

De fleste forsikrer
eiendelene sine,
men glemmer seg
selv og familien.

Line Cecilie Brændeland
Storebrand

Viktig opplysning

Dette dokumentet kan inneholde uttalelser om fremtidige forhold. Forhold av denne art er forbundet med en rekke risiko- og usikkerhetsmomenter ettersom de relaterer seg til fremtidige hendelser og omstendigheter, som kan være utenfor Storebrand-konsernets kontroll. På bakgrunn av dette kan Storebrand-konsernets fremtidige finansielle posisjon, prestasjoner og resultater i vesentlig grad avvike fra de planer, mål og forventninger angitt i slike uttalelser om fremtidige forhold. Viktige faktorer som kan forårsake et slikt avvik for Storebrand-konsernet omfatter, men er ikke begrenset til: (i) makroøkonomisk utvikling, (ii) endring i konkurranseklima, (iii) endring i regulatoriske rammebetingelser og andre statlige reguleringer og (iv) markedsrelatert risiko som endringer i aksjemarkeder, renter, valutakurser og utviklingen i finansielle markeder generelt. Storebrand-konsernet tar ikke ansvar for å oppdatere noen av uttalelsene om fremtidige forhold i dette dokumentet eller uttalelser om fremtidige forhold som foretas i enhver annen form.

Innhold

Innhold	Side
ÅRSBERETNING	4
STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN	
Totalresultat	26
Balanse	28
Oppstilling over endring i egenkapital	30
Kontantstrømoppstilling Storebrand Livsforsikring konsern og Storebrand Livsforsikring AS	31
STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS	
Totalresultat	32
Balanse	34
Oppstilling over endring i egenkapital	36
NOTER	37
Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør	131
Revisjonsberetning	132
Ord og uttrykk	138

Årsberetning

STRATEGISKE HOVEDTREKK

ET SPAREKONSERN I VERDENSKLASSE STØTTET AV FORSIKRING

Storebrand Livsforsikring har sin hovedvirksomhet i Norge med hovedkontor på Lysaker i Bærum kommune. Storebrand Livsforsikring er den største virksomheten i Storebrand konsernet.

Storebrandkonsernet utviklet i 2018 tre overordnede strategiske mål: En ledende posisjon på tjenestepensjon, en unik posisjonering i det private sparemarkedet og en kapitalforvalter med sterkt konkurransefortrinn og gode vekstmuligheter. Et bredt forsikringstilbud til person- og bedriftsmarkedet skal understøtte de strategiske målene.

Storebrands ambisjon er å skape et sparekonsern i verdensklasse, støttet av forsikring. Vi skal skape førsteklasses kundeopplevelser innen våre kjerneområder sparing og pensjon. Vi skal hjelpe våre kunder å sikre liv og eiendeler, slik at de kan bygge en fremtid å glede seg til. Vi tar utgangspunkt i vår posisjon innen bedriftsmarkedet, som Norges ledende leverandør av tjenestepensjon, og en offensiv utfordrer i det svenske markedet. Folk lever lenger og får mindre fra det offentlige, og kundene må derfor spare mer i årene som kommer.

Fortsatt sterk vekst innen fondsbasert sparing, samt konkurransedyktig og bærekraftig avkastning til kundene, bidrar til økte midler til forvaltning. Storebrand er markedsledende på innskuddspensjon og Storebrand konsernet er Norges største private kapitalforvalter, med NOK 707 milliarder til forvaltning.

Gjennom 2018 gjorde Storebrand Livsforsikring flere grep for å befeste strategien. Oppkjøp som kan styrke konsernets inntjeningskraft innen den strategiske kjernen, er viktige diskusjoner og beslutninger styret fatter. Oppkjøpet av Silver, som ble sluttført i 2018, var en sentral del i sparestrategien.

Et genuint engasjement for et bærekraftig samfunn og sterk tro på bærekraftige investeringer ligger til grunn for Storebrand Livsforsikrings strategi. Som en betydelig kapitalforvalter, skaper vi langsiktig avkastning for eiere og kunder, og sørger samtidig for at vår virksomhet støtter opp under en mer bærekraftig verden. Storebrands og SPPs arbeid med bærekraft styrker konsernets konkurranseposisjon, skaper verdi for aksjonærer og positive ringvirkninger for samfunnet.

De nye prinsippene er:

- Vi legger FNs bærekraftsmål til grunn for vår virksomhet
- Vi hjelper våre kunder til å leve mer bærekraftig. Dette gjør vi gjennom å forvalte våre kunders penger på en bærekraftig måte, i tillegg til å tilby bærekraftig finansiering og forsikring
- Vi er en ansvarlig arbeidsgiver
- Bærekraft ligger til grunn for våre prosesser og beslutninger – fra styre og ledelse, som har det overordnede ansvaret, til hver medarbeider som fremmer bærekraft på sitt område
- Vi samarbeider for å nå FNs bærekraftsmål - med kunder, leverandører, myndigheter og kunnskapsmiljøer
- Vi er åpne om vårt arbeid og våre resultater på bærekraft

Storebrands mål innen bærekraft følges opp tre ganger i året av konsernledelsen. Storebrand følger også den internasjonale rapporteringsstandarden GRI (Global Reporting Initiative, versjon G4) og anvender integrert rapportering.¹⁾ De finansielle resultatene revideres av Storebrands eksterne revisor, se revisjonsberetningen.

¹⁾ Les mer om vårt arbeid med bærekraft og bærekraftige investeringer i årsrapporten til Storebrand konsernet, i kapitlene Om Storebrand: en bærekraftig strategi og Finanskapital og investeringsunivers: en pådriver for bærekraftige investeringer.

VEKST INNENFOR SPARING OG FORSIKRING

Bedrifter, deres ansatte og tidligere ansatte er konsernets hovedmålgruppe. De fleste ytelsesbaserte pensjonsordningene i privat sektor er avviklet, og ny opptjening skjer i hovedsak i innskuddsbaserte ordninger. I bedriftsmarkedet har Storebrand opprettholdt posisjonen som markedsleder innenfor innskuddspensjon i Norge med en markedsandel på 31 prosent. I Sverige har SPP en sterk utfordrerrolle med en markedsandel på 13 prosent innenfor tjenestepensjon utenfor kollektivavtalene. Innenfor kapitalforvaltning tilbyr Storebrandkonsernet et bredt spekter av aktivaklasser gjennom merkevarerne Storebrand, Skagen, SPP Fonder og Delphi til institusjonsmarkedet og privatmarkedet. Gjennom 2018 har Storebrands satsing på bærekraft blitt forsterket gjennom en felles bærekraftspolicy for investeringer for alle merkevarerne i konsernet.

Forsikringsområdet i Storebrand har ansvaret for forsikringsprodukter i Norge og Sverige til bedrifter og privatpersoner. Om lag 80 prosent av premiene kommer fra bedriftsmarkedet og resterende fra privatpersoner. Området har hatt god resultatvekst og god lønnsomhet i 2018. Volumveksten har vært moderat og det er iverksatt tiltak som har økt veksttakten inn i 2019.

TRYGGE PENSJONER OG KAPITALFRIGJØRING FRA GARANTERT PENSJON

Området Garantert pensjon er i langsiktig avgang. Bedrifter etterspør i mindre grad produkter med rentegaranti, og produktene er kapitalkrevende for livsforsikringsselskaper i perioder med lavt rentenivå. Kundernes opptjente pensjonsrettigheter sikres gjennom en solid solvensposisjon og robuste systemer for risikotaging i virksomheten. I takt med at pensjonene utbetales til kundene frigjøres kapitalen som selskapet må stille som sikkerhet. Denne kapitalen kan over tid betales ut til aksjonærer i form av utbytter, tilbakekjøp av aksjer eller kjøp av ny kapitalgenererende virksomhet.

FINANSIELLE MÅLSETTINGER

Storebrandkonsernet har etablert et rammeverk for kapitalstyring som knytter utbytte til solvensgraden. Målsettingen er en solvensgrad for Storebrand Konsern på over 150 prosent inklusiv overgangsregler. Solvensgraden ved utgangen av 2018 var 173 prosent for Storebrand Konsern. Solvensnivået viser at konsernet er robust for virksomhetens risiko.

FREMTIDSUTSIKTER

STRATEGISK RETNING

Storebrand følger en todelt strategi. På den ene siden skal Storebrand bygge et sparekonsern i verdensklasse støttet av forsikring. Storebrand er markedsleder innenfor salg av pensjonsløsninger til norske bedrifter og en utfordrer i det svenske markedet. Konsernet er unikt posisjonert i et voksende individuelt sparemarked. Storebrand vil vurdere videre oppkjøp som kan styrke konsernets inntjeningskraft innenfor strategisk kjerne.

Sammen med gode forsikringsløsninger til privat- og bedriftsmarkedet skal Storebrand vokse innenfor sparing og forsikring. Den garanterte virksomheten er i langsiktig avløp og vil forventningsvis frigjøre 10 milliarder kroner neste 10 år.

RESULTATUTVIKLING

Markedet for innskuddspensjon er i vekst og Storebrands reserver innenfor Unit Linked økte med 7 prosent i 2018. Storebrand har også en sterk utfordrerrolle innenfor salg av pensjonsløsninger til svenske bedrifter gjennom merkevareren SPP. Det er forventet god vekst i innskuddspensjon fremover. Det jobbes med å styrke lønnsomheten innenfor dette området.

Fordelsprogram for ansatte i bedrifter som har pensjonsordning i Storebrand er et viktig satsingsområde fremover. Salg av bankprodukter og skadeforsikring skaper økt lojalitet og lønnsomhet, og bidrar til forventet vekst innenfor segmentene Sparing og Forsikring. Konkurransen i markedet har ført til marginpress innenfor disse segmentene som stiller krav til kostnadsreduksjoner og tilpasninger i distribusjon og produktløsninger for å oppnå fortsatt lønnsom vekst. For å realisere ambisjonene innenfor personmarkedet må salget økes fremover.

Segmentet Garantert pensjon er i en langsiktig avvikling og samlede reserver for garantert virksomhet synker. Det er imidlertid fortsatt vekst i reservene knyttet til fripoliser som følge av at bedrifter velger å konvertere gamle ytelsesordninger til innskuddsordninger. Fremover forventes veksten i fripoliser å avta og det vil være en flat utvikling i reserver over flere år før reservene begynner å falle. Fripolisebestanden bidrar i liten grad til konsernets resultat med dagens rentenivå. Garanterte reserver utgjør en stadig mindre andel av konsernets samlede pensjonsreserver og var ved utgangen av året på 59,2 prosent.

MARKEDSUTVIKLING

Norske renter har økt marginalt gjennom året. Svenske renter har vært relativt uendret sammenlignet ved inngangen til året. Svenske renter er påvirket av en svært ekspansiv pengepolitikk.

Den kortsiktige renten er fortsatt lav i euro-området påvirket av at den europeiske sentralbankens ekspansive pengepolitikk. Det første skrittet i nedskaleringen av sentralbankens program for kjøp av rentepapirer er tatt og det forventes en gradvis reduksjon i programmet fremover. Dette er ventet å øke sannsynligheten for høyere markedsrenter.

RISIKO

Markedsrisiko er konsernets største risiko. I styrets ORSA-prosess²⁾ er spesielt utviklingen i rentenivå, kredittpåslag, aksje- og eiendomsverdier vurdert til å være de største risikoene som påvirker konsernets solvens. Storebrand har tilpasset seg det lave rentenivået gjennom bygging av bufferkapital. Over tid vil nivået på den årlige rentegarantien reduseres. På lang sikt vil et vedvarende lavt rentenivå være en risiko for at produkter med høye rentegarantier går med underskudd og det er derfor viktig å kunne oppnå en avkastning som overgår rentegarantien i produktene. Storebrand har derfor tilpasset aktivisasiden ved å bygge en robust portefølje med obligasjoner til amortisert kost for å oppnå den garanterte renten. Av forsikringsrisiko er økt forventet levealder og utviklingen i utføre de faktorene som påvirker solvensen mest. Operasjonell risiko følges tett opp og vil også kunne ha en vesentlig effekt på solvensmarginen. Regulatoriske endringer er omtalt på side 17-20.

DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER

Storebrand Livsforsikring AS eier 100 prosent av Storebrand Holding AB som igjen eier 100 prosent av SPP Pension & Försäkring AB, SPP Spar AB, SPP Konsult AB og Storebrand & SPP Business Services AB. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenestepensjoner. SPP leverer både unit linked produkter, tradisjonelle forsikringer og ytelsesbaserte pensjonsprodukter, så vel som konsulenttjenester som dekker tjenestepensjoner og forsikrings- og administrasjonsløsninger for kommuner og andre organisasjoner. Samlet vil Storebrand og SPP skape den ledende livsforsikrings- og pensjonstilbyderen i Norden. SPP har sitt hovedkontor i Stockholm.

Storebrand Livsforsikring AS eier 89,6 prosent i BenCo Insurance Holding BV som igjen eier Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. på Guernsey og Euroben Life and Pension Ltd med hovedkontor i Dublin. Selskapene tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter. I desember 2018 ble det inngått avtale om salg av Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. Gjennomføring av transaksjonen er avhengig av myndighetsgodkjenninger og forventes gjennomført i 1. kvartal 2019.

De to heleide datterselskapene Aktuar Systemer AS og Storebrand Pensjonstjenester AS har fusjonert i løpet av 2018. Storebrand Pensjonstjenester AS er overtakende part i fusjonen. Gjennom Storebrand Pensjonstjenester AS tilbyr Storebrand leveranser innen aktuærtjenester, systemløsninger og alle typer tjenester knyttet til drift av pensjonskasser.

Storebrand Livsforsikring AS etablerte i 2005 filial i Sverige. Filialen forvalter pensjonsforsikringer og unit linked avtaler i det svenske markedet etter norsk forsikringslov. Det foregår ikke lenger nysalg i filialen. Filialen ble i 2008 driftsmessig integrert med SPP.

Storebrand Finansiell Rådgivning AS ble etablert som et heleide datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS for å tilfredsstille lovpålagte endringer innenfor finansiell rådgivning (MiFid regelverket) som trådte i kraft fra 1. november 2007.

Storebrand Eiendom Trygg AS, Storebrand Eiendom Vekst AS og Storebrand Eiendom Utvikling AS er holdingselskaper for den norske eiendomsvirksomheten. Selskapene er 100 prosent eid av Storebrand Livsforsikring AS. I tillegg eier Storebrand Livsforsikring 20,9 prosent i Storebrand Eiendomsfond Norge KS gjennom sitt heleide datterselskap Storebrand Eiendomsfond Invest AS.

I løpet av 2018 har Storebrand Livsforsikring AS og SPP Pension & Försäkring AB solgt sine eierandeler av Foran Real Estate. Eierandelene var henholdsvis 70 og 29 prosent.

²⁾ ORSA: *Own Solvency and Risk Assessment*

RESULTAT

Storebrand Livsforsikring AS er et heleid datterselskap av det børsnoterte selskapet Storebrand ASA. For informasjon om Storebrandkonsernets resultat per 31.12.2018 vises det til Storebrand Konserns årsrapport per 31.12.2018.

Konsernregnskapet til Storebrand Livsforsikring Konsern er avlagt i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som fastsatt av EU, mens selskapsregnskapet til Storebrand Livsforsikring AS er satt opp i samsvar med årsregnskapsforskriften for livsforsikringsselskaper.

Styret bekrefter at regnskapet er avgitt under forutsetning om fortsatt drift. Styret er ikke kjent med at det har inntruffet hendelser etter balansedagen som har vesentlig betydning for det avlagte årsregnskapet og konsernregnskap.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	3 185	3 101
Forsikringsresultat	947	837
Administrasjonskostnader	-2 454	-2 424
Driftsresultat	1 678	1 514
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	637	477
Resultat før amortisering	2 315	1 992

Storebrand Livsforsikring oppnådde et konsernresultat før amortisering på 2 315 millioner kroner i 2018, mot 1 992 millioner kroner i 2017. Resultat før skatt ble 2 010 millioner kroner i 2018, mot 1 601 millioner kroner i 2017. Resultat etter skatt ble 3 098 millioner kroner sammenlignet med 1 805 millioner kroner året før.

Fee- og administrasjonsinntekter økte med 2,7 prosent i 2018. Justert for valuta var økningen 4,1 prosent. Underliggende er inntektsutviklingen preget av økte inntekter fra produkter uten rentegaranti og en nedgang i inntekter fra produkter med rentegaranti.

Forsikringsresultatet hadde en combined ratio på 81 prosent (87 prosent). Resultatet var positivt påvirket av reserveoppløsinger.

Driftskostnadene økte med 1,2 prosent. Storebrand har en ambisiøs plan for å digitalisere og effektivisere virksomheten.

Finansresultatet er styrket, hovedsakelig på grunn av avsetning i 2017 på 200 millioner kroner i påvente reduksjon i "ultimate forward rate" i SPP.

Storebrand Livsforsikring konsern hadde en regnskapsmessig skatteinntekt på 1 088 millioner kroner for 2018 (204 millioner). Skatteinntekten skyldes fraregning av utsatt skatt ved overgang til nye skatteregler for forsikrings- og pensjonsforetak.

Den effektive skattesatsen påvirkes av at konsern driver virksomhet i land med ulik skattesats fra Norge og varierer fra kvartal til kvartal avhengig av de enkelte juridiske enhetenes bidrag til konsernresultatet. Skattesatsen er estimert til å ligge mellom 20-23 prosent for 2019. For mer informasjon om beløpets størrelse og tilknyttet usikkerhet se note 28.

RESULTAT ETTER VIRKSOMHETSOMRÅDE

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

Presentasjon av segmentene vises eksklusive interne transaksjoner.

(NOK mill.)	2018	2017
Sparing	501	536
Forsikring	554	462
Garantert pensjon	1 138	766
Øvrig	121	228
Resultat før amortisering	2 315	1 992

Segmentet Sparing har en vekst i fee- og administrasjonsinntekter på 7,6 prosent fra 2017 til 2018, korrigert for valutaeffekt. Kostnadene øker som følge av oppkjøp, utvikling og markedsføring av nye produktlinjer.

Forsikring viser flat utvikling i premieinntekter. Forsikringsresultatet ble 947 millioner kroner for året med en samlet combined ratio på 81 prosent (87 prosent i 2017). Det samlede risikoresultatet gav en skadeprosent på 66 prosent (70 prosent). Finansresultatet reflekterer det lave rentenivået og en konservativ investeringsportefølje.

Fee- og administrasjonsinntektene i segmentet Garantert Pensjon har hatt en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Administrasjonsinntektene er redusert med 2,8 prosent. Driftskostnadene reduseres over tid som følge av at området er i langsiktig avvikling. Resultatet utgjør 1 138 millioner kroner i 2018 (766 millioner). Økningen i resultatet følger av styrket driftsresultat, økt risikoresultat og et høyere nivå på overskuddsdeling.

Segmentet Øvrig består i hovedsak av finansiering og investering av selskapets midler. I tillegg rapporteres enkelte mindre datterselskap i dette segmentet.

SPARING

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon, uten eksplisitte rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon og tilsvarende fondsbaserte produkter i Norge og Sverige.

RESULTAT

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	1 654	1 543
Forsikringsresultat		
- Premier for egen regning		
- Erstatninger for egen regning		
Administrasjonskostnader	-1 128	-1 013
Driftsresultat	526	530
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	-25	7
Resultat før amortisering	501	536

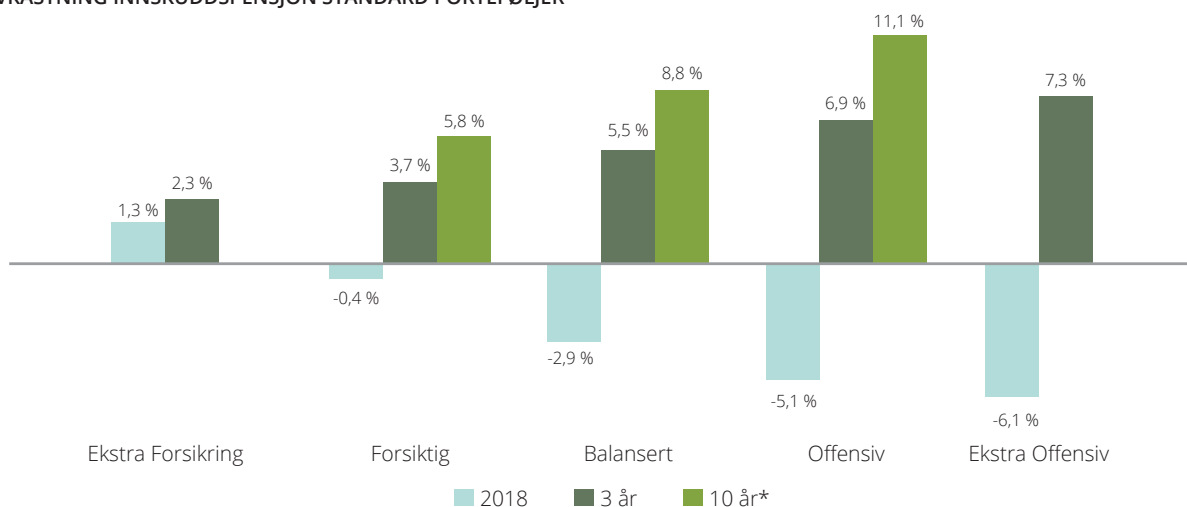
Resultatet i Sparing utgjør 501 millioner kroner i 2018 sammenlignet med 536 millioner kroner året før. Resultatforbedringen drives av volum- og inntektsvekst.

Totale fee- og administrasjonsinntekter har økt med 7,6 prosent fra 2017 til 2018, korrigert for valutaeffekt. Inntektsveksten drives av kundenes konvertering fra ytelses- til innskuddsbaserte pensjonsordninger i kombinasjon med avkastning, nysalg og økte sparesatser. For de norske Unit Linked produktene bidrar sterk konkurranse til marginpress, også for fondsforsikring i Sverige er det press på marginene.

Nominelt kostnadsnivå øker i tråd med volumveksten, og er videre knyttet til investeringer i nye produkter, høyere distribusjonskostnader og øvrige volumrelaterte kostnader.

Innskuddspensjon fortsetter å vokse kraftig fordi de fleste bedrifter nå har valgt å konvertere fra ytelsesbaserte ordninger til innskuddsordninger. Dette øker både antall medlemmer, løpende premieinnbetalinger og forvaltningsvolum i de innskuddsbaserte pensjonsordningene i Norge og Sverige, i tillegg til vekst gjennom avkastning på premiereservene. Volatile finansmarkeder i 2018, og spesielt 4. kvartal, har bidratt til at kundemidlene i Sverige er redusert med 2 prosent sammenlignet med fjoråret.

AVKASTNING INNSKUDDSPENSJON STANDARD PORTEFØLJER

* Forsiktig, Balanser og Offensiv ble etablert i mars 2004. Ekstra Forsiktig og Ekstra Offensiv ble etablert i desember 2011.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Premieinntektene for sparing uten rentegaranti utgjør 16 milliarder kroner i 2018, som er 2 milliarder kroner høyere enn i 2017. Samlede reserver innenfor ikke-garantert livsparing har vokst med 7 prosent fra 2017 til 179 milliarder kroner.

I det norske markedet fortsetter Storebrands posisjon som markedsleder på innskuddsordninger med 31 prosent markedsandel. Premieveksten innenfor innskuddsbasert tjenstepensjon er i Norge 7 prosent i 2018. Veksten er drevet av salg til nye kunder, konvertering fra ytelsespensjon og økte sparerater samt vekst fra lønnsregulering. Det er sterk konkurranse i innskuddspensjonsmarkedet, og Storebrand forventer at dette vil vedvare.

SPP har en markedsandel på 13 prosent i det svenske markedet for øvrig tjenstepensjon fondsforsikring (ekskl. tilflytting). Premieinntektene er 9 prosent høyere enn i 2017. Flyttebalansen og nysalg er vesentlig bedret sammenliknet med fjoråret.

NØKKELTALL SPARING

(NOK mill.)	2018	2017
Unit Linked-reserver	179 299	167 849
Unit Linked-premier	16 021	14 143

FORSIKRING

I Forsikring inngår personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter		
Forsikringsresultat	947	837
- Premier for egen regning	2 780	2 797
- Erstatninger for egen regning	-1 833	-1 960
Administrasjonskostnader	-411	-472
Driftsresultat	536	365
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	18	97
Resultat før amortisering	554	462

Resultat før amortisering ble 554 millioner kroner sammenlignet med 462 millioner kroner i 2017. Forsikringsresultatet ble 947 millioner kroner for året med en samlet combined ratio på 81 prosent (87 prosent i 2017). Forsikringspremiene var på nivå med året før.

Skadeprosenten er redusert og forklares i hovedsak av tilfredsstillende risikoutvikling på uføredeknninger, samt avviklingsgevinster og reserveoppløsning.

	2018	2017
Skadeprosent	66 %	70 %
Kostnadsprosent	15 %	17 %
Combined ratio	81 %	87 %

Det samlede risikoresultatet gir en skadeprosent på 66 prosent (70 prosent) og den underliggende risikoutviklingen er meget tilfredsstillende.

Resultatet i Personalforsikring er godt og drevet av god risikoutvikling, samt oppløsning av reserver. Kollektiv uførepensjon har et godt resultat som følge av god uføreutvikling i Norge. I tillegg er resultatet positivt påvirket av reserveoppløsninger. Personforsikring opprettholder en god lønnsomhet med en marginal bestandsvekst. Resultatet for de svenske risikoproduktene er lavere som følge av fall i premieinntekter og reservestyrkninger.

Kostnadsprosenten utgjør 15 prosent (17 prosent) for året. Det gjennomføres løpende effektivisering i forsikringsområdet.

Investeringsporteføljen til Forsikring i Norge utgjør 6,1 milliarder kroner som i hovedsak er plassert i rentepapirer med kort og mellomlang durasjon. Finansavkastningen er redusert som følge av en utgang i kredittspreader.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Segmentet Forsikring tilbyr et bredt produktspekter innenfor personmarkedet i Norge og bedriftsmarkedet i både Norge og Sverige. Lønnsomheten i privat- og bedriftsmarkedet vurderes i hovedsak å være god. For å opprettholde lønnsomheten må Forsikring kontinuerlig strebe etter konkurransedyktige - og riktige priser, enkle og relevante produkter samt gode deknninger. Den samlede premien for segmentet ved utgangen av 2018 utgjør 2,7 milliarder kroner, hvorav 0,7 milliarder kroner kommer fra personmarkedet og 2,0 milliarder kroner fra bedriftsmarkedet.

Innenfor personmarkedet har Storebrand en etablert posisjon når det gjelder personforsikringer. Veksten innenfor personforsikringer er stabil og i tråd med den generelle markedsveksten.

Bedriftsmarkedet er generelt et mer modent marked med lavere marginer og sterkt prisfokus. Innenfor kollektiv uførepensjon har lønnsomheten blitt styrket de senere årene. Imidlertid er det hard konkurranse som gjør at marginer er under press. For personalforsikring er Storebrand en relativt liten aktør, men lønnsomheten er tilfredsstillende. I Sverige har uføretrenden vært nedadgående over lang tid hvilket har ført til reduserte premier generelt.

FORSIKRINGSPREMIER (ÅRLIG)

(NOK mill.)	2018	2017
Person liv *	645	642
Gruppeliv **	872	899
Pensjonsrelatert uføreforsikring ***	1 138	1 164
Bestandspremie	2 655	2 704

* Individuell livs- og ulykkesforsikring

** Gruppe ulykkes-, yrkesskadeforsikring

*** ITP risikopremie Norge og uførerisiko Sverige

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

RESULTAT

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	1 441	1 483
Forsikringsresultat		
- Premier for egen regning		
- Erstatninger for egen regning		
Administrasjonskostnader	-828	-889
Driftsresultat	614	595
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	525	171
Resultat før amortisering	1 138	766

Resultatet for Garantert pensjon før amortisering utgjør 1 138 millioner kroner i 2018, som er en økning på 372 millioner kroner sammenlignet med 2017. Økningen i resultatet følger av styrket driftsresultat, økt risikoresultat og et høyere nivå på overskuddsdeling fra den svenske virksomheten.

Nytegning for garantert pensjon er for de fleste produkter stengt, men eksisterende kunders premieinnbetalinger og akkumulering av avkastning medfører at det tar tid før reservene reduseres nominelt. Fee- og administrasjonsinntektene har i 2018 hatt en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Inntektene var 1 441 millioner kroner i 2018 sammenlignet med 1 483 millioner kroner året før. I 2018 falt dermed inntektene med 2,8 prosent sammenlignet med 2017. Om lag halvparten av inntektsreduksjonen er drevet av valutakursendring.

Driftskostnadene ble 828 millioner kroner i 2018 som er 61 millioner kroner lavere enn i 2017. Driftskostnadene reduseres over tid som følge av at området er i langsiktig avvikling.

Risikoresultatet ble 191 millioner kroner i 2018 sammenlignet med 67 millioner kroner året før. De sterke risikoresultatene i den norske fripolisebestanden er preget av gode resultater på utføre og reaktivering spesielt, men også tilfredsstillende resultater på død og opplevelse. Fripoliseresultatet ble også løftet av oppløsning av 149 millioner kroner i langt liv reservering. I den svenske virksomheten ble risikoresultatet negativt som følge av reservestyring på 216 millioner kroner. Underliggende risikoresultatet i SPP er stabilt.

Resultat fra overskuddsdeling ble 333 millioner kroner i 2018 sammenlignet med 104 millioner kroner året før. Overskuddsdelingsresultatet er i all hovedsak generert i den svenske virksomheten. I 2018 ble overskuddsdelingen økt som følge av reserveoppløsning i LKT (latent kapitaltilskudd) på 200 millioner kroner som følge av forbedret risikostyring etter overgang til nytt IT kjernesystem. Resultatet i 2017 ble belastet med en reservestyring i SPP på om lag 200 millioner kroner som følge av overgang til ny UFR (ultimate forward rate).

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Kundereserver for garantert pensjon utgjør 261 milliarder kroner ved utgangen av 2018 som er 3,8 milliarder kroner lavere enn ved inngangen til året.

Produktene er i langsiktig avgang med den norske fripolisebestanden vokser som følge av konvertering fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. Fripolisene utgjør ved utgangen av året 133 milliarder kroner sammenlignet med 128 milliarder kroner året før. Fra 2014 ble kundene tilbudt å konvertere fra tradisjonelle fripoliser til fripoliser med investeringsvalg, et produkt som inngår i segmentet Sparing.

(NOK mill.)	2018	2017
Garanterte reserver	260 573	264 320
Garanterte reserver i % of totale reserver	59,2 %	61,2 %
Overføring av garanterte reserver	165	7 729
Bufferkapital i % av kundefond Storebrand	6,4 %	7,2 %
Bufferkapital i % av kundefond SPP	8,7 %	9,0 %

Premieinntektene for garantert pensjon (eksklusiv flytting) var 5,3 milliarder kroner i 2018 som er på nivå med året før. De fleste produktene er lukket for nysalg, og kundenes valg om overgang fra garanterte til ikke-garanterte produkter er i tråd med konsernets strategi.

PREMIEINTEKTER (EKSKLUSIVE TILFLYTTING AV RESERVER)

(NOK mill.)	2018	2017
Kollektiv pensjon	3 066	3 202
Fripoliser	120	132
Individual liv- og pensjonsforsikring	232	249
Garanterte produkter SPP	1 846	1 662
Sum	5 265	5 246

ØVRIG

Under kategorien Øvrig rapporteres resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet resultatet knyttet til virksomheten BenCo.

(NOK mill.)	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	89	75
Forsikringsresultat		
- Premier for egen regning		
- Erstatninger for egen regning		
Administrasjonskostnader	-88	-50
Driftsresultat	2	25
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	120	203
Resultat før amortisering	121	228

Resultatet før amortisering for segmentet Øvrig virksomhet ble 121 millioner kroner i 2018, mot 228 millioner kroner i 2017. Driftskostnadene for 2018 er påvirket av kostnader som følge av salg av virksomhet. I 2017 var resultatet påvirket av transaksjonskostnader tilknyttet oppkjøp av Silver.

Storebrand Livsforsikring konsern er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Med rentenivået pr. utgangen av 2018 forventes det om lag 80 millioner kroner i rentekostnader kvartalsvis.

Finansresultatet inkluderer avkastningen i selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og i SPP. Finansresultatet er svekket som følge av lavere avkastning i selskapsporteføljene.

KAPITALFORHOLD OG RISIKO

KAPITALFORHOLD

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være viktige drivere for kapitalbehovet. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav. Kapital skal holdes så høyt i strukturen som mulig for å sikre fleksibilitet.

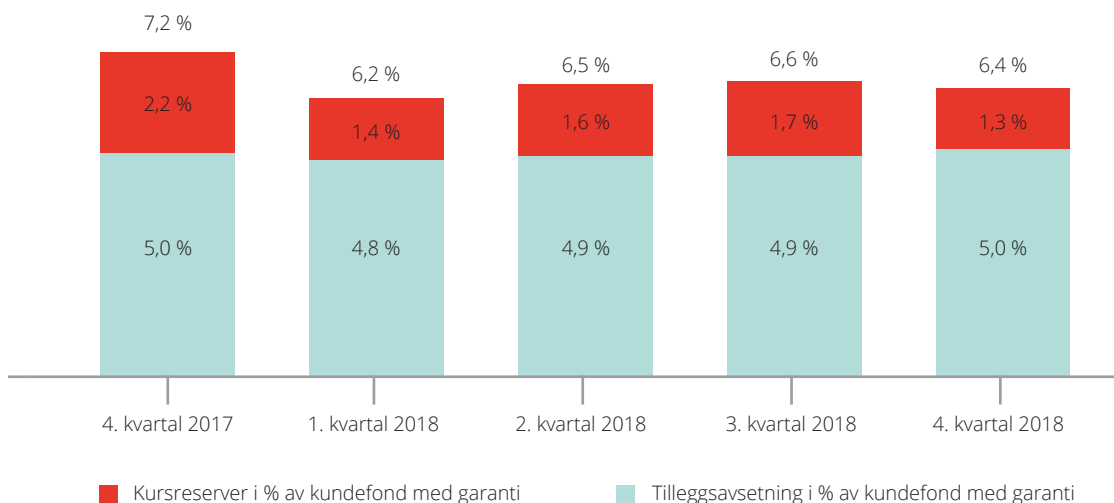
Storebrand bruker standardmodellen for beregning av Solvens II. Målsettingen til konsernet er en solvensmargin etter Solvens II regelverket på minimum 150 prosent inkludert bruk av overgangsregler. Solvensmarginen for Storebrand ASA ble ved utgangen av 2018 beregnet til 173 prosent. Dette er inkludert ett prosentpoeng fra overgangsregler. God risikostyring og positiv effekt av regulatoriske justeringsmekanismer i solvensregelverket mer enn kompenserer for tidvis krevende finansmarkeder. Sammen med et sterkt konsernresultat etter skatt bidrar dette til at solvensmargin uten overgangsregler har styrket seg med 17 prosentpoeng i 2018. Verdien av overgangsreglene er betydelig redusert gjennom året, hovedsakelig grunnet høyere diskonteringsrenter.

Storebrand Livsforsikring AS har en solvensmargin etter overgangsregler på 211 prosent per 31.12.18 mot 224 prosent 2017. Storebrand Livsforsikring Konsern har ikke krav om å rapportere solvensmargin, kravet på konsolidert nivå gjelder Storebrand Konsern.

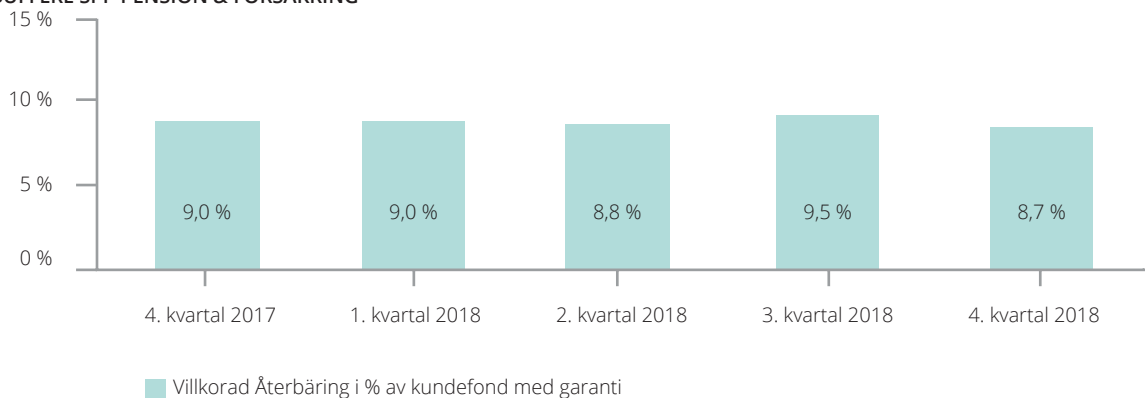
(NOK mill.)	2014	2015	2016	2017	2018
Egenkapital	20 683	22 975	23 542	25 735	26 965
Ansvarlig lånekapital	7 117	7 333	7 196	8 426	7 788
Risikoutjevningfond	829	142	140	143	234
Kursreguleringsfond	5 814	4 520	2 684	3 707	2 245
Tilleggsavsetning (TA)	5 118	5 160	6 794	8 254	8 494
Villkorad återbäring (VÅ)	11 281	9 336	7 241	9 176	8 243
Oververdi obligasjoner til amortisert kost	13 364	10 581	8 785	8 531	5 009
Sum	64 206	60 047	56 381	63 972	58 978

Soliditetskapitalen ble redusert med 5,0 milliarder kroner i 2018. Kursreguleringsfond er redusert med 1,5 milliarder kroner som følge av realisasjon av verdipapirer og markedsfall, og utgjør 2,2 milliarder kroner ved årsslutt. Villkorad återbäring er redusert med 0,9 milliarder kroner og utgjør 8,2 milliarder kroner. Bokført avkastning har bidratt til å øke tilleggsavsetningene. Tilleggsavsetningene utgjorde 8,5 milliarder kroner ved utgangen av året, en økning på 0,2 milliarder kroner for året. Oververdi på obligasjoner og utlån som vurderes til amortisert kost er redusert på grunn av renteøkning med 3,5 milliarder kroner i år, og utgjør 5,0 milliarder kroner per 31. desember. Oververdi på obligasjoner og utlån til amortisert kost er ikke innregnet i regnskapet.

KUNDEBUFFERE STOREBRAND LIVSFORSIKRING

KUNDEBUFFERE SPP PENSION & FÖRSÄKRING

RATING

Storebrand Livsforsikring AS utsteder ansvarlig lån og blir kredittvurdert av kreditt-ratingbyrået Standard & Poor's. Storebrand Livsforsikring AS ble i juli 2018 oppgradert til A- med stabile framtidssutsikter.

Company	Rating	Outlook	Rating type
Storebrand Livsforsikring AS	A-	Stable	Insurance financial strength
Storebrand Livsforsikring AS	A-	Stable	Counterparty credit
Storebrand Livsforsikring AS	BBB		Subordinated debt

RISIKO

Storebrands rammeverk for risikohåndtering skal bidra til å beskytte kunder, eiere, ansatte og andre interessenter mot uønskede hendelser eller tap og dekker alle risikoer som Storebrand er, eller kan bli, eksponert for. Storebrand har definert et risikounivers der hoved-risikoene er forretningsrisiko, finansmarkedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, operasjonell risiko, bærekraftsrisiko og likviditetsrisiko.

Styret i Storebrand Livsforsikring drøfter og vedtar risikoappetitt og risikostrategi minst årlig. Risikoappetitten er det samlede risikonivået og hvilke risikotyper selskapet aksepterer å ta for å nå sine finansielle og operasjonelle mål. I risikostrategien konkretiseres føringer fra risikoappetitten til mål og rammer for risikotakingen, både samlet sett og for ulike risikotyper. Risikoappetitt og risikostrategi gir føringer og setter rammer for mer detaljerte strategier knyttet til bl.a. finansmarkedsrisiko (investeringsstrategi), forsikringsrisiko, kredittisiko og likviditetsrisiko.

Risikotakingen skal bidra til at Storebrand når sine strategiske og forretningsmessige mål, herunder at kunder får en konkurransedyktig avkastning på sine pensjonsmidler og at Storebrand får tilstrekkelig betalt for risikoen i forhold til definerte avkastningskrav.

Av hensyn til kundebeskyttelse og systemstabilitet, har myndighetene gjennom Solvens II-regelverket satt krav om at solvensmarginen i normalsituasjonen skal være minimum 100 prosent. Dette skal dekke tap som forventes å skje hvert 200. år. Styret i Storebrand ASA har i risikoappetitten begrenset risikotakingen utover dette. Det skal være lav risiko for at solvensmarginen faller under regulatorisk krav på 100 prosent, spesielt som følge av svingninger i finansmarkedet. Mål for solvensmargin er derfor satt til 150 prosent i en normalsituasjon. Risikotakingen skal også bidra til å nå konsernets lønnsomhetsmål og mål om vekst for sparing og pensjon. For garantert pensjon skal risikotakingen bidra til kapitalfrigjøring ettersom reserven reduseres over tid. Samlet sett skal dette understøtte konsernets utbyttepolitikk.

Storebrand er avhengig av store mengder kundedata for å drive virksomheten og skape verdier. Informasjonshåndteringen skal gi lav risiko for at kundedata eller annen sensitiv informasjon misbrukes eller kommer på aweie.

Storebrandkonsernets arbeid med klimarisiko er beskrevet i konsernets årsrapport i kapittel Finanskapital og investeringsunivers, i avsnittet "en pådriver for bærekraftige investeringer".

Sparing

Sparing består av fondsforsikringsprodukter.

For fondsforsikring har kunden den finansielle markedsrisikoen. Utbetalingene er i hovedsak tidsbegrenset, slik at Storebrand har lav risiko fra økt levealder.

For Storebrand er risikoen for fondsforsikring i hovedsak knyttet til at framtidige inntekter og kostnader endres. Det blir derfor en indirekte markedsrisiko, fordi negativ investeringsavkastning vil redusere framtidige inntekter, uten tilsvarende reduksjon i kostnader. Inntektene reduseres også dersom kunder velger å flytte. Markedsrisiko, spesielt aksjerisiko, og avgangsrisiko er derfor de største risikoene for fondsforsikring. Det er også risiko knyttet til at kostnadene kan øke.

Forsikring

Forsikring består av risikoprodukter. Prisen kan vanligvis endres på årlig basis hvis det skjer endringer i risikobildet.

Den største risikoen er uførehetsrisiko. Storebrand har risiko knyttet til at det blir flere uføretillfeller enn antatt og/eller at færre uføre blir arbeidsføre igjen. Storebrand tilbyr også dekninger som gir utbetaling ved død, men Storebrands risiko fra dette er begrenset.

Garantert Pensjon

Garantert pensjon omfatter spare- og pensjonsprodukter med rentegaranti i Norge og Sverige. De største risikoene er finansmarkedsrisiko og levetidsrisiko. Det er felles for produktene at Storebrand garanterer en minimum avkastning. I Norge må avkastningen være over garanti hvert enkelt år, mens det i Sverige i større grad er tilstrekkelig å oppnå garantert avkastning som et gjennomsnitt. I Sverige har nye premier i hovedsak en garanti på 1,25 prosent for 85 prosent av premien, mens eksisterende reserver har opptil 5,2 prosent årlig avkastningsgaranti. I Norge tas nye premier inn med 2,0 prosent avkastningsgaranti og oppregulering av ytelser som følge av overskudd utover rentegaranti skjer med 0,5 prosent garanti. Eksisterende bestand har i hovedsak garantinivåer mellom 3 og 4 prosent. Over tid vil nye premier og eventuell oppregulering bidra til at gjennomsnittlig garantinivå faller.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning fra kundeporteføljene, er det nødvendig å ta investeringsrisiko (markedsrisiko). Det skjer i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker verdien av forsikringsforpliktelsen i solvensbalansen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt frem i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet og det skal ideelt sett balanseres med tilsvarende rentefølsomhet for eiendelene. Det er ikke mulig å lukke renterisikoen i Norge, men regnskapsføring til amortisert kost reduserer solvensrisikoen uten at det slår ut i økt risiko fra den årlige garantien. I Sverige er det godt samsvar mellom rentefølsomheten for eiendeler og forpliktelser.

Bokført avkastning for garanterte kundeporteføljer i Norge har i snitt vært noe høyere enn garanti i 2018. Avkastningen har vært hjulpet av en stor andel obligasjoner holdt til amortisert kost som nyter godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens. Eiendom ga også god avkastning. Aksjer ga negativ avkastning, og det har redusert kursreserven. Også i Sverige har avkastningen for garanterte porteføljer vært positiv i 2018.

I Norge steg rentenivået noe i 2018, spesielt i den korte enden. Høyere rente reduserer Storebrands risiko fordi det øker sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Økte kredittpåslag har også bedret muligheten for å dekke rentegarantien ved å investere i obligasjoner. Også i Sverige steg de korte rentene, men tre måneders pengemarkedsrente er fortsatt negativ. De lange rentene falt noe i Sverige.

Endringer i tjenstepensjonsordninger i Norge vil over tid redusere risikoen for lave renter ettersom ytelsesbaserte ordninger erstattes av innskuddspensjon eller hybridordninger uten garantert avkastning utover null prosent. Endringen har mest effekt for nye premier, mens eksisterende reserve vil videreføres som fripoliser.

Størstedelen av de garanterte pensjonsavtalene har livslang utbetaling. Det gir økte utbetalinger hvis levetiden øker mer enn forventet. Risikoen reduseres ved at det benyttes dynamiske tariffer som inkluderer en trend for økt livslengde.

Øvrig

Øvrig omfatter selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår virksomheten i BenCo.

Selskapsporteføljene er investert med lav risiko, i hovedsak i korte rentebærende papirer med høy kredittverdighet. BenCos virksomhet er hovedsakelig i langsiktig avgang.

REGULATORISKE ENDRINGER

Regelverk som fastsettes av myndighetene har stor betydning for Storebrand.

Finansdepartementet har fremmet lovforslag om egen pensjonskonto for Stortinget. Partene i privat sektor vurderer endringer i AFP-ordningen. Finansdepartementet og Finanstilsynet arbeider med endringer i regelverket for forvaltning av garanterte pensjonsprodukter.

EUROPEISK REGELVERK

Solvens II

EU-kommisjonen har gjennomført en høring om endringer i standardmodellen i Solvens II. Høringen har vært basert på råd fra EIOPA, og omfattet spørsmål knyttet til bl. a. tapsabsorberende evne til utsatt skatt og risikomargin. EIOPAs forslag om å endre renterisikomodulen ble ikke tatt videre av Kommisjonen. EIOPAs forslag hadde en innretning som ville gitt spesielt konservative utslag for NOK og SEK. Disse konsekvensene var ikke vurdert i forslaget, men ble trukket frem i høringsrunden. Selv om forslaget ikke følges opp nå, ventes det likevel at endringer i renterisikomodulen blir vurdert i den planlagte 2020-revisjonen av Solvens II-regelverket.

Bærekraftig finans

EU-kommisjonen arbeider med en regelverkspakke om bærekraftig finans. Denne pakken følger opp handlingsplanen for finansiering av bærekraftig vekst og skal bidra til at investeringer i større grad skjer i bærekraftig virksomhet, samtidig som det finansielle systemet er robust mot klimarelatert risiko.

Det vil komme regulering på tre hovedområder:

1. Et enhetlig klassifikasjonssystem ("taxonomy") for hva som kan betraktes som bærekraftig økonomisk aktivitet.
2. Krav om rapportering ("disclosure") om bærekraftige investeringer og bærekraftsrisiko.
3. Referanseverdier for karbonutslipp ("carbon benchmarks").

Klassifikasjonssystemet skal være klart til desember 2019 når det gjelder klima. Kriterier for å vurdere virksomhet opp mot andre miljømål vil komme i 2020 og 2021. Klassifikasjonssystemet skal utvikles over tid, og oppdateres for å hensynta politisk og teknologisk utvikling.

Klassifikasjonssystemet utgjør ikke en produktstandard eller merkeordning i seg selv, men Kommisjonen vil vurdere om det skal utvikles en merkeordning basert på denne. Det pågår også prosesser for å vurdere hvordan bærekraft kan hensyntas i Solvens II og IDD (forsikringsformidlingsdirektivet).

EU-regelverket vil etablere standarder for bærekraftig forvaltning, og stiller krav til rapportering og informasjon til kunder om dette. Storebrand vurderer dette som positivt, og følger EU-prosessen tett.

NORSK REGELVERK

Egen pensjonskonto

Finansdepartementets lovforslag om egen pensjonskonto ble lagt frem i desember 2018 og forventes behandlet av Stortinget i løpet av våren 2019. Det er ennå ikke klart når egen pensjonskonto skal innføres. Departementet vil be om synspunkter på ikrafttredelse når forskrifter sendes på høring senere i år.

Forslaget innebærer at pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold skal flyttes til én pensjonskonto hos arbeidsgivers pensjonsleverandør. Denne flyttingen vil skje automatisk, med mindre arbeidstaker aktivt reserverer seg (passivt samtykke).

Kostnader for administrasjon av pensjonsordningen skal betales av arbeidsgiver. Forvaltningskostnader for opptjening i nåværende arbeidsforhold (aktiv del) skal dekkes av arbeidsgiver, mens forvaltningskostnader for tidligere opptatte midler (pensjonskapitalbevis som flyttes inn) skal dekkes av arbeidstaker. Det kan avtales en annen kostnadsdeling lokalt med den enkelte bedrift.

Det vil ikke være adgang for arbeidstaker til å velge en annen forvaltningsløsning for tidligere opptjening enn det som er valgt for nåværende opptjening. Dersom arbeidstaker ønsker en annen forvaltningsprofil for tidligere opptjening, må denne forvaltes i en separat avtale. Departementet foreslår at arbeidstaker skal kunne flytte både tidligere og nåværende opptjening til en selvalgt leverandør. Arbeidstaker kan også velge å beholde sine pensjonskapitalbevis slik at disse forvaltes adskilt fra pensjonskapital opptjent i nåværende arbeidsforhold.

Arbeidstakere som flytter til selvalgt leverandør må selv dekke administrasjons- og forvaltningskostnader, men vil motta en kompensasjon fra arbeidsgiver for dette. Når pensjonskonto innføres vil arbeidstaker få en frist på 3 måneder for å reservere seg mot at pensjonskapitalbevis flyttes til egen pensjonskonto. Leverandørene vil deretter ha en frist på 1 måned til å flytte midlene.

12-månedersregelen foreslås opphevet. Arbeidstaker vil dermed få med seg opptjent pensjonskapital ved fratredelse, uavhengig av lengden på arbeidsforholdet. Egen pensjonskonto er en viktig reform for LO og NHO. Lovforslaget som nå er fremmet følger opp tidligere utredninger fra partene og enighet i lønnsoppgjøret.

For arbeidstakerne er det positivt å få samlet pensjonsopptjening fra ulike arbeidsgivere ett sted. De fleste vil trolig være tjent med å følge hovedsporet og ikke reservere seg mot at midler flyttes inn på pensjonskonto i arbeidsgivers ordning.

Et sentralt mål for reformen er å redusere kostnadene knyttet til administrasjon og forvaltning av pensjonsopptjening fra tidligere arbeidsgivere. Dette vil igjen innebære lavere inntekter for leverandørene.

Ved innføringen av egen pensjonskonto vil tidligere pensjonsopptjening flyttes fra et privatmarked for pensjonskapitalbevis til et bedriftsmarked for aktive innskuddsordninger. Storebrand er godt posisjonert i dette markedet.

Innføringen av egen pensjonskonto baseres på passivt samtykke. Dette er et nytt prinsipp på pensjonsområdet. Sammen med individuell flytting av nåværende opptjening, gir dette behov for nye løsninger for informasjon til kundene, håndtering av reserverasjoner, og utveksling av informasjon og betalinger mellom selskapene. For Storebrand er det viktig å arbeide for løsninger som sikrer en god gjennomføring av reformen, og samtidig begrenser de administrative merkostnadene så langt som mulig gjennomføres.

Offentlig tjenestepensjon

Ny offentlig tjenestepensjon innføres fra 2020. Regjeringen og partene ble i mars 2018 enige om en ny påslagsmodell for alderspensjon. Dette er en alleårsopptjent, beholdningsbasert modell som er godt tilpasset pensjonsreformen og den nye folketrygden. Offentlig ansatte som er født i 1963 og senere vil få ny opptjening i påslagsmodellen fra og med 2020. For disse endres også AFP-ordningen fra en tidligpensjonsordning til en livsvarig tilleggspensjon etter modell fra privat sektor. Medlemmer født i 1962 og tidligere fortsetter opptjeningen i dagens modell også etter 2020 og beholder dagens AFP-ordning.

Storebrand leverer i dag administrasjon og kapitalforvaltning til kommunale pensjonskasser. Storebrand vurderer om innføringen av ny offentlig tjenestepensjon også kan legge til rette for at selskapet trer inn igjen i markedet for forsikret kommunal tjenestepensjon. I så fall ønsker Storebrand å levere en helhetlig løsning, som omfatter både den nye påslagsordningen og den eksisterende brutto-ordningen.

Storebrand tilbød forsikret kommunal tjenestepensjon frem til 2012. En hovedgrunn til at selskapet trakk seg ut markedet da, var at markedet ikke fungerte. Pensjonsanskaffelser ble bare unntaksvis satt ut på anbud. Hovedregelen var at eksisterende avtaler med KLP ble videreført uten konkurranse.

Juridiske vurderinger tilsier at innføringen av en ny ordning innebærer, både i seg selv og sett sammen med tidligere endringer i 2011, en vesentlig endring av kommunenes eksisterende kontrakter som utløser plikt til å gjennomføre offentlige anbud etter anskaffelsesregelverket. Storebrand vurderer forretningsmuligheter knyttet til endringene i offentlige tjenestepensjon. Tro på endret markedsdynamikk vil være en viktig forutsetning for ny satsing i markedet for forsikret kommunal tjenestepensjon.

Avtalefestet pensjon

LO og NHO utreder endringer i AFP-ordningen. Planen var at utredningen skulle være ferdig før jul 2018, og danne grunnlag for forhandlinger om endringer i ordningen i lønnsoppgjøret våren 2019. Det er nå klart at denne tidsplanen ikke holder, og prosessen utsettes ett år. Utredningen skal dermed være ferdig i løpet av 2019, som grunnlag for forhandlinger i lønnsoppgjøret våren 2020.

LO ønsker en ordning som er mer forutsigbar for arbeidstakerne, samtidig som den fortsatt skal være en kvalifiseringsordning, dvs. at rettigheter er knyttet til arbeid i en tariffbundet bedrift. NHO er bekymret for økende underdekning i dagens ordning, og ønsker en ordning som gir forutsigbare kostnader for bedriftene.

Bedriftene tar i dag i liten grad hensyn til AFP når de bestemmer nivå på tjenstepensjonsordningene. Hvis AFP blir mer forutsigbar for arbeidstakerne kan dette endres.

Finansnæringen har pekt på at en overgang til innskuddsbasert AFP vil kunne løse mange av utfordringene ved ordningen: Den blir mer forutsigbar for arbeidstakerne, samtidig som bedriften får forutsigbare kostnader og ikke risikerer ikke balanseføring av forpliktelsene. Opphørende ytelser kan gi en bedre fordelingsprofil. En overgang fra "pay as you go" med delvis fondering til en fullt fondert ordning vil være krevende. Samtidig er skyver man i dag forpliktelsene foran seg, og ordningen er ifølge NHO ikke bærekraftig på sikt.

Regelverk for garanterte produkter

En interdepartemental arbeidsgruppe med deltakere fra Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Finanstilsynet har utredet mulige endringer i regelverket for garanterte produkter, herunder fripoliser. Arbeidsgruppens rapport ble lagt frem høsten 2018.

Arbeidsgruppen vurderte ulike tiltak:

- Mulighet for selskapene til å bygge tilleggsavsetninger individuelt på de enkelte kontraktene.
- Sammenslåing av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til et nytt kundefordelt bufferfond som også skal kunne dekke negativ avkastning.
- Mulighet for selskapet til å oppfylle årlig rentegaranti med lånt egenkapital.
- Mulighet for kundene til å velge raskere utbetaling av små fripoliser.
- Mulighet for selskapene til å kompensere kundene ved overgang til fripolise med investeringsvalg.

Storebrand har i samarbeid med arbeidsgruppen simulert effekten av de aktuelle regelendringene. Et notat som oppsummerer dette arbeidet er tatt inn som vedlegg til utredningen.

Storebrands analyse viser at det vil lønne seg for selskapene å øke aksjeandelen i forvaltningen av fripolisene for hvert av forslagene som gjennomføres. Gjennomføres alle de vurderte tiltakene vil aksjeandelen og forventet pensjon kunne økes betydelig.

Storebrands simuleringer viste at en "svensk løsning" hvor årlig rentegaranti kan dekkes med lånt egenkapital ville lagt til rette for betydelig økte aksjeandeler. Arbeidsgruppen ville likevel ikke anbefale en slik endring.

Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet utarbeide forslag til konkrete lov- og forskriftsendringer basert på alle tiltakene som er vurdert i arbeidsgruppens rapport, ikke bare de arbeidsgruppen anbefalte. Tilsynet er også bedt om å gi sin vurdering av forslagene. Dette skal være klart i løpet av juni 2019, og blir deretter sendt på høring før departementet tar stilling til hvilke forslag som fremmes for Stortinget.

Departementet har også bedt tilsynet utarbeide forslag om å fjerne adgangen til å holde tilbake kursreguleringsfond inntil 2 prosent av premiereserven ved flytting. Denne endringen skal kunne gjelde fra 2020, og vil være positiv med tanke på et fremtidig flyttemarked for kommunal tjenstepensjon.

Nye skatteregler for livsforsikringselskaper

Stortinget har vedtatt nye skatteregler for livsforsikringselskaper. Målet med de nye reglene er å etablere et klart skattemessig skille mellom kundemidler og selskapsmidler. Endringene gjelder fra og med skattefastsettingsåret 2018.

Under de nye reglene vil livsforsikringselskapene skatte av avkastningen på selskapsmidlene og fortjeneste på forsikringsvirksomheten. Det vil ikke oppstå skattemessige underskudd fra kundemidlene som gir grunnlag for fremførbare underskudd for selskapene. Eksisterende fremførbare underskudd vil videreføres.

SVENSK REGELVERK

Tjenestepensjonsdirektivet

Tjenestepensjonsdirektivet (IORP II), som er et minimumsdirektiv skal implementeres i svensk rett. Myndighetenes mål er å lage en ny virksomhetsregulering for tjenestepensjonsforetak på grunnlag av IORP II, men med forsterkede kapitalkrav. Et lovforslag skal fremmes våren 2019 og lovendringer vil tidligst kunne tre i kraft ved halvårsskiftet 2019. SPP omfattes av Solvens II i sin helhet, men følger utviklingen av regelverk for tjenestepensjonsforetak og fastsettelsen av kapitalkrav for disse.

BÆREKRAFT

Storebrandkonsernet har jobbet systematisk og målrettet med bærekraft i over 20 år. Bærekraft er en grunnpilar i Storebrands investeringsstrategi. Konsernet har publisert miljørapporter siden 1995 og bærekraftsrapporter siden 1999. Bærekraftsrapporteringen har vært en integrert del av årsrapporten og attestert av en uavhengig part siden 2008. Storebrand rapporterer i henhold til GRI standarden.

I 2018 innførte Storebrand nye prinsipper for bærekraft som gjelder hele vår virksomhet, inkludert investeringer, produktutvikling, innkjøp, medarbeideroppfølging og husdrift. Prinsippene oppsummerer hvordan arbeidet er en integrert del av konsernets overordnede målsetninger og styringsprosesser. Les mer om prinsippene i styrets årsberetning i kapitlet Strategiske hovedtrekk.

I 2017 gjennomførte Storebrand en vesentlighetsanalyse for å identifisere konsernets satsningsområder for langsiktig verdiskaping. Analysen er videreutviklet i 2018. Arbeidet med å videreføre innsatsfaktorene for skape finansielle resultater og positive ringvirkninger for samfunnet som helhet måles og følges opp i virksomhetsstyringen og rapporteres eksternt og internt. Mer informasjon om dette og rapportering som gjelder bærekraft gitt av selskapets ledelse finnes på <https://www.storebrand.no/om-storebrand/barekraft>.

ORGANISASJON, ARBEIDSMILJØ OG KOMPETANSE

Læring og utvikling

Høy kompetanse er en av Storebrands viktigste suksessfaktorer, og danner basis for fornyet vekst. I Storebrand er kompetanse ensbetydende med evnen hver enkelt ansatt har til å utføre og håndtere visse oppgaver og situasjoner. Denne evnen bygges opp av både kunnskap og erfaring, ferdigheter, motivasjon og personlighet.

I Storebrand skal alle ansatte ha mulighet til å utvikle seg i takt med selskapets behov. Selskapet har i 2018 hatt fokus på å styrke evnen til å lære og å jobbe mer på tvers av organisatoriske enheter og fagdisipliner. Finanssektoren transformeres. Det digitale skiftet muliggjør tjeneste- og produktutvikling i et tempo finansbransjen ikke har sett før. For en organisasjon som både skal representere de langsiktige forpliktelsene Storebrand har ovenfor våre kunder og samtidig være i førersetet for digital forbedring og innovasjon, er rask og kontinuerlig læring helt essensielt.

For å kommunisere, involvere og skape felles forståelse av vårt formål, strategi og kultur, bruker vi læringsteknologi for å gi våre medarbeidere mulighet for en fleksibel og enkel tilgang til læring hvor som helst og når som helst.

Storebrand Akademiet er konsernets satsning på skreddersydde lederutviklingsprogrammer. Et nytt kull ble startet opp i 2018 med 25 dyktige ledere.

De siste tre årene har Storebrand hatt et innovativt sommerprogram som vi kaller Sandbox. Dette er for dyktige studenter som ønsker å bli utfordret på kreativitet og forretningstefte. Studentene bruker Storebrands arbeidsmetodikk for å jobbe frem et løsningsforslag i løpet av kun 6 uker som er klart for markedet. Studentene får jobbe med reelle kundecase og får i tillegg kurs i Lean Startup, presentasjonsteknikk og teambuilding. I 2018 fikk 10 studenter av 300 søkere anledning til å være med på programmet og enkelte er rekruttert til faste stillinger etter programslutt.

Storebrand er opptatt av "Employer branding". Dette handler om systematisk arbeid for å bygge stolthet og sterke relasjoner til eksisterende medarbeidere og tiltrekke oss potensielle medarbeidere, og derigjennom sikre konsernet de beste nøkkelmedarbeiderne for å møte fremtidens utfordringer. Vi arbeider aktivt med å holde kontakt med relevante studiesteder og konsernet har opprettet egne karrieresider via storebrand.no, LinkedIn og Instagram.

Mangfold

Storebrand er opptatt av at organisasjonen skal avspeile kundene og det markedet konsernet opererer i. Mangfold bidrar til økt innovasjon og læring i organisasjonen. Det er viktig at Storebrand gjenspeiler kundene og markedet vi opererer i. I tillegg viser våre bærekraftsanalyser at selskaper med fokus på mangfold er mer innovative og lønnsomme.

Alle medarbeidere i Storebrand er likeverdige, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming, kulturell bakgrunn eller seksuell orientering. Individuelle egenskaper skal respekteres og verdsettes, og vi ønsker et aldersmessig mangfold blant våre ansatte. Alder skal ikke være et avgjørende kriterium verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet.

Vi jobber aktivt for å legge forholdene til rette for at alle medarbeidere uavhengig av kulturell bakgrunn skal trives, og det aksepteres ikke diskriminering verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet. Det skal være god balanse mellom kvinner og menn på alle nivåer i selskapet.

Vi ønsker å ha en mest mulig åpen og inkluderende rekrutteringsprosess som oppfordrer et mangfold av kandidater til å søke seg til oss.

Vi har nulltoleranse mot trakassering og diskriminering, og tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Vi jobber aktivt for å ivareta kjønnsbalanse blant nøkkelpersoner. Storebrand har gjennom flere år arbeidet systematisk med å identifisere framtidens lederkandidater og fremme en jevn kjønnsfordeling. Vi jobber målrettet med lederutvikling innenfor strategisk og operativ ledelse, kommunikasjon og endring.

Gjennomsnittsalderen i Storebrand er 48 år og gjennomsnittlig ansiennitet er 13 år i Norge og 10 år i Sverige. Storebrand Livsforsikring konsern har 1 317 ansatte ved årets utgang. 39 prosent av lederne i norsk virksomhet er kvinner og tilsvarende er 52 prosent i svensk virksomhet kvinner. 47 prosent av de ansatte i den norske delen er kvinner, og i svensk virksomhet er tallet 54 prosent.

I 2018 er 29 prosent av styremedlemmene i Storebrand Livsforsikring kvinner. I konsernledelsen er tallet 33 prosent. I konsernledelsens ledergrupper er 44 prosent kvinner og for ledere totalt er tallet 39 prosent.

Selskapet tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Hovedkontoret er tilrettelagt for å møte individuelle behov. Det er et universelt utformet bygg, som ble re-sertifisert som miljøfyrtårn i 2018.

Årlig medarbeiderundersøkelse erstattet av hyppige pulsmålinger

I 2018 har vi erstattet en årlig måling med hyppigere medarbeiderengasjementsmålinger. Gjennomsnittlig 87 prosent av medarbeiderne i Storebrand svarte på en medarbeiderundersøkelse eller pulsmålingen minst en gang i løpet av de siste 3 månedene av 2018. Engasjement-score målt i Peakon har økt med 0,5 poeng i løpet av 2018 fra 7,4 til 7,9 for konsernet totalt, hvor skalaen er fra 1-10, der 1 er lavest og 10 er høyest engasjement-score. Pulsmålingene fra siste halvår 2018 viser også fremgang på spørsmål om i hvilken grad medarbeiderne opplever meningsfrihet, stor grad av selvbestemmelse eller autonomi i jobbhverdagen, støtte fra ledelsen, og læring og utvikling. Selv om resultatene er svært positive på alle parametre, ser vi at det er rom for forbedring når det gjelder vennskapelig relasjoner til kollegaer på samme nivå og forbedring av arbeidsmiljøet generelt.

Sykefravær

Storebrands sykefravær har gjennom mange år vært stabilt lavt. Konsernets sykefravær i 2018 er på 3,0 prosent. Sykefraværet i Storebrand Livsforsikring AS var 2,3 prosent og for den svenske delen av virksomheten 3,3 prosent. Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift siden 2002, og konsernets ledere har gjennom årene opparbeidet gode rutiner knyttet til inkluderende oppfølging av ansatte ved sykdom. Alle ledere med norske ansatte må ta obligatoriske HMS-kurs der oppfølging av sykdom er en del av læringsløpet.

Storebrands helseklinikker på hovedkontoret i Norge, samt en god helseforsikring for alle ansatte, er positive bidragsytere til Storebrands lave sykefravær. Storebrand tilbyr ansatte en tjeneste som kalles "Raskt tilbake". Dette er et forebyggende tilbud der ansatte som står i fare for å bli syke, kan få hjelp.

Ansatte på hovedkontoret i Norge kan trene i spinning-rom, styrkerom og egen idrettsshall. 65 prosent av de ansatte i Norge er medlemmer av Storebrand Sport. I Sverige er alle ansatte medlemmer av SPP Fritid. Alle medarbeidere der har tilgang til subsidierte bidrag til trening og "friskvård". I likhet med hovedkontoret i Norge har de tilgang til treningslokaler med ulike aktiviteter og tilrettelagt trening.

Det har ikke vært meldt om personskader, materielle skader eller ulykker i Storebrand-konsernet i 2018.

Etikk og tillit

Storebrand lever av tillit og arbeider systematisk med å etterleve en god etisk standard. Selskapet stiller krav om at konsernets medarbeidere skal følge en høy etisk standard. Konsernet har et felles etisk regelverk, som er tilgjengelig på intranettet på tre språk, og som blir behandlet av styret i Storebrand ASA en gang i året. På intranettet finner ansatte varslingsrutiner, brosjyrer, anonym postkasse, dilemmabank, spørsmål og svar-oversikter og presentasjoner slik at oppmerksomhet og refleksjon rundt temaet kan være høyt på alles agenda. Alle ledere må årlig bekrefte skriftlig at de har diskutert etikk og etiske dilemmaer, informasjonssikkerhet, økonomisk kriminalitet og HMS på avdelingsmøter.

Ansatte har tatt og tar selskapets e-læringskurs i etikk. I 2018 fullførte 308 medarbeidere e-læringskurset i etikk og 27 tok kurs om anti-korrupsjon. I 2019 vil etikkopplæring tilbys via Workday, og alle ansatte vil bli pålagt å gjennomgå innholdet årlig, samt bekrefte at de har lest og forstått innholdet. Ved nyansettelser inngår informasjonen om de etiske regler i onboardingprosessen i Workday.

Konsernet har i tillegg obligatoriske etikk-kurs for ledere, inkludert hvitvasking og korrupsjon. Der øver ledere på dilemmaer hentet fra Storebrands hverdag i de siste 20 år. Storebrands ledergrupper trener tilsvarende, da det er selskapets erfaring at slike dilemma-diskusjoner er veldig nyttig, og gjør ledere bedre rustet til å gjenkjenne situasjoner som kan oppstå både privat og i arbeid. Ledere trener også sine ansatte tilsvarende. Selskapets autoriserte finansielle rådgivere gjennomgår et spesielt tilpasset opplæringsprogram.

Konsernet har etablerte systemer for varsling, både interne og eksterne. Den eksterne kanalen ("whistleblowing") er etablert gjennom et eksternt advokatbyrå. Det er også omfattende rutiner på trakassering og utilbørlig opptreden.

EIERSTYRING OG SELSKAPSELEDELSE

Storebrand Livsforsikrings systemer for internkontroll og risikostyring tilknyttet regnskapsprosessen følger Storebrand konsernets retningslinjer. Retningslinjene besluttes i styret årlig.

Ledelsen og styret i Storebrand ASA vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse. Storebrand ASA etablerte prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i 1998. Storebrand avlegger i samsvar med regnskapsloven § 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse (som senest ble revidert 30. oktober 2014) en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse. For en nærmere redegjørelse om Storebrands eierstyring og selskapsledelse samt om foretaksstyring etter regnskapsloven § 3-3b, vises til egen artikkel i årsrapporten til Storebrand konsern for 2018.

Storebrand Livsforsikring konsernet offentliggjør fire kvartalsregnskaper i tillegg til ordinært årsregnskap. Regnskapene skal tilfredsstillende krav i lover og forskrifter og skal avlegges i henhold til vedtatte regnskapsprinsipper samt følge tidsfrister fastsatt av styret i Storebrand ASA. Storebrand Livsforsikrings regnskap utarbeides av avdelingen Konsernregnskap som sorterer under Storebrand konsernets CFO. Sentrale ledere i Konsernregnskap har fast årlig kompensasjon som ikke er påvirket av konsernets regnskapsmessige resultater. Det er etablert en rekke risikovurderings- og kontrolltiltak i forbindelse med regnskapsavleggelsene. Det avholdes interne møter, samt møter hvor eksternrevisor deltar, for å identifisere risikoforhold og tiltak knyttet til vesentlige regnskapsposter eller andre forhold. Det avholdes også tilsvarende kvartalsvise møter med ulike fagmiljøer i konsernet som blant annet er sentrale i forbindelse med vurdering og verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendom, fastsettelse av forsikringsforpliktelser og andre vurderingsposter. I disse møtene er det særlig fokus på eventuelle markedsendringer, spesifikke forhold knyttet til forsikringsvirksomheten, transaksjoner samt operasjonelle forhold. Vurderinger knyttet til vesentlige regnskapsposter samt eventuelle prinsippendringer mv, beskrives i et eget dokument (Vurderingspostnotat). Eksternrevisor deltar i styremøter ved behandling av kvartalsregnskap og årsregnskap, og i møter i revisjonsutvalg i Storebrand ASA. Det utarbeides månedlige og kvartalsvise driftsrapporter hvor resultater per forretningsområde og produktområde analyseres og vurderes mot fastsatte budsjetter. Driftsrapporteringen avstemmes mot øvrig regnskapsrapportering. For øvrig foretas det løpende avstemminger av fagsystemer mv mot regnskapssystemet.

Styrets arbeidsform reguleres i egen styreinstruks. Styret i Storebrand ASA har i tillegg etablert et overordnet "Styringsdokument styring og kontroll i Storebrand konsernet" samt en instruks for datterselskapsstyrer. Disse dokumentene beskriver hvordan retningslinjer, planer og strategier vedtatt av konsernstyret forventes å bli fulgt samt hvordan risikostyring og kontroll skal gjennomføres i konsernet. Styret i Storebrand ASA har tre rådgivende underutvalg, felles for Storebrand konsernet: Kompensasjonsutvalget, Revisjonsutvalget og Risikoutvalget.

Storebrand Livsforsikring har vedtektsført at selskapet skal ha samme valgkomité som Storebrand ASA og følger således Storebrand konsernets prosesser for oppnevning og utskiftning av styremedlemmer.

Storebrand Livsforsikring har ingen vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis.

I 2018 ble det avholdt 11 styremøter hvorav en var strategisamling.

Endring i styret

Ole Peik Norenberg og Bodil Catherine Valvik er erstattet av Martin Skancke og Kari Birkeland.

Styret takker de fratrådte medlemmene av styret for verdifull innsats for selskapet.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Resultat før skatt ble på 2 594 millioner kroner (1 460 millioner). Omtale av resultater er omtalt under det enkelte segment. Følgende forhold har hatt en effekt i selskapsregnskapet, men har ikke effekt i konsernregnskapet. Det er mottatt utbytte og konsernbidrag fra datterselskaper på 927 millioner kroner, samtidig som det er gjort en nedskrivning av aksjeverdi tilsvarende utbytte på 14 millioner kroner (485 millioner og 420 millioner) i 2018.

ANVENDELSE AV ÅRETS RESULTAT

Styret foreslår overfor generalforsamlingen følgende disponering av årets resultat:

Annen egenkapital	390 millioner kroner
Avsatt konsernbidrag	3 200 millioner kroner
Risikoutjevningfond	91 millioner kroner
Totalt disponert	3 681 millioner kroner

Lysaker, 12. februar 2019
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arlid Grefstad (sign.)
- styrets leder -

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Sigurd Nilsen Ribu (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
- administrerende direktør -

Regnskap og noter

Innhold	Side	Innhold	Side
VIRKSOMHETS- OG RISIKONOTER		BALANSENOTER	
Totalresultat Storebrand Livsforsikring konsern	26	Note 29: Immaterielle eiendeler, goodwill og merverdi kjøpte forsikringsforpliktelser	100
Balanse Storebrand Livsforsikring konsern	28	Note 30: Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser	103
Oppstilling av endring av egenkapital	30	Note 31: Eiendommer	104
Storebrand Livsforsikring Konsern	30	Note 32: Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper	105
Kontantstrømoppstilling Storebrand Livsforsikring konsern og AS	31	Note 33: Obligasjoner til amortisert kost	108
Totalregnskap Storebrand Livsforsikring AS	32	Note 34: Aksjer og andeler	109
Balanse Storebrand Livsforsikring AS	34	Note 35: Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	118
Oppstilling av endring av egenkapital Storebrand Livsforsikring AS	36	Note 36: Derivater	118
Note 1: Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper	37	Note 37: Varige driftsmidler	119
Note 2: Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger	47	Note 38: Andre fordringer	120
Note 3: Oppkjøp	49	Note 39: Forsikringsforpliktelser fordelt på bransjer	121
Note 4: Fusjon	50	Note 40: Endring forsikringsforpliktelser	124
Note 5: Segmentinformasjon - resultat per virksomhetsområde	51	Note 41: Andre forpliktelser	125
Note 6: Risikostyring og internkontroll	54		
Note 7: Operasjonell risiko	55	ØVRIGE NOTER	
Note 8: Forsikringsrisiko	55	Note 42: Sikringsbokføring	125
Note 9: Finansiell markedsrisiko	57	Note 43: Sikkerhetsstillelser	126
Note 10: Likviditetsrisiko	62	Note 44: Betingede forpliktelser	127
Note 11: Kreditrisiko	64	Note 45: Transaksjoner med nærstående parter	127
Note 12: Risikokonsentrasjoner	70	Note 46: Solvens II	127
Note 13: Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer	70	Note 47: Kapitalavkastning	129
		Note 48: Antall ansatte	130
RESULTATNOTER		Note 49: Solgt/avviklet virksomhet	130
Note 14: Bransjenote resultatregnskap	77		
Note 15: Resultatanalyse fordelt per bransje	81		
Note 16: Salg av forsikringer (nytegning)	86		
Note 17: Flytting av forsikringsforpliktelser	86		
Note 18: Netto finansinntekter	87		
Note 19: Netto inntekter fra eiendommer	88		
Note 20: Andre forsikringsrelaterte inntekter	88		
Note 21: Andre inntekter	88		
Note 22: Salgskostnader	88		
Note 23: Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser	88		
Note 24: Godtgjørelse og forpliktelser for ledende ansatte og tillitsvalgte	96		
Note 25: Revisjonshonorar	97		
Note 26: Andre forsikringsrelaterte kostnader	97		
Note 27: Andre kostnader	97		
Note 28: Skatt	98		

Storebrand Livsforsikring konsern

Totalresultat

1. januar - 31. desember

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Teknisk regnskap for livsforsikring			
Forfalte premier, brutto		24 027	23 173
Avgitte gjenforsikringspremier		-25	-54
Overføring av premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser		4 566	2 457
Premieinntekter for egen regning	14	28 568	25 577
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	254	210
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	7 350	7 164
Netto driftsinntekt fra eiendom	19	903	976
Verdiendringer på investeringer	18	-2 300	1 775
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	1	3 076
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	14	6 207	13 200
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	49	22
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	570	1 598
Netto driftsinntekt fra eiendom	19	127	106
Verdiendringer på investeringer	18	-7 624	10 698
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	480	2 525
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	14	-6 398	14 950
Andre forsikringsrelaterte inntekter	14,20	2 238	1 963
Utbetalte erstatninger brutto		-19 223	-18 802
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		76	35
Overført premiereserve med videre til andre selskaper		-5 265	-5 452
Erstatninger for egen regning	14	-24 413	-24 219
Til/fra premiereserve, brutto		2 309	1 205
Endring i tilleggsavsetninger		-52	-1 376
Endring i kursreguleringsfond		1 462	-1 024
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		-5	-23
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		-5	9
Endring villkorad återbäring		336	-1 527
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper		-16	-16
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	14	4 028	-2 752
Endring i premiereserve		-4 922	-23 673
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	14	-4 922	-23 673
Overskudd på avkastningsresultatet		-162	-441
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-194	4
Annen tilordning av overskudd		-63	-129
Midler tilordnet forsikringskontraktene	14	-419	-566

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Forvaltningskostnader		-209	-221
Salgskostnader	22	-739	-727
Endring i forskuddsbetalte direkte salgskostnader	22	27	8
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-1 503	-1 507
Forsikringsrelaterte driftskostnader	14	-2 425	-2 447
Andre forsikringsrelaterte kostnader	14,26	-237	-254
Resultat av teknisk regnskap		2 228	1 778
Ikke-teknisk regnskap			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	14	75
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	363	329
Verdiendringer på investeringer	18	-108	37
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	133	249
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		403	690
Andre inntekter	21	270	179
Forvaltningskostnader		-18	-19
Andre kostnader	27	-873	-1 027
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-890	-1 046
Resultat av ikke-teknisk regnskap		-217	-177
Resultat før skattekostnad		2 010	1 601
Skattekostnad	28	1 088	204
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		3 098	1 805
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger		-36	-91
Verdireguleringer - eiendom, egne bygg		48	130
Justering av forsikringsforpliktelsene		-48	-130
Skatt på andre inntekter og kostnader		4	-4
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		-32	-95
Effektiv andel av gevinster og tap på sikringsinstrumenter i kontantstrømssikring		-23	23
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		-324	379
Sum andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet		-347	402
Sum andre inntekter og kostnader		-380	307
TOTALRESULTAT		2 718	2 112
Resultatet kan henføres til:			
Andel av resultat til aksjonær		3 091	1 800
Andel av resultat til minoritet		7	5
Totalresultat kan henføres til:			
Andel av totalresultatet til aksjonær		2 719	2 105
Andel av totalresultatet til minoritet		-1	7

Storebrand Livsforsikring konsern

Balanse

31. desember

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Eiendeler			
Eiendeler i selskapsporteføljen			
Goodwill	29	780	797
Andre immaterielle eiendeler	29	3 457	3 573
Sum immaterielle eiendeler		4 237	4 370
Investerings eiendommer	31	50	50
Eierbenyttet eiendom	31		
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	100	88
Utlån til amortisert kost	11,13,30	2	2
Obligasjoner til amortisert kost	11,13,30,34	7 655	3 023
Bankinnskudd til amortisert kost	11,30	705	400
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13,30,34	16	26
Rentebærende verdipapirer	11,13,30,35	17 391	24 977
Finansielle derivater til virkelig verdi	13,30,36	1 121	1 145
Sum investeringer		27 040	29 711
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		575	581
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger		9	40
Fordringer på konsernselskaper		98	81
Andre fordringer	38	5 756	3 270
Sum fordringer		6 439	3 973
Anlegg og utstyr	37	12	504
Kasse, bank	11,30	2 012	2 139
Eiendeler ved skatt	28	1 942	487
Andre eiendeler betegnet etter sin art		70	858
Sum andre eiendeler		4 036	3 988
Aktiverte salgskostnader		553	537
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		132	124
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		685	662
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		42 437	42 704
Eiendeler i kundeporteføljene			
Investerings eiendommer	31	24 913	24 450
Eierbenyttet eiendom	31	1 420	1 408
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	3 679	2 513
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32		39
Obligasjoner holdt til forfall	11,13,30,33	14 403	15 128
Obligasjoner til amortisert kost	11,13,30,34	86 374	84 071
Utlån til amortisert kost	11,13,30	25 270	21 425
Bankinnskudd til amortisert kost	11,30	4 509	4 603
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13,30,34	23 402	24 556
Rentebærende verdipapirer	11,13,30,35	91 493	101 623
Utlån til virkelig verdi	11,13,30	5 172	4 940
Finansielle derivater til virkelig verdi	13,30,36	3 311	2 690
Sum investeringer i kollektivporteføljen		283 946	287 446

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse		48	63
Investeringseiendommer	31	3 303	2 954
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	727	600
Bankinnskudd til amortisert kost	11,30	948	355
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13,30,34	133 664	131 514
Rentebærende verdipapirer	11,13,30,35	42 038	33 419
Utlån og fordringer til virkelig verdi		535	165
Finansielle derivater til virkelig verdi	13,30,36	389	33
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		181 605	169 040
Sum eiendeler i kundeporteføljene		465 599	456 548
SUM EIENDELER		508 036	499 253
Egenkapital og forpliktelser			
Aksjekapital		3 540	3 540
Overkurs		9 711	9 711
Sum innskutt egenkapital		13 251	13 251
Risikoutjevningfond		234	143
Annen opptjent egenkapital		13 714	12 370
Minoritetens andel av egenkapitalen		114	114
Sum opptjent egenkapital		14 061	12 627
Evigvarende ansvarlig lånekapital		2 101	2 103
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		5 847	4 982
Fondsobligasjoner			1 506
Sum ansvarlig lånekapital med videre	10,13,30	7 948	8 591
Premiereserve		260 106	262 513
Tilleggsavsetninger		8 494	8 254
Kursreguleringsfond		2 245	3 707
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		2 157	2 564
Villkorad återbäring		8 243	9 176
Andre tekniske avsetninger		622	631
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	39,40	281 868	286 845
Premiereserve		180 283	168 949
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	39,40	180 283	168 949
Pensjonsforpliktelser	23	149	143
Forpliktelser ved skatt	28	85	96
Andre avsetninger for forpliktelser		24	
Sum avsetninger for forpliktelser		258	239
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		1 310	1 448
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		20	30
Finansielle derivater	13,30,36	4 535	1 876
Forpliktelser til konsernselskaper		42	24
Andre forpliktelser	41	3 999	4 908
Sum forpliktelser		9 905	8 286
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		463	464
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		463	464
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		508 036	499 253

Lysaker, 12. februar 2019
Styret i Storebrand Livforsikring AS

Odd Arlid Grefstad (sign.)
- styrets leder -

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Sigurd Nilsen Ribu (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
- administrerende direktør -

Oppstilling over endring i egenkapital for Storebrand Livforsikring konsern

(NOK mill.)	Majoritetens andel av egenkapitalen						Total egenkapital
	Aksjekapital	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	Minoritet	
Egenkapital 31.12.2016	3 540	9 711	13 251	140	10 290	114	23 796
Resultat før andre inntekter og kostnader				2	1 798	5	1 805
Sum andre inntekter og kostnader					305	2	307
Totalresultat for perioden				2	2 102	7	2 112
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Aksjeemisjon					-102	3	-99
Avgitt konsernbidrag/utbytte					79	-12	68
Andre						1	1
Egenkapital 31.12.2017	3 540	9 711	13 251	143	12 370	114	25 878
Resultat før andre inntekter og kostnader				91	3 000	7	3 098
Sum andre inntekter og kostnader					-379	-1	-380
Totalresultat for perioden				91	2 622	6	2 718
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Aksjeemisjon						4	4
Avgitt konsernbidrag/utbytte					-1 300	-2	-1 302
Andre					22	-8	14
Egenkapital 31.12.2018	3 540	9 711	13 251	234	13 714	114	27 313

Kontantstrømoppstilling Storebrand Livsforsikring 1. januar - 31. desember

Storebrand Livsforsikring konsern			Storebrand Livsforsikring AS	
2017	2018	(NOK mill.)	2018	2017
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
22 990	24 039	Netto innbetalte premier forsikring	16 698	16 247
-18 488	-19 282	Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-11 133	-10 027
-2 995	-699	Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-799	-2 625
4 501	-6 124	Netto endring forsikringsforpliktelser	773	-546
1 963	2 238	Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	693	551
-254	-237	Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-157	-138
-2 431	-2 425	Utbetalinger til drift	-1 456	-1 402
-897	-3 738	Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-2 833	-1 226
4 389	-6 227	Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler	1 785	834
-7 405	-4 398	Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-4 209	-4 698
2 830	12 609	Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	4 371	3 003
-623	296	Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer		
-338	-423	Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	229	-514
-5 536	8 084	Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	391	-2 208
-1 147	1 857	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 175	-1 374
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
	1 141	Netto inn/utbetalinger ved kjøp/salg av datterselskaper	764	
245	-520	Netto inn/utbetalinger ved kjøp/salg av tilknyttede selskaper og felles-kontrollert virksomhet	-520	245
-62	-4	Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-7	-2
183	618	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	237	243
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
976	845	Innbetaling av ansvarlig lånekapital	845	976
	-1 501	Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-1 501	
-367	-366	Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-366	-367
	-1 300	Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-1 300	
609	-2 322	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-2 322	609
-355	153	Netto kontantstrøm i perioden	91	-522
5 181	-7 931	- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler	-300	1 686
-355	153	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	91	-522
	35	Kontanter ved periodens start kjøpte/solgte selskaper	35	
2 915	2 540	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	1 265	1 787
-20	-10	Valutaomregningsdifferanse i NOK		
2 540	2 717	Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt	1 390	1 265

Storebrand Livsforsikring AS

Totalresultat

1. januar - 31. desember

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Teknisk regnskap for Livsforsikring			
Forfalte premier, brutto		16 729	16 357
Avgitte gjenforsikringspremier		-18	-31
Overføring av premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser	17	2 131	1 203
Premieinntekter for egen regning	14,15	18 843	17 529
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	323	1 819
herav inntekter fra eiendomsselskaper		1 028	1 750
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	5 594	5 035
Verdiendringer på investeringer	18	-592	637
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	-555	2 073
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	14	4 770	9 565
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	-814	271
herav inntekter fra eiendomsselskaper		210	271
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	503	1 581
Verdiendringer på investeringer	18	-3 373	3 827
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	-150	2 520
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	14	-3 835	8 199
Andre forsikringsrelaterte inntekter	14,1	693	551
Utbetalte erstatninger, brutto		-11 180	-10 268
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		64	13
Overført premiereserve med videre til andre selskaper	17	-2 930	-3 829
Erstatninger for egen regning	14	-14 046	-14 084
Til/fra premiereserve, brutto	40	335	-832
Endring i tilleggsavsetninger	40	-60	-1 371
Endring i kursreguleringsfond	40	1 462	-1 024
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	40	-5	-23
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	40	-5	9
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper	17	-16	-16
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser	14	1 710	-3 257
Endring i premiereserve		-4 530	-15 232
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje	14,4	-4 530	-15 232
Overskudd på avkastningsresultatet	40	-162	-441
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	40	-194	4
Annen tilordning av overskudd		-58	-131
Midler tilordnet forsikringskontraktene	14	-415	-568
Forvaltningskostnader		-209	-189
Salgskostnader	22	-282	-283
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-964	-937
Forsikringsrelaterte driftskostnader	14	-1 456	-1 409
Andre forsikringsrelaterte kostnader	14,26	-157	-138
Resultat av teknisk regnskap		1 576	1 156

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Ikke-teknisk regnskap			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	908	464
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	367	345
Verdiendringer på investeringer	18	-61	17
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	135	-55
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		1 350	771
Andre inntekter	21	105	16
Forvaltningskostnader		-18	-17
Andre kostnader	27	-419	-466
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-436	-483
Resultat av ikke-teknisk regnskap		1 019	304
Resultat før skattekostnad		2 594	1 460
Skattekostnad	28	1 087	210
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		3 682	1 670
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger		21	-7
Skatt på andre inntekter og kostnader			-4
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		22	-11
Effektiv andel av gevinster og tap på sikringsinstrumenter i kontantstrømssikring		-23	23
Sum andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet		-23	23
Sum andre inntekter og kostnader		-1	12
TOTALRESULTAT		3 681	1 682

Storebrand Livsforsikring AS

Balanse

31. desember

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Eiendeler			
Eiendeler i selskapsporteføljen			
Goodwill			
Andre immaterielle eiendeler	29	338	94
Sum immaterielle eiendeler		338	94
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	13 136	13 168
Utlån til amortisert kost	11,13,30	1	1
Obligasjoner til amortisert kost utlån og fordring	11,13,30,33	7 655	3 023
Bankinnskudd - amortisert kost	11	486	400
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13,30,34	16	17
Rentebærende verdipapirer	11,13,30,35	11 026	15 801
Finansielle derivater til virkelig verdi	11,13,30,36	1 121	1 145
Sum investeringer		33 441	33 555
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		520	503
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger			4
Fordringer på konsernselskaper	32	197	59
Andre fordringer	38	1 752	782
Sum fordringer		2 469	1 347
Anlegg og utstyr	37	4	7
Kasse, bank	11,30	904	865
Eiendeler ved skatt	28	1 817	381
Sum andre eiendeler		2 725	1 253
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		38	18
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		38	18
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		39 012	36 267
Eiendeler i kundeporteføljene			
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	25 919	19 532
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		18 751	18 683
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	529	
Obligasjoner holdt til forfall	11,13,30,33	14 403	15 128
Obligasjoner til amortisert kost utlån og fordring	11,13,30,33	86 374	84 071
Utlån til amortisert kost	11,13,30	25 270	21 425
Bankinnskudd - amortisert kost	11,30	1 791	2 530
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13,30,34	6 797	14 455
Rentebærende verdipapirer	11,13,30,35	25 166	30 050
Finansielle derivater til virkelig verdi	11,13,30,36	709	221
Sum investeringer i kollektivporteføljen		186 959	187 412
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser		48	63
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	15 855	3 885
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		4 133	3 885
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	106	
Bankinnskudd - amortisert kost	11,30	870	300
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13,30,34	42 617	48 963

(NOK mill.)	Note	2018	2017
Rentebærende verdipapirer	11,13,30,35	34 731	27 550
Utlån og fordringer til virkelig verdi	11,13,30	364	
Finansielle derivater til virkelig verdi	11,13,30,36	389	33
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		94 933	80 731
Sum eiendeler i kundeporteføljene		281 939	268 206
SUM EIENDELER		320 951	304 473
Egenkapital og forpliktelser			
Aksjekapital		3 540	3 540
Overkurs		9 711	9 711
Annen innskutt egenkapital		84	
Sum innskutt egenkapital		13 335	13 251
Risikoutjevningssfond		234	143
Annen opptjent egenkapital		11 812	11 422
Sum opptjent egenkapital		12 045	11 564
Evigvarende ansvarlig lånekapital		2 101	2 103
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		5 847	4 982
Fondsobligasjoner			1 506
Sum ansvarlig lånekapital mv.	10,13,30	7 948	8 591
Premiereserve		171 927	169 843
Tilleggsavsetninger		8 494	8 254
Kursreguleringsfond		2 245	3 707
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		2 157	2 564
Andre tekniske avsetninger		622	631
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfaste forpliktelser	39,40	185 446	184 999
Premiereserve		93 441	80 372
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	39,40	93 441	80 372
Pensjonsforpliktelser	23	12	42
Sum avsetninger for forpliktelser		12	42
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		1 050	1 079
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring			4
Finansielle derivater	11,13,30,36	3 910	1 007
Forpliktelser til konsernselskaper		3 257	1 323
Andre forpliktelser	41	367	2 108
Sum forpliktelser		8 585	5 521
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		139	133
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		139	133
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		320 951	304 473

Lysaker, 12. februar 2019
Styret i Storebrand Livforsikring AS

Odd Arlid Grefstad (sign.)
- styrets leder -

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Sigurd Nilsen Ribu (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
- administrerende direktør -

Oppstilling over endring i egenkapital for Storebrand Livsforsikring AS

(NOK mill.)	Aksjekapital ¹⁾	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Sum innskutt egenkapital	Risiko- utjevning- fond	Annen opptjent egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital 31.12.2016	3 540	9 711		13 251	140	11 042	24 433
Resultat før andre inntekter og kostnader					2	1 668	1 670
Sum andre inntekter og kostnader						12	12
Totalresultat for perioden					2	1 680	1 682
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Avgitt konsernbidrag/utbytte						-1 300	-1 300
Andre							
Egenkapital 31.12.2017	3 540	9 711		13 251	143	11 422	24 815
Resultat før andre inntekter og kostnader					91	3 591	3 682
Sum andre inntekter og kostnader						-1	-1
Totalresultat for perioden					91	3 590	3 681
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Mottatt konsernbidrag			84	84			84
Avgitt konsernbidrag/utbytte						-3 200	-3 200
Andre						1	1
Egenkapital 31.12.2018	3 540	9 711	84	13 335	234	11 812	25 381

1) 35 404 200 aksjer pålydende kr. 100

Noter

Note 1 - Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper

1. SELSKAPSINFORMASJON

Storebrand Livsforsikring konsern tilbyr produkter innenfor livs-, pensjon- og personforsikring til privatpersoner og bedrifter i Norge og Sverige. Konsernet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert pensjon og Øvrig. Storebrand Livsforsikring har hovedkontor i Professor Kohts vei 9, Lysaker, Norge.

2. OPPSUMMERING AV SENTRALE REGNSKAPSPRINSIPPER FOR VESENTLIGE BALANSEPOSTER

Eiendelssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter og investeringseiendom.

En betydelig del av de finansielle instrumenter måles til virkelig verdi (virkelig verdi-opsjon benyttes), mens øvrige finansielle instrumenter som inngår i kategoriene Utlån og fordringer og Holdt til forfall, måles til amortisert kost. Finansielle instrumenter som måles til amortisert kost er hovedsakelig relatert til norske pensjonsforpliktelse med årlig rentegaranti.

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi.

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av merverdier knyttet til ervervede forsikringskontrakter og kunderelasjoner ved foretaksintegrasjon. Disse merverdiene måles til historisk kostpris fratrukket årlig amortisering og nedskrivning.

Gjeldssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter (forpliktelse) og av avsetninger knyttet til fremtidige pensjons- og forsikringsutbetalinger (forsikringsmessige avsetninger). Med unntak for derivater og forsikringsforpliktelse i Sverige som måles til virkelig verdi, måles hoveddelen av de finansielle forpliktelse til amortisert kost.

Forsikringsforpliktelse skal være tilstrekkelige og dekke forpliktelse knyttet til utstedte forsikringskontrakter. Det benyttes ulike metoder og prinsipper i konsernet for fastsettelse av avsetningene for ulike forsikringskontrakter. En betydelig andel av forsikringsforpliktelse er relatert til forsikringskontrakter med rentegarantier. Innregnede forpliktelse knyttet til norske forsikringskontrakter med rentegaranti, diskonteres med grunnlagsrenten (som tilsvarer den garanterte avkastning/rente) for de respektive forsikringskontrakter.

Innregnede forpliktelse knyttet til svenske forsikringskontrakter med rentegaranti i datterselskapet SPP, diskonteres med en observerbar markedsrente og med en estimert markedsrente for løpetider hvor det ikke foreligger en observerbar rente og tilsvarer hovedsakelig den samme rente som benyttes i Solvens beregninger.

For fondsforsikringskontrakter i livsforsikringsvirksomheten (Unit Linked) vil avsetning for spareelementet i kontraktene korrespondere med verdien av tilhørende eiendelsporteføljer.

Som følge av at kundenes midler i livsforsikringsvirksomheten (garantert pensjon) historisk har hatt en avkastning som har oversteget verdiøkningen i garanterte forsikringsforpliktelse, har det overskytende blitt avsatt som kundebuffer (forpliktelse), herunder i form av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og villkorad återbäring.

Forsikringsforpliktelse inkluderer Incurred But Not Settled (IBNS) avsetninger som består av avsetning for inntrådte ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør (Incurred But Not Reported "IBNR" og Reported But Not Settled "RBNS"). IBNS-avsetningene inngår i premiereserven.

IBNS avsetningene måles ved bruk av aktuarielle modeller basert på historisk informasjon om bestanden.

3. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er benyttet konsistent for like transaksjoner og andre hendelser under like omstendigheter. Det er ikke krav om bruk av ensartede regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter.

Årsregnskapet er avgitt i samsvar med forskrift om årsregnskap m.m. for livsforsikringsselskaper for morselskapet og for konsernregnskapet i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er godkjent av EU, og tilhørende fortolkninger, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av lover og forskrifter.

BRUK AV ESTIMAT I UTARBEIDELSEN AV ÅRSREGNSKAPET

Utarbeidelsen av årsregnskapet i overensstemmelse med gjeldende lover og forskrifter og i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader, noteopplysninger og opplysning om potensielle forpliktelse. Faktiske tall kan avvike fra benyttede estimater. Se nærmere omtale om dette i note 2.

4. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapsforskriften tillater i stor grad bruk av internasjonale regnskapsprinsipper – IFRS. Det er ikke implementert nye regnskapsstandarder i 2018 som har hatt vesentlig effekt for konsernregnskapet til Storebrand Livsforsikring. For endring av estimater, se nærmere omtale av dette i note 2.

IFRS 9

IFRS 9 Finansielle instrumenter erstatter dagens IAS 39, og er generelt gjort gjeldende fra 1. januar 2018. For forsikringsdominerte konsern og selskap er det imidlertid under IFRS 4 gitt adgang til enten å utsette implementering av IFRS 9 (deferral approach) eller føre forskjellene mellom IAS 39 og IFRS 9 over Other Comprehensive Income (overlay approach) frem til implementering av IFRS 17. Storebrand Livsforsikring konsern kvalifiserer for utsettelse av IFRS 9, da over 90 prosent av konsernets samlede forpliktelser per 31. desember 2015 er knyttet til forsikringsvirksomhetene. For Storebrand livsforsikring konsern vil IFRS9 implementeres samtidig med IFRS 17, forventet gjeldende fra 1.januar 2022.

Storebrand konsern har gjennomført en foreløpig analyse av klassifikasjon og måling av finansielle instrumenter etter dagens IAS 39 ved overgang til IFRS 9, basert på dagens forretningsmodell for de enkelte instrumenter. For finansielle instrumenter forventet klassifisert og målt til amortisert kost eller virkelig verdi over totalresultat ved overgang til IFRS 9, er det gjennomført en SPPI-test ("Solely payment of principal and interest", "utelukkende betaling av hovedstol og utestående renter på hovedstol"). Dette er en foreløpig inndeling etter IFRS9 ut i fra dagens aktivaallokering. Det er ikke gjort noen vurderinger av eventuelle endringer i klassifikasjon og måling av finansielle eiendelene etter IFRS 9 ved overgang til IFRS 17.

IFRS 9 KLASSEFIKASJON FINANSIELLE INSTRUMENTER (JFR, IFRS 4, 39E)

IFRS 9 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST OG VIRKELIG VERDI OVER TOTALRESULTAT

(NOK mill.)	IAS 39 klassifikasjon	IFRS 9 klassifikasjon	Balanse- ført verdi etter IAS39 01.01.2018	Virkelig verdi etter IFRS9 01.01.2018	Balanse- ført verdi etter IAS39 31.12.2018	Virkelig verdi etter IFRS9 31.12.2018
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	AC	AC	7 498	7 498	8 175	8 175
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	AC	AC	102 222	110 770	108 432	113 469
Utlån til kredittinstitusjoner	AC	AC				
Utlån til kunder	AC	FVOCI	21 427	21 419	25 272	25 253
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	AC	AC	4 554	4 554	7 025	7 025
Sum finansielle eiendeler			135 700	144 240	148 903	153 922
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital	AC	AC	8 591	8 711	7 948	7 940
Annen kortsiktig gjeld	AC	AC	6 851	6 851	5 816	5 816
Sum finansielle forpliktelser			15 442	15 563	13 764	13 756

IFRS 9 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

(NOK mill.)	IAS 39 klassifikasjon	IFRS 9 klassifikasjon	Balanse-	Virkelig verdi	Balanse-	Virkelig verdi
			ført verdi etter IAS39 01.01.2018	etter IFRS9 01.01.2018	ført verdi etter IAS39 31.12.2018	etter IFRS9 31.12.2018
Finansielle eiendeler						
Aksjer og andeler	FVP&L (FVO)	FVP&L	156 096	156 096	157 082	157 082
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	FVP&L (FVO)	FVP&L	160 019	160 019	150 922	150 922
Utlån til kunder	FVP&L (FVO)	FVP&L	5 104	5 104	5 708	5 708
Finansielle derivater	FVP&L/ Sikringsbok- føring	FVP&L/ Sikringsbok- føring	3 868	3 868	4 822	4 822
Sum finansielle eiendeler			325 087	325 087	318 534	318 534
Finansielle forpliktelser						
Finansielle derivater	FVP&L/ Sikrings- bokføring	FVP&L/ Sikringsbok- føring	1 876	1 876	4 535	4 535
Sum finansielle forpliktelser			1 876	1 876	4 535	4 535

IFRS 15

Ny standard for regnskapsføring av driftsinntekter fra kontrakter med kunder trådte i kraft 1. januar 2018. Inntektsføring i Storebrand konsernet reguleres hovedsakelig av IAS 39 og IFRS 4. Inntekter som føres under Andre inntekter reguleres av IFRS 15 og er innregnet etter reglene i denne standarden. Implementering av IFRS 15 har ikke medført vesentlige effekter i Storebrands konsernregnskap.

Det er i løpet av 2018 ikke foretatt endringer i klassifisering i resultat eller balanse.

5. NYE STANDARDER OG ENDRINGER I STANDARDER SOM IKKE ER GJELDENDE

IFRS 16

IFRS 16 Leiekontrakter erstatter dagens IAS 17 og er gjeldende fra 1. januar 2019. IFRS 16 fastsetter prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler. Ny standard for leieavtaler vil ikke medføre store endringer for utleier, men vil derimot endre regnskapsføring for leietaker betydelig. IFRS 16 krever at leietakere i utgangspunktet skal innregne alle leieavtaler i balansen etter en forenklet modell som ligner på regnskapsføring av finansielle leieavtaler i henhold til IAS 17. Nåverdi av samlede leiebetalinger skal balanseføres som gjeld og en eiendel som reflekterer bruksretten av eiendelen i leieperioden, med unntak av kortsiktige avtaler og avtaler hvor eiendelen har lav verdi. Balanseført eiendel amortiseres over leieperioden og avskrivningskostnaden resultatføres løpende som driftskostnad. Rentekostnad på leieforpliktelsen resultatføres som finanskostnad.

IFRS 16 kan implementeres enten etter full retrospektiv metode eller modifisert retrospektiv metode, og Storebrand har valgt modifisert retrospektiv metode. Dette innebærer at sammenligningstall ikke omarbeides, og effekten tas i balansen i implementeringsåret 2019. Ved implementering vil bruksretten av eiendelen og forpliktelsen være samme beløp og vil ikke påvirke egenkapitalen. Overgangen til IFRS 16 forventes å gi en økning av eiendeler og gjeld i Storebrand Livsforsikring konsern med 78 millioner kroner på overgangstidspunktet. Driftskostnadene forventes redusert med om lag 1 million kroner i Storebrand Livsforsikring konsern, finanskostnadene økt med om lag 1,6 millioner kroner og resultat før skatt dertil redusert med om lag 0,5 millioner kroner i 2019. For Storebrand Livsforsikrings selskapsregnskap er overgangen forventet å gi en økning i eiendeler og gjeld på 6 millioner kroner. Driftskostnadene forventes redusert med om lag 0,1 millioner kroner, finanskostnadene økt med 0,1 millioner kroner og resultat før skatt dertil er omtrent uendret. Leieavtaler som har kortere leieperiode enn 12 måneder pr. 1. januar 2019 og leieavtaler som omfatter eiendeler med lavere verdi enn 50 000 kroner blir ikke innregnet i balansen, men innregnes som en driftskostnad over leieperioden.

IFRS 17

IFRS 17 erstatter IFRS 4 Forsikringskontrakter og introduserer nye krav til innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. Standarden er ikke vedtatt av EU men er forventet å bli gjeldende fra 1. januar 2022. Formålet med ny standard er å etablere ensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter.

IFRS 17 er en omfattende og kompleks standard med grunnleggende forskjeller fra dagens standard for måling av forpliktelse og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter skal innregnes til risikostjustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer med tillegg av uopptjent resultat for en gruppe kontrakter (kontraktsmessig servicemargin = CSM). Tapsbringende kontrakter skal innregnes og resultatføres umiddelbart.

IFRS 17 skal som utgangspunkt anvendes retrospektivt, men det er åpnet for en modifisert retrospektiv anvendelse eller anvendelse basert på virkelig verdi på overgangstidspunktet dersom retrospektiv anvendelse ikke er praktisk mulig ("impracticable").

Implementeringstidspunkt er 1. januar 2022 med krav om at det oppgis sammenlignbare tall.

Storebrand arbeider med å forberede implementering av IFRS 17, herunder kartlegging av hvilke effekter implementering av IFRS 17 vil ha for Storebrands konsernregnskap.

6. KONSOLIDERING

For Storebrand Livsforsikring AS (morselskapet) vil datterselskap som inngår i kollektivporteføljen innregnes etter egenkapitalmetoden, mens datterselskaper som inngår i selskapsporteføljen innregnes etter kostmetoden. For datterselskaper som utarbeider regnskapet etter andre prinsipper enn forsikringselskaper, er datterselskapets regnskap omarbeidet i samsvar med de prinsipper forsikringselskapets selskapsregnskap utarbeides etter.

Konsernregnskapet inkluderer Storebrand Livsforsikring AS og selskaper hvor Storebrand Livsforsikring AS har bestemmende innflytelse. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital, med mindre det foreligger opsjoner eller andre betingelser som medfører at minoriteter måles som gjeld.

Storebrand Livsforsikring AS eier også det svenske holdingselskapet Storebrand Holding AB som igjen eier SPP Pension & Försäkring AB (publ). Ved ervervet av den svenske virksomheten i 2007 påla norske myndigheter Storebrand å søke om å opprettholde konsernstrukturen innen utgangen av 2009. Storebrand har sendt søknad om å beholde nåværende konsernstruktur. BenCo (som eier Euroben og Nordben) er også et selskap eiet av Storebrand Livsforsikring AS.

Investeringer i tilknyttede selskaper (TS) (normalt investeringer på mellom 20 prosent og 50 prosent av selskapenes egenkapital) hvor konsernet har betydelig innflytelse og investering i felleskontrollert virksomhet (FKV) blir regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Investeringer i TS og FKV førstegangsinnregnes til anskaffelseskost.

VALUTA OG OMRÉGNING AV UTENLANDSKE SELSKAPER

Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner. Omregningsdifferanser er ført mot totalresultatet.

ELIMINERING AV INTERNE TRANSAKSJONER

Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte og lignende mellom konsernselskapene er eliminert i konsernregnskapet. Transaksjoner mellom kundeporteføljene og selskapsporteføljen i livsforsikringsvirksomheten og mellom kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten og andre selskaper i konsernet, blir ikke eliminert i konsernregnskapet. I samsvar med livsforsikringsregelverket er transaksjoner med kundeporteføljer gjennomført til virkelig verdi.

7. VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER

Ved overtakelse av virksomhet anvendes overtakelsesmetoden. Vederlaget måles til virkelig verdi. Direkte overtakelsesutgifter kostnadsføres når de oppstår, med unntak av utgifter knyttet til opptak av gjeld og egenkapital (emisjon).

Ved investeringer, herunder ved kjøp av investeringseiendom, blir det vurdert om kjøpet omfatter kjøp av virksomhet i henhold til IFRS 3. Når slike kjøp ikke omfatter kjøp av virksomhet anvendes ikke overtakelsesmetoden slik den følger av IFRS 3. Dette medfører at det blant annet ikke avsettes for utsatt skatt slik som i en foretaksintegrasjon.

8. SEGMENTINFORMASJON

Segmentinformasjonen er basert på den interne finansielle rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Storebrand er konsernledelsen ansvarlig for oppfølging og evaluering av segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Det rapporteres på fire segmenter

- Sparing
- Forsikring
- Garantert pensjon
- Øvrig

Det er noen forskjeller mellom resultatlinjer som benyttes i resultatregnskapet og segmentresultatene. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I segmentresultatene inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av.

Finansielle tjenester som leveres mellom segmentene prises til markedsvilkår. Tjenester levert fra fellesfunksjoner og staber belastes de ulike segmentene basert på leveranseavtaler og fordelingsnøkler.

9. INNTEKTSFØRING

PREMIEINNTEKTER

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie (inklusive spareelementer, administrasjonspremie, honorar for utstedelse av norske rentegarantier og fortjenesteelement risiko), tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Årlig premie periodiseres generelt lineært over dekningsperioden.

INNTEKTER FRA EIENDOMMER OG FINANSIELLE EIENDELER

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler er beskrevet i avsnitt 12 og 13.

ANDRE INNTEKTER

Honorar innregnes når inntekten kan måles pålitelig og er opptjent. Faste honorarer inntektsføres etter hvert som tjenesten leveres og suksesshonorarer inntektsføres når suksesskriteriet er oppfylt.

10. GOODWILL OG IMMATERIELLE EIENDELER

Merverdi ved kjøp av virksomhet som ikke kan allokteres til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Goodwill måles til anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel.

Goodwill avskrives ikke, men testes for verdifall og nedskrivingsbehov. Goodwill testes for verdifall dersom det er indikatorer som tilsier at et verdifall har funnet sted. Det gjennomføres minst én årlig vurdering av gjenvinnbart beløp. Dersom den relevante diskonterte kontantstrømmen er lavere enn regnskapsført verdi, vil goodwill bli nedskrevet til virkelig verdi. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke selv om det i etterfølgende perioder skulle foreligge informasjon om at nedskrivningsbehovet ikke lenger eksisterer eller at nedskrivningsbehovet er blitt mindre. For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet.

Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes årlig for nedskrivning i forbindelse med vurderingen av balanseført verdi.

Immaterielle eiendeler med begrenset utnyttbar levetid måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningstid og -metode måles årlig. Ved balanseføring av nye immaterielle eiendeler må det kunne påvises at det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen vil tilflyte konsernet. I tillegg må eiendelens kostpris kunne estimeres pålitelig. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjoner på verdifall, for øvrig behandles nedskrivning på immaterielle eiendeler og reversering av nedskrivning på samme måte som beskrevet for varige driftsmidler.

11. TILSTREKKELIGHETSTEST FORSIKRINGSFORPLIKTELSER OG TILHØRENDE MERVERDIER

Etter IFRS 4 skal det gjøres en tilstrekkelighetstest av forsikringsforpliktelsen ved hver regnskapsavleggelse. Testen som gjennomføres i Storebrands konsernregnskap gjøres med utgangspunkt i konsernets kapitalberegning.

12. INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. Inntekter fra investeringseiendommer består av både endringer i virkelig verdi og leieinntekter.

Investeringseiendommer består hovedsakelig av sentrale kontorbygg, kjøpesentre og logistikkbygg. Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investeringseiendommer. Når det gjelder eiendommer hvor deler av eiendommen benyttes av konsernet til eget bruk og andre deler leies ut, er utleiedelene som kan seksjoneres, klassifisert som investeringseiendom. Alle eiendommer som eies av kundeporteføljene måles til virkelig verdi og verdiendringer tilordnes kundeporteføljene.

13. FINANSIELLE INSTRUMENTER

13-1. GENERELLE PRINSIPPER OG DEFINISJONER

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på tidspunktet for anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen/forpliktelsen, i de tilfeller den finansielle eiendelen/forpliktelsen ikke er til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt — det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som er innregnet til amortisert kost, vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (effektiv rente beregnet ved førstegangsinnregning). Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

13-2. KLASSIFIKASJON OG MÅLING AV FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier:

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- Finansielle eiendeler som holdes til forfall
- Finansielle eiendeler utlån og fordringer

Holdt for omsetning

En finansiell eiendel er klassifisert som holdt for omsetning når den:

- i hovedsak er anskaffet eller pådratt med det formål å selge den eller kjøpe den tilbake på kort sikt, er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
- er et derivat, med unntak for et derivat som er øremerket og effektivt sikringsinstrument.

Med unntak for derivater faller kun en begrenset andel av Storebrands finansielle instrumenter inn under denne gruppen.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen

En betydelig andel av Storebrands finansielle instrumenter er klassifisert til kategorien virkelig verdi over resultatet på grunn av at:

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser, eller at
- de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Regnskapsføringen er tilsvarende som for gruppen holdt for omsetning (instrumentene måles til virkelig verdi og verdiendringer føres i resultatoppstillingen).

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall med unntak for

- de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet, eller
- de som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer

Holdt til forfall eiendeler innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten for eiendeler som er knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.

Utlån og fordringer innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer som er øremerket som sikringsobjekter er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring.

13-3. DERIVATER

Regnskapsføring av derivater som ikke er et sikringsinstrument

Derivater som ikke faller inn under kriteriene for sikring innregnes i gruppen finansielle instrumenter holdt for omsetning. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endinger i virkelig verdi over resultatet.

Hoveddelen av de derivater som løpende benyttes i forvaltningen faller inn under denne kategorien.

En del av konsernets forsikringskontrakter inneholder innebygde derivater, som for eksempel rentegarantier. Disse forsikringskontraktene følger ikke regnskapsstandarden IAS 39 Finansielle instrumenter, men følger regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter, og de innebygde derivatene måles ikke løpende til virkelig verdi.

13-4. SIKRINGSBOKFØRING

Sikring av virkelig verdi

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring. Sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater innregnes til virkelig verdi over resultatet eller inngår i totalresultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Gevinst og tap på sikringsinstrumentet som relaterer seg til den effektive delen av sikringen føres over totalresultatet, mens gevinst og tap som relaterer seg til den ineffektive delen innregnes umiddelbart over resultatregnskapet. Samlet tap eller gevinst i egenkapitalen føres over resultatet når den utenlandske virksomheten blir solgt eller avviklet.

Kombinert virkelig verdi og kontantstrømsikring

Enkelte innlån i utenlandsk valuta er sikret ved bruk av sikringsinstrumenter (derivater). Kontantstrømmene i sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sammenfallende. Derivater innregnes til virkelig verdi. Sikringsbokføring gjennomføres ved å dele opp sikringen i en virkelig verdi sikring av renten og en kontantstrømsikring av marginen. Netto løpende verdiendringer på kontantstrømsikringen innregnes i totalresultat.

13-5. FINANSIELLE FORPLIKTELSER

Etter førstegangsinnregning måles hovedsakelig alle finansielle forpliktelser til amortisert kost ved effektiv rentes metode.

14. FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

Regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Storebrands forsikringskontrakter omfattes av standarden. IFRS 4 er ment å være en foreløpig standard og den tillater bruk av uensartede prinsipper for behandling av forsikringskontrakter i konsernregnskapet. I konsernregnskapet tas forsikringsforpliktelser med slik de er beregnet i de respektive datterselskaper i samsvar med det enkelte lands lovgivning. Dette gjelder også for forsikringskontrakter ervervet i en foretaksintegrasjon. I slike tilfeller er positive merverdier balanseført som eiendeler.

Det følger av IFRS 4 at avsetninger for forsikringsforpliktelser skal være tilstrekkelige. Ved vurdering av tilstrekkelighet knyttet til innregnede ervervede forsikringskontrakter, sees det i vurderingen også hen til IAS 37 Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser, og Solvens II beregninger.

Nedenfor redegjøres det for regnskapsprinsippene for de vesentligste forsikringsforpliktelsene.

14-1. GENERELT – LIVSFORSIKRING

Erstatninger for egen regning

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, fraflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring.

Endring forsikringsforpliktelser

Endring forsikringsforpliktelser omfatter sparepremien som inntektsføres under premieinntekter og utbetalinger, samt endringer i avsetninger for fremtidige erstatninger. Posten omfatter også tilført garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt avkastning til kundene utover garantert avkastning.

Forsikringsforpliktelse

Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive fremtidige administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige avtalte premier. For individuelle kontoprodukter med fleksibel premieinnbetaling avsettes oppsamlet kontoverdi i premiereserven. Premiereserven svarer til 100 prosent av forsikringenes garanterte gjenkjøps-/flytteverdi før eventuelle avbrudds-/flyttegebyrer og andel av kursreguleringsfond.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringskontraktene, det vil si samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser. Premietariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premiereserven inneholder for alle bransjer avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusive oppgjørskostnader (administrasjonsreserve). For fullt betalte kontrakter, inklusive fripoliser, er kontantverdien av de forventede fremtidige administrasjonskostnader avsatt fullt ut i premiereserven. For kontrakter med fremtidig premieinnbetaling er det gjort fradrag for kontantverdien av den delen av de fremtidige administrasjonskostnader som forutsettes finansiert gjennom fremtidige premier.

En betydelig andel av de norske forsikringskontraktene har ett-årige rentegarantier, slik at den garanterte avkastningen må oppnås hvert år. En betydelig andel av de svenske forsikringskontraktene har garantert avkastningen frem til tidspunkt for pensjonsutbetalingene.

Forsikringsforpliktelser særskilt investeringsportefølje

Forsikringsforpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsporteføljen som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes. Selskapet er ikke utsatt for investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning overfor kundene. Det eneste unntaket er ved dødsfall der etterlatte får utbetalt opprinnelig innbetalt beløp til livrenteforsikringer og for garantikonto.

IBNS-avsetninger

I premiereserven for forsikringsrisiko inngår avsetninger for inntrufne ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør. IBNR er avsetninger for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand ennå ikke er blitt informert om at et uføretilfelle, dødsfall eller annet erstatningstilfelle er inntruffet. Siden Storebrand verken kjenner frekvens eller utbetalingsbeløp estimeres IBNR via aktuarielle modeller basert på historisk informasjon om bestanden. Tilsvarende er RBNS en avsetning for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand har kjennskap til hendelsen, men ikke har ferdigbehandlet kravet. Også her benyttes aktuarielle modeller basert på historisk informasjon for å estimere avsetningen.

Overføring av premiereserve m.v. (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringsselskaper føres over resultatregnskapet under posten netto premieinntekter for mottatte reserver og erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsforpliktelser tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond, villkorad återbäring og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted.

Salgskostnader

I den norske livsforsikringsvirksomheten er salgskostnader kostnadsført, mens i de svenske datterselskaper er salgskostnader balanseført og amortiseres over kontraktens forventede løpetid.

14-2. LIVSFORSIKRING NORGE

Tilleggsavsetninger

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta avsetning til tilleggsavsetninger. Tilleggsavsetningene er fordelt på kontraktene og kan benyttes til å dekke et negativt renteresultat inntil rentegarantien. Dersom selskapet et år ikke oppnår en avkastning som svarer til rentegarantien, kan avsetningen føres tilbake fra kontrakten slik at selskapet blir i stand til å innfri rentegarantien. Det betyr at tilleggsavsetningene reduseres og at premiereserven økes tilsvarende på kontrakten. For renteforsikringer utbetales tilleggsavsetningen i rater over utbetalingsperioden.

Tilleggsavsetningene kan maksimalt være 12 prosent av premiereserven. Overstiges grensen blir det overskytende beløpet tilordnet kontrakten som overskudd.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier "etter skatteloven" fra forsikringstakerne og tilført overskudd i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Pensjonistenes overskuddsfond består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

Kursreguleringsfond

Årets netto urealiserte gevinster/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi i kollektivporteføljen tilføres/tilbakeføres fra kursreguleringsfondet i balansen under forutsetning av at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Den delen av netto urealisert gevinst/tap på finansielle omløpsmidler i utenlandsk valuta som kan tilskrives valutakursendringer avsettes ikke til kursreguleringsfond. Valutarisikoen på utenlandske investeringer er i hovedsak sikret med valutakontrakter på porteføljenivå. Valutakursendring tilknyttet sikringsinstrumentet avsettes således heller ikke til kursreguleringsfond, men føres direkte over resultatet. Etter regnskapsstandarden for forsikringskontrakter (IFRS 4) er kursreguleringsfondet vurdert som en forpliktelse.

Risikoutjevningfond

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av positivt risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripoliser til risikoutjevningfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet er ikke vurdert som en forpliktelse etter IFRS og inngår som en del av egenkapitalen (bundet egenkapital).

14-3. LIVSFORSIKRING SVERIGE

Livsforsikringsforpliktelser

Livsforsikringsforpliktelsene er estimert som nåverdien av forventede fremtidige garanterte utbetalinger, administrasjonsutgifter og skatter, diskontert med den gjeldende risikofrie renten. Forsikringsmessige avsetninger med rentegaranti i SPP benytter en modellert diskonteringsrente. For risikoforsikring innen den innskuddsbaserte bestanden benyttes en reell diskonteringskurve. For spareforsikringer innen den ytelsesbaserte og den innskuddsbaserte bestanden samt sykeforsikring i den ytelsesbaserte bestanden diskonteres avsetningene med nominell rentekurve. Som utgangspunkt fastsettes den gjeldende diskonteringsrenten ut ifra de metoder som ligger til grunn for diskonteringsrenten i Solvens II.

I beregningen av livsforsikringsforpliktelser tas det hensyn til estimerte fremtidige administrasjonskostnader som med rimelighet kan forventes å oppstå og som kan knyttes til de eksisterende forsikringskontraktene. Kostnadene estimeres med bakgrunn i selskapets egne kostnadsanalyser og baseres på de faktiske driftskostnadene i løpet av det siste året. Projiseringen av de forventede fremtidige kostnader følger de samme prinsipper som grunnlaget for Solvens II. Det tas ikke hensyn til eventuelle fremtidige kostnadseffektiviseringer.

Villkorad återbäring (betinget kundetildelt bonus), og latent kapitaltilskott

Villkorad återbäring oppstår når verdien av kundemidlene er høyere enn nåverdien av forpliktelsene, og omfatter dermed den del av forsikringskapitalen som ikke er garantert. For kontrakter hvor kundemidlene er lavere enn forpliktelsene belastes eiers resultat ved avsetning til latent kapitaltilskudd. Villkorad återbäring og latent kapitaltilskudd innregnes på samme linje i balansen.

14-4. SKADEFORSIKRING

Kostnadsføring av skadetilfeller skjer på det tidspunkt skadetilfeller inntreffer. Det er foretatt følgende avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie for egen regning gjelder løpende kontrakter som er i kraft på regnskapstidspunktet og skal dekke kontraktens gjenstående risikoperiode.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventet utbetaling av meldte, men ikke oppgjorte erstatningskrav (RBNS). Den skal videre dekke forventede erstatningskrav knyttet til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (IBNR). I tillegg skal erstatningsavsetningen inneholde en egen avsetning for fremtidige skadeoppgjørskostnader på inntrufne ikke oppgjorte skadetilfeller.

15. PENSJONSFORPLIKTELSE EGENE ANSATTE

Storebrand har landspecifikke pensjonsordninger for ansatte. Ordningene innregnes etter IAS 19. I Norge har Storebrand innskuddspensjon. Storebrand er med i den norske AFP-ordningen (avtalefestet pensjon). Den norske AFP-ordningen er vurdert å være en ytelsesordning, men det foreligger ikke tilstrekkelig kvantitativ informasjon til å kunne estimere pålitelige regnskapsmessige forpliktelser og kostnader.

I Sverige har SPP i samsvar med Bankansattes Tjenestepensjonsplan (BTP-planen) kollektiv ytelses pensjonsplaner for sine ansatte. En kollektiv ytelsespensjon innebærer at en ansatt er garantert en viss pensjon basert på sluttlønn etter avsluttet arbeidsforhold.

15-1. YTELSESDORDNING

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesordninger beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig

avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og frivillig avgang. Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen, samt forventet avkastning av pensjonsmidlene.

Aktuarielle gevinster og tap, og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført mot totalresultatet i den perioden de oppstår. Når ansatte avslutter arbeidsforholdet før pensjonsalder eller går ut av ordningen, vil det utstedes ordinære fripoliser.

15-2. INNSKUDDSORDNING

En innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

16. VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, IT-systemer og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Maskiner, inventar og IT-systemer måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Bygninger som benyttes til egen virksomhet av konsernet måles til oppskrevet verdi fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Det foretas årlig vurdering av virkelig verdi på disse bygningene på samme måte som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resultatføres over totalresultatet. En nedskrivning av bygningens verdi innregnes først mot revalueringreserve som gjelder oppskrivninger på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringreserven resultatføres det resterende.

Avskrivningsperiode og -metode blir vurdert årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med den økonomiske levetiden for driftsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utraneringsverdi. For bygninger foretas dekomponering, dersom ulike deler har forskjellig brukstid. Avskrivningsperiode og -metode måles da separat for hver del.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjon på verdifall. Eventuell nedskrivning resultatføres som differansen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag for salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes det om det er grunnlag for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

17. SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført i totalresultatet. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skatt beregnes med utgangspunkt i konsernets skattemessige fremførbare underskudd, skattereduserende midlertidige forskjeller og skatteøkende midlertidige forskjeller.

Eventuell utsatt skattefordel innregnes dersom det anses sannsynlig at skattefordelen vil bli gjenvunnet. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som skyldes endringer i skattesats innregnes som et utgangspunkt i resultatregnskapet.

NYE SKATTEREGLER FOR LIVSFORSIKRINGSFORETAK

Stortinget vedtok i desember 2018 endringer i skattereglene for pensjons- og livsforingsforetak. For livsforingsforetak medfører de nye reglene at skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen (kundemidlene), med virkning fra inntektsåret 2018, skal foretas i samsvar med regnskapslovgivningen. En konsekvens av dette er at inntektene og kostnadene ikke bare skal innvinnes og tidfestes i samsvar med regnskapet, men generelt skal beskattes i samsvar med regnskapet.

Prinsippet gjelder både finansielle eiendeler og andre type eiendeler (som driftsmidler mv.) som eies av kundemidlene. Det tekniske resultatet som fremgår av regnskapet legges til grunn for skattleggingen, og det vil derfor ikke oppstå permanente eller midlertidige forskjeller for skatteformål.

Ved innføringen av de nye reglene ble det samtidig vedtatt overgangsregler der netto urealiserte gevinster tilknyttet kundemidlene skal inntektsføres skattemessig i 2018, der disse tidligere har gitt grunnlag for skattemessige fradrag gjennom foringsmessige avsetninger.

Det innrømmes ikke lengre skattemessig fradrag for avsetninger til risikoutjevningfondet (RUF). Avsetninger til RUF ved utløpet av 2017 er, i samsvar med overgangsreglene, avsatt på egen konto som kommer til skattemessig inntektsføring ved avvikling av virksomheten. Med forutsetninger om fortsatt drift vil det ikke oppstå en skattekostnad, og det vil dermed ikke være grunnlag for balanseføring av utsatt skatt.

For risikoprodukter i livsforsikringsselskaper gjelder tilsvarende nye regler fra og med inntektsåret som for skadeforsikringsforetak, der det løpende kun vil bli innrømmet skattemessig fradrag for kostnader som sannsynlig vil oppstå. I denne forbindelse vedtok Stortinget overgangsregler som også gir livsforsikringsforetak anledning til å overføre differansen mellom avsetningen for 2017 og avsetningene for 2018, tilknyttet risikoprodukter, til en egen konto med 10 prosent lineær inntektsføring over 10 år fra og med inntektsåret 2018. Selskapet har benyttet seg av denne overgangsregelen.

Det vises til Note 28 – Skatt for ytterligere informasjon om overgangseffekter mv. som følge av endringer i skattereglene.

FINANSSKATT

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt en videreføring av en finansskatt med to elementer:

- Finansskatt på lønn. Denne er satt til 5 prosent og vil følge reglene for arbeidsgiveravgift
- Skattesatsen på alminnelig inntekt for foretak omfattet av finansskatten videreføres på 2016-nivå (25 prosent), mens den for øvrig settes ned til 22 prosent fra 1. januar 2019. Storebrand Livsforsikring omfattes av finansskatten.

I Storebrand Livsforsikring konsern inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapskattesatsen gjeldende for det enkelte selskap (22 eller 25 prosent).

18. AVSATT UTBYTTE OG KONSERNBIDRAG

I konsernregnskapet er foreslått utbytte og konsernbidrag klassifisert som egenkapital inntil det er vedtatt av generalforsamlingen, og presenteres etter dette tidspunktet som gjeld. Foreslått utbytte og konsernbidrag inngår ikke i beregning av solvenskapitalen. For Storebrand Livsforsikring AS avsettes det for foreslått utbytte og konsernbidrag i samsvar med unntaket for selskapsregnskap i Forskrift til årsregnskap for livsforsikringsforetak.

19. LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Storebrand har ingen finansielle leieavtaler.

20. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden og viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

21. BIOLOGISKE EIENDELER

I samsvar med IAS 41 måles investeringer i skog som biologiske eiendeler. Biologiske eiendeler måles til virkelig verdi som er definert basert på alternativ virkelig verdi beregning, eller nåverdien av forventet netto kontantstrøm. Verdiendringer på biologiske eiendeler føres i resultatregnskapet. Eierrettigheter på biologiske eiendeler innregnes på det tidspunktet når kjøpsavtalen signeres. Det beregnes årlige inntekter og utgifter fra skogbruk og utmark.

Note 2 Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet må ledelsen anvende estimater, foreta skjønnsmessige vurderinger og anvende forutsetninger for usikre størrelser. Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunktet for regnskapsavleggelsen.

En beskrivelse av de vesentligste estimater og vurderinger der skjønn anvendes og som kan påvirke innregnede verdier eller nøkkeltall fremkommer nedenfor, og i note 46 for Solvens og i note 28 for Skatt.

De faktiske resultatene kan avvike fra regnskapsestimatene.

FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller avsetninger.

I konsernregnskapet innregnes forsikringsforpliktelser med rentegaranti, med ulike prinsipper i den norske og svenske virksomheten. Det er også innregnet en immateriell eiendel (value-of-business-in-force, "VIF") knyttet til forsikringskontrakter i den svenske virksomheten. Denne eiendelen har opprinnelse i Storebrands kjøp av forsikringsvirksomhet. Det er flere forhold som kan påvirke størrelsene på forsikringsforpliktelsene inklusive VIF, herunder biometriske forhold som økt levealder, fremtidig avkastning, uførhet, samt utvikling i fremtidige kostnader og juridiske forhold som lovendringer og utfall av rettsaker mv.

Et lavt rentenivå vil på lang sikt være utfordrende for eier med hensyn til forsikringskontrakter med rentegaranti, og vil, sammen med reduserte kundebuffer, kunne påvirke størrelsen på de innregnede beløp knyttet til forsikringskontraktene. De norske forsikringskontraktene med rentegarantier er diskontert med premieberegningensrenten (om lag gjennomsnittlig med 3,2 prosent). De svenske forsikringsforpliktelsene med rentegaranti er diskontert med en rentekurve som samsvarer med Solvens -rentekurven.

I den norske virksomheten har en betydelig andel av forsikringskontraktene årlige rentegarantier. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Tilsvarende vil verdiøkninger i stor grad kunne øke størrelsen på slike fond.

I den svenske virksomheten foreligger det ikke kontrakter med en årlig rentegaranti. Men det foreligger forsikringskontrakter med en sluttverdigaranti. Disse kontraktene diskonteres med en markedsmessig beregnet rente hvor deler av den anvendte rentekurven ikke er likvid. Endringer i diskonteringsrente vil kunne gi betydelige utslag i størrelsen på de forsikringsmessige forpliktelsene samt påvirke av resultatet. Dersom tilhørende kundemidler har en høyere verdi enn innregnet verdi av disse forsikringsmessige forpliktelsene, vil forskjellen utgjøre et betinget kundetildelt fond – villkorad återbäring (bufferkapital). Endringer i forutsetninger om fremtidige administrasjonsutgifter (kostnadsforutsetninger) kan også gi betydelige utslag på de innregnede forsikringsforpliktelsene. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i villkorad återbäring slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Dersom verdien av den enkelte forsikringskontrakt er høyere enn tilhørende kundemidler, vil eier måtte dekke manglende kapital.

Det gis ytterligere informasjon om forsikringsforpliktelsene i note 8, 39 og 40.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi. Markedet for næringsseiendom i Norge og Sverige er lite likvid og lite transparent. Verdsettelsene som gjøres vil være beheftet med usikkerhet og krever bruk av skjønn, dette gjelder særlig i perioder med urolige finansmarkeder.

Sentrale elementer som inngår i verdsettelsene, og som krever bruk av skjønn er:

- Markedsleie og ledighetsutvikling
- Kvaliteten og varigheten på leieinntektene
- Eierkostnader
- Teknisk standard og eventuelt oppgraderingsbehov
- Diskonteringsrenter for både sikker og usikker kontantstrøm, samt restverdi

Det innhentes også eksterne verdsettelse for deler av porteføljen kvartalsvis. Alle eiendommer skal minst i løpet av en 3 års periode ha en ekstern verdsettelse.

Det vises for øvrig til note 13 hvor verdsettelse av investeringseiendommer til virkelig verdi beskrives ytterligere.

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Det vil være usikkerhet knyttet til prisingen av finansielle instrumenter særlig knyttet til instrumenter som ikke prises i et aktivt marked. Dette gjelder særlig for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger, og for disse investeringene benyttes ulike verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi, herunder private equity investeringer, investeringer i utenlandske eiendomsfond samt andre finansielle instrumenter hvor det nyttes teoretiske modeller ved prisingen. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Hoveddelen av slike finansielle instrumenter inngår i kundeporteføljen.

Det vil være usikkerhet knyttet til fastrenteutlån som er klassifisert til virkelig verdi, da det er variasjon i rentebetingelsene som bankene tilbyr og siden det ofte vil være ulik kredittisiko knyttet til den enkelte låntager.

Det vises for øvrig til note 13 hvor verdsettelse av finansielle instrumenter til virkelig verdi beskrives ytterligere.

UTSATT SKATT OG USIKRE SKATTEPOSISJONER

Beregning av utsatt skattefordel, utsatt skatteforpliktelse og skattekostnad er basert på fortolkning av regler og estimater.

I forbindelse med konsernets virksomhet kan det oppstå tvister mv. relatert til skatteposisjoner der utfallet er usikkert. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med beste estimat på forventet beløp, gitt skattemyndighetenes varsel eller vedtak. Avsetningene reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Det vises til ytterligere informasjon i note 28.

Note 3 - Oppkjøp

Storebrand Livsforsikring AS inngikk 24. oktober 2017 avtale om å overta Silver Pensjonsforsikring (Silver). Silver ble 17.februar 2017 satt under offentlig administrasjon.

Transaksjonen ble gjennomført i januar 2018, etter at Silver ble frigitt fra offentlig administrasjon. Transaksjonen er gjennomført i to deler, den første som kjøp av en forsikringsportefølje (9,7 milliarder kroner) og den andre som overtagelse av gjenværende virksomhet i Silver Pensjonsforsikring (0,3 milliarder kroner). Den gjenværende virksomhet består av pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonskontrakter uten garanti.

Som en del av administrasjonsløsningen, er Silvers portefølje av fripoliser konvertert til fripoliser med investeringsvalg (FMI) for alderspensjonsdekningen med et beløp på 8,3 milliarder kroner. Risikodekningene videreføres basert på en redusert grunnlagsrente på 2,75 prosent og utgjør 1,4 milliarder kroner.

Storebrand Livsforsikring AS betalte en kjøpesum på 520 millioner kroner som finansieres av selskapsporteføljen. Kjøpesummen ble tilført Silvers kunder som en del av administrasjonsløsningen, og bidrar til å opprettholde gode pensjoner for kundene.

Beløpet på 520 millioner kroner som er tilført kundene i Silver, og er i oppkjøpsanalysen merverdien som allokeres til forsikringskontraktene (VIF - value of business in force) på 280 millioner kroner som amortiseres over 10 år, reservestyrking ved overgang til Storebrands tariffer på 97 millioner kroner, utsatt skattefordel på 374 millioner kroner og negativ goodwill på 37 millioner kroner.

(NOK mill.)	Bokfør verdier i selskapet	Vederlag benyttes til å finansiere forsikringsfor- pliktelser	Merverdiger ved oppkjøp	Balanseførte verdier
Eiendeler				
- VIF			280	280
- Utsatt skattefordel			374	374
Sum immaterielle eiendeler			654	654
Finansielle eiendeler	9 525			9 525
Andre eiendeler		520		520
Bankinnskudd	35			35
Sum eiendeler	9 560	520	654	10 734
Gjeld				
Forsikringsmessige avsetninger	10 026			10 026
Kortsiktig gjeld	34	20		54
Utsatt skatt				
Netto identifiserbare eiendele- le og gjeld	-500	500	654	654
Reservestyrkning				-97
Goodwill				-37
Virkelig verdi på overtakelses- tidspunktet				520

Note 4 - Fusjon

Som en del av en forenkling av konsernstrukturen har Storebrand Livsforsikring AS fusjonert med det heleide datterselskapet Silver Pensjonsforsikring AS. Fusjonen er gjennomført i overensstemmelse med norsk aksjelov med regnskapsmessig effekt fra 1. januar 2018 og forutsetter skattemessig kontinuitet.

(NOK million)	Storebrand Livsforsikring	Kjøp av forsikringsportefølje fra Silver	Kjøpesum *	Storebrand Silver Pensjonsforsikring	Sammenstilt
EIENDELER					
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN					
Immaterielle eiendeler	94				94
Investeringer	33 555			49	33 604
Fordringer	1 347				1 347
Andre eiendeler	1 271		-520	3	754
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	36 267		-520	52	35 799
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN					
Investeringer i kollektivporteføljen	187 412	9 190	520		197 122
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse	63			8	71
Investeringer i investeringsvangporteføljen	80 731			309	81 040
Sum eiendeler i kundeporteføljen	268 206	9 190	520	318	278 233
SUM EIENDELER	304 473	9 190		370	314 033
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE					
Innskutt egenkapital	13 251				13 251
Opptjent egenkapital	11 564				11 564
Sum egenkapital	24 815				24 815
Ansvarlig kapital	8 591				8 591
Forsikringsforpliktelse i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelse	184 999	9 710			194 709
Forsikringsforpliktelse i livsforsikring - særskilt investeringsporteføljen	80 372			307	80 679
Avsetninger for forpliktelse	42				42
Forpliktelse og annen gjeld	5 654	-520		63	5 197
Sum forpliktelse og annen gjeld	279 657	9 190		370	289 217
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	304 473	9 190		370	314 033

* Kjøpesummen på NOK 520 millioner er tilført Silver's kunder, se note 3 for ytterligere informasjon

Note 5 - Segmentinformasjon – resultat pr virksomhetsområde

SEGMENTER

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

SPARING

Består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige. I tillegg inngår også enkelte øvrige datterselskaper.

FORSIKRING

Forsikring omfatter personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

ØVRIG

Under kategorien øvrig rapporteres resultatet for selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår resultatet knyttet til øvrige døtre inkl. BenCo som via Nordben og Euroben tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

AVSTEMMING MELLOM RESULTATREGNSKAP OG ALTERNATIV RESULTATOPPSETT (SEGMENT)

Resultatene i segmentene avstemmes mot konsernresultat før amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I alternativt resultatoppsett inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av. Resultatlinjer som benyttes i segmentrapporteringen vil dermed ikke være identiske med resultatlinjene i konsernresultatregnskapet. Under følger en overordnet beskrivelse av de vesentligste forskjellene.

Fee- og administrasjonsinntekter består av gebyrer og faste administrative inntekter. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert som premieinntekter, netto renteinntekter bank, eller andre inntekter avhengig av type virksomhet. I konsernets resultatoppstilling inngår også sparelementer på forsikringskontrakter og eventuell tilflyttet reserve.

Pris for avkastningsgaranti og fortjeneste risiko (feeinntekter) - Storebrand Livsforsikring AS

For kollektive pensjonsforsikringer med avkastningsgaranti skal avkastningsgarantien prises i forkant. Nivået på avkastningsgarantien, størrelsen på bufferkapitalen (tilleggsavsetninger og kursreserver) og investeringsrisikoen for porteføljen pensjonsmidlene investeres i, er styrende for hvilken pris kunden betaler for sin avkastningsgaranti. Det er risikoen egenkapitalen utsettes for som er utgangspunktet for prisfastsettelsen av avkastningsgarantien. Forsikringssselskapet står for all nedsiderisiko og må reservere opp forsikringen dersom bufferavsetninger ikke er tilstrekkelige eller tilgjengelige.

Forsikringsresultatet består av forsikringspremier og erstatninger.

Forsikringspremier består av premieinntekter knyttet til risikoprodukter (forsikring segment) som er klassifisert som premieinntekter i konsernets resultatoppstilling.

Erstatninger består av utbetalte erstatninger og endring i IBNR og RBNS knyttet til risikoprodukter som er klassifisert som erstatninger i konsernets resultatoppstilling.

Administrasjonskostnader består av konsernets driftskostnader i konsernets resultatoppstilling minus driftskostnader allokert til tradisjonelle individuelle produkter med overskuddsdeling.

Finansposter og risikoresultat liv og pensjon omfatter risikoresultat liv og pensjon og finansresultat inkludert netto overskuddsdeling og utlånstap.

Risikoresultat liv og pensjon består av forskjellen mellom risikopremie og erstatninger for produkter knyttet til innskuddspensjon, unit linked kontrakter (sparing segment) og ytelsespensjon (garantert pensjon segment). Risikopremie er klassifisert som premieinntekt i konsernets resultatoppstilling.

Finansresultat består av avkastningen for selskapsporteføljene til Storebrand Livsforsikring AS og SPP Pension & Försäkring AB (øvrige segment) mens avkastning på de øvrige selskapsporteføljene i konsernet ligger som finansresultat innenfor segmentet som virksomheten er knyttet til. Avkastning selskapsporteføljer er klassifisert som netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap i konsernets resultatoppstilling. I finansresultatet inngår også avkastning på kundemidler knyttet til produkter innenfor forsikringssegmentet, denne posten vil i konsernets oppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder. I alternativ resultatoppstilling inngår enkelte ikke vesentlige datterselskapers resultat før skatt i finansresultatet, mens i konsernets resultatoppstilling vises dette som andre inntekter, driftskostnader og andre kostnader.

Netto overskuddsdeling

Storebrand Livsforsikring AS

Gamle og nye individuelle kontrakter utgått fra kollektive pensjonsforsikringer (fripoliser) har modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde inntil 20 prosent av overskudd på avkastning etter eventuell avsetning til tilleggsavsetning. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil kunne gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd før fordeling hvis det ikke dekkes fra risikoutjevningfondet.

Tradisjonelle individuelle kapital- og pensjonsprodukter som var i konsernet før 1.1.2008 videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008. Det gis ikke anledning til å etablere nye kontrakter i denne porteføljen. Konsernet kan beholde inntil 35 prosent av det samlede resultatet etter avsetning til tilleggsavsetninger.

En eventuell negativ avkastning i kundeporteføljene og avkastning lavere enn rentegaranti som ikke kan dekkes av tilleggsavsetning må dekkes av selskapets egenkapital, og vil inngå i linjen netto overskuddsdeling og tap.

SPP Pension & Försäkring AB

For premier betalt fra og med 2016 erstattes tidligere overskuddsdeling med en garantiavgift. Garantiavgift er årlig og beregnes som en prosent av kapitalen. Den tilfaller selskapet.

For innbetalinger inngått før 2016 opprettholdes overskuddsdelingen, det vil si at dersom totalavkastningen i et kalenderår for en premiebestemt forsikring (IF-bestand) overstiger garantert rente oppstår avkastningsdeling. Ved avkastningsdeling tilfaller 90 prosent av totalavkastningen forsikringstakeren og 10 prosent selskapet. Selskapets andel av totalavkastningen inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene. Indekseringen er maksimalt tilsvarende endringen i konsumprisindeksen (KPI) mellom de to foregående september-måneder. Pensjoner som utbetales blir indeksert dersom konsolidering per 30. september overstiger 107 prosent, hvor halvparten av gebyret belastes. Hele gebyret vil bli belastet dersom konsolidering per 30. september overstiger 120 prosent, her kan også fripoliser (fribrev) medregnes. Totalt gebyr tilsvarende 0,8 prosent av forsikringskapitalen.

Det gjøres en løpende vurdering av den garanterte forpliktelsen. Dersom den garanterte forpliktelsen er høyere enn verdien av eiendelene må det gjøres en avsetning i form av latent kapitaltilskudd. Dersom eiendelene er lavere enn den garanterte forpliktelsen når forsikringsutbetalingen starter tilfører selskapet kapital opp til den garanterte forpliktelsen i form av realisert kapitaltilskudd. Endring i latent kapitaltilskudd inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene.

Utlånstap

Tap på utlån som ligger på Storebrand Livsforsikring konsern sin balanse inngår ikke på denne linjen hverken i alternative resultatoppsett eller i konsernets resultatoppstilling, men vil i resultatoppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder.

Amortisering av immaterielle eiendeler inneholder avskrivning og eventuelle nedskrivninger av immaterielle eiendeler oppstått ved oppkjøp av virksomhet.

RESULTAT PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

(NOK mill.)	2018	2017
Sparing	501	536
Forsikring	554	462
Garantert pensjon	1 138	766
Øvrig	121	228
Resultat før amortisering	2 315	1 992
Amortisering immaterielle eiendeler	-305	-391
Resultat før skatt	2 010	1 601

SEGMENTOPPLYSNINGER PER 31.12

(NOK mill.)	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	1 654	1 543			1 441	1 483
Forsikringsresultat			947	837		
- Premier for egen regning			2 780	2 797		
- Erstatninger for egen regning			-1 833	-1 960		
Administrasjonskostnader	-1 128	-1 013	-411	-472	-828	-889
Driftsresultat	526	530	536	365	614	595
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	-25	7	18	97	525	171
Resultat før amortisering	501	536	554	462	1 138	766
Amortisering immaterielle eiendeler						
Resultat før skatt	501	536	554	462	1 138	766

(NOK mill.)	Øvrig		Storebrand Livsforsikring konsern	
	2018	2017	2018	2017
Fee og administrasjonsinntekter	89	75	3 185	3 101
Forsikringsresultat			947	837
- Premier for egen regning			2 780	2 797
- Erstatninger for egen regning			-1 833	-1 960
Administrasjonskostnader	-88	-50	-2 454	-2 424
Driftsresultat	2	25	1 678	1 514
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	120	203	637	477
Resultat før amortisering	121	228	2 315	1 992
Amortisering immaterielle eiendeler			-305	-391
Resultat før skatt	121	228	2 010	1 601

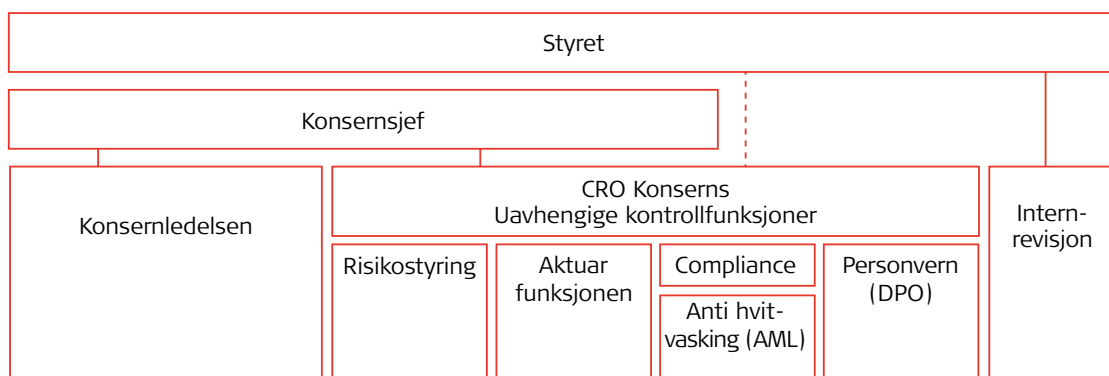
Note 6 - Risikostyring og internkontroll

Storebrands inntekter og resultater er avhengig av eksterne forhold som gir usikkerhet. De viktigste eksterne risikoforholdene er utviklingen i finansmarkedene og endringer i levealderen til den norske og svenske befolkningen. Interne operasjonelle faktorer kan også gi tap, for eksempel feil knyttet til forvaltningen av kunders midler eller utbetaling av pensjon.

Kontinuerlig overvåking og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i konsernets virksomhet og organisasjon. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og planprosessen med fastsettelse av risikoappetitt, risikomål og overordnede risikorammer for virksomheten. Ansvar for risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i Storebrand konsernet.

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Konsernets organisering av risikostyringsansvar følger en modell basert på 3 forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernnivå.

Styrene i Storebrand ASA og i konsernselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotaking, mottar rapporter over faktisk risikonivå og gjør en framoverskuende vurdering av risikobildet.

Styret i Storebrand ASA har etablert et risikoutvalg som består av 3 styremedlemmer. Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. God risikohåndtering forutsetter arbeid med mål, strategier og handlingsplaner, identifisering og vurdering av risikoer, dokumentasjon av prosesser og rutiner, prioritering og gjennomføring av forbedringstiltak, samt kommunikasjon, informasjon og rapportering.

UAVHENGIGE KONTROLLFUNKSJONER

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner for virksomhetens risikohåndtering (risikostyringsfunksjonen/chief risk officer), for regeletterlevelse (compliancefunksjonen), for at forsikringsforpliktelsen er riktig beregnet (aktuarfunksjonen). For personvern (Data Protection Officer), for hvitvasking (Anti Money Laundering) og for bankens kredittgivning. Relevante funksjoner er etablert både for Storebrandkonsernet (gruppen) og for alle konsesjonsbelagte selskaper. De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt selskapenes adm. direktører og har rapportering til respektive selskapsstyre.

Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til CRO konsern, som er underlagt konsernsjefen og har rapportering til styret i Storebrand ASA. Oppgavene til CRO konsern er å sikre at alle vesentlige risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen skal være aktivt involvert i utviklingen av konsernets risikostrategi og skal ha et helhetlig syn på virksomhetens risikoeksponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyringen og konsernselskapenes virksomhet.

Internrevisjonen er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten av virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan forsvarslinjene fungerer.

Note 7 - Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter compliancerisiko. Compliancerisiko er risikoen for tap eller offentlige sanksjoner forårsaket av manglende etterlevelse av eksternt eller internt regelverk.

Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og innenfor interne og regulatoriske rammer. Operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoer følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner og gjenopprettingsplaner.

Storebrands IT-systemer er sentrale for operasjonell drift og pålitelig finansiell rapportering. Feil og driftsavbrudd kan få konsekvenser for driften, og kan påvirke både kunders og aksjonærs tillit. I ytterste konsekvens kan avvikssituasjoner føre til sanksjoner fra tilsynsmyndigheter. Storebrands IT-plattform bærer preg av kompleksitet og integrasjoner mellom ulike fagsystemer og fellessystemer. Driften av IT-systemene er i betydelig grad utkontraktert til ulike tjenesteleverandører. Det er etablert en styringsmodell med tett leverandøroppfølging og internkontrollaktiviteter i den hensikt å redusere risikoen knyttet til IT-systemenes utvikling, forvaltning, drift og informasjonssikkerhet. Forsikringsplattformen bygger på innkjøpte standardsystemer som driftes og følges opp gjennom utkontrakteringsavtaler. For livsforsikringsvirksomheten er det stor grad av egenutvikling, men deler av driften er utkontraktert. Individualbestanden håndteres i et innkjøpt standardsystem.

Note 8 - Forsikringsrisiko

Storebrand tilbyr tradisjonelle livs- og pensjonsforsikring som både kollektive og individuelle kontrakter, i tillegg tilbys det kontrakter hvor kunden har investeringsvalg.

Forsikringsrisikoen i Norge er i stor grad standardisert mellom kontraktene innen samme bransje som en følge av detaljert regulering fra myndighetene. I Sverige er det rammevilkår for forsikringskontraktene, noe som medfører større forskjeller mellom kontraktene innen samme bransje.

Risikoen for langt liv er den største forsikringsrisikoen i konsernet, i tillegg finnes uførerisiko og dødsfallsrisiko. Livsforsikringsrisikoene er:

1. Langt liv – Risiko for feil estimering av levealder og fremtidige pensjonsutbetalinger. Historisk utvikling har vist at flere forsikrede oppnår pensjonsalder og lever lenger som pensjonister sammenlignet med tidligere. Det er betydelig usikkerhet knyttet til fremtidig dødelighetsutvikling. Ved økt levealder utover det som er forutsatt i premietarifene, tiltar også risikoen for at eiers resultat belastes for å dekke nødvendig avsetningsbehov.
2. Uførhet – Risiko for feil estimering av fremtidig sykdom og uførhet. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling av uførhet, inklusive uførepensjoner som reaktives tilbake til arbeidslivet.
3. Død – Risiko for feil estimering av dødsfall og feil estimering av utbetaling til etterlatte. I de senere år har det vært registrert avtagende dødelighet og færre unge etterlatte sammenlignet med tidligere.

I segmentet Garantert Pensjon har konsernet en betydelig forsikringsrisiko knyttet til langt liv for kollektive og individuelle forsikringsavtaler. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til uførhet og etterlattepensjoner til ektefelle og/eller barn. Uføredekningene i Garantert Pensjon er hovedsakelig solgt sammen med en alderspensjon. Dødsrisikoen er lav i Garantert Pensjon sett i forhold til øvrig risiko. I SPP er det mulig å endre fremtidige premier for IF-porteføljen noe som reduserer risikoen betraktelig. I Norge kan også fremtidige premier for kollektive avtaler endres, men kun for ny opptjening. Dette vil medføre redusert risiko.

Tjenestepensjonsavtaler (hybrid) rapporteres i segmentet Garantert Pensjon når kunden har en avtale uten eget investeringsvalg på pensjonsmidlene. Dette er en liten bestand med begrenset forsikringsrisiko.

I segmentet Sparing har konsernet lav forsikringsrisiko. Forsikringsrisiko er hovedsakelig knyttet til død, med noe langt liv risiko for fripoliser med investeringsvalg.

I segmentet Forsikring har konsernet forsikringsrisiko knyttet til uførhet og død. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til yrkesskade, kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring og ulykkesforsikring. For yrkesskade utgjør risikoen først og fremst potensielt feil i vurdering av avsetningsnivået, da avviklingen av skadeårgangene kan ta opp mot 25 år. Risikoen innen kritisk sykdom, kreft og ulykke ansees for å være begrenset, på bakgrunn av volumet og den underliggende volatiliteten i produktene.

Segmentet Øvrig omfatter forsikringsrisikoen i BenCo. BenCo, via Nordben og Euroben, tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter. Forsikringsrisikoen i BenCo knytter seg hovedsakelig til gruppelevsforsikringer, førtidspensjoner og pensjoner til utestasjonerte medarbeidere. Dette er ytelsespensjoner som kan være tidsbegrenset eller livsvarige. Mange av avtalene er av kort varighet, typisk 5 års førtidspensjon, så forsikringsrisikoen er begrenset.

BESKRIVELSE AV PRODUKTER

RISIKOPREMIE OG TARIFFER

Garantert pensjon

Kollektiv pensjonsforsikringer i Norge følger premiene for tradisjonelle alders- og etterlatte- dekninger fellestariffen K2013. For uførepensjon er premiene basert på selskapets egne erfaringer. Omkostningspremiene fastsettes årlig med sikte på full dekning av neste års forventede kostnader.

For individuelle forsikringer i Norge er premiene for dødsrisiko og risiko for langt liv basert på tariffen utarbeidet av forsikringsselskapene med utgangspunkt i felles erfaringer. Dette gjelder både kapital- og pensjonsforsikring. Uførepremiene er basert på selskapets egne erfaringer.

Risikopremien i kollektive forsikringer i Sverige beregnes som en utjevnet premie innenfor forsikringsfelleskapet, basert på kollektiv fordeling på alder og kjønn, samt behovet for etterlattedekning. Risikopremien for individuelle forsikringer fastsettes individuelt og baserer seg på alder og kjønn.

SPPs dødelighetsforutsetninger er fastsatt basert på den bransjefelles dødelighetstariffen DUS 14 og justert for selskapets egne observasjoner.

Forsikring

For gruppelevsforbikring og enkelte risikodekninger innen kollektiv pensjon er tariffene i tillegg til alder og kjønn også avhengig av næring/yrke. Innen gruppelevsforbikring benyttes også erfaringstariffing. For gruppelevsforbikring er tariffen, både for død og uførhet, basert på selskapets egne erfaringer.

Nyere individuelle kapitalforsikringer prises kjønnsnøytralt. Tariffene for alle individuelle kapitalforsikringer er basert på selskapets egne erfaringer.

For skadeforbikring (yrkesskade) er tariffene basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av forsikringsrisiko

I den eksisterende forsikringsporteføljen overvåkes forsikringsrisikoen innen hver bransje. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko utgjør det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de avsetninger og utbetalinger som man må gjøre for de forsikringstilfeller som inntreffer i perioden. Forsikringstilfeller som man ikke har fått melding om, men som man av erfaring må anta er inntruffet, er tatt hensyn til.

Ved tegning av individuelle risikoprodukter i Norge gjennomføres det en helsevurdering av kunden. Resultatet av vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger foretas en helsevurdering av de ansatte i bedrifter med få ansatte, for øvrig kreves arbeidsdyktighetserklæring. I vurderingen av risiko (underwriting) tas det også hensyn til bedriftens næringskategori, bransje og sykehistorikk.

For alle produkter utgjør storskader eller spesielle hendelser en stor risiko. De største skadene vil typisk være innenfor gruppelev og yrkesskade. Selskapet styrer sin forsikringsrisiko gjennom ulike reassuransprogram. Gjennom katastrofereassurans (excess of loss) dekkes tap (engangsstatninger og reserveavsetninger) utover en nedre grense ved 2 eller flere dødsfall eller uføretifeller som følge av samme begivenhet. Dekningen har også en øvre grense. Gjennom en reassuransavtale for et enkelt liv dekkes døds- og uførerisiko som overstiger selskapets praktiserte maksimale risikobeløp for egen regning. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye og gjenforsikret risiko er derfor av beskjeden størrelse.

Selskapet styrer også sin forsikringsrisiko gjennom internasjonal pooling. Dette innebærer at multinasjonale bedriftskunder kan få utlignet resultatene mellom de ulike enhetene internasjonalt. Pooling tilbys for gruppelev og risikodekninger innenfor kollektiv utelses- og innskuddspensjon.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

I tabellen nedenfor er risikoresultatet for de største virksomhetene i konsernet spesifisert, i tillegg oppgis resultateffekten knyttet til reassurans og pooling. Risikoresultatet i tabellen viser samlet risikoresultat før fordeling kunder og eier (forsikringsselskapet).

Spesifikasjon av risikoresultat

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2018	2017	2018	2017
Overlevelsresultat	2	-52	23	67
Dødsfallsresultat	367	440	-4	21
Uførerresultat	643	218	74	84
Gjenforsikring	47	-18	-3	-3
Pooling	52	19	-16	-1
Annet ¹⁾	-29	-3	-223	-8
Sum risikoresultat	1 081	603	-150	161

1) Endring i estimat knyttet til et lukket risikoprodukt i SPP

Tilstrekkelighetstest

Det følger av regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter at de innregnede forsikringsforpliktelsene skal være tilstrekkelige og at det skal gjennomføres en tilstrekkelighetstest (liability adequacy test). Storebrand tilfredsstillte tilstrekkelighetstesten for 2018 og tilstrekkelighetstestene har følgelig ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2018.

Note 9 - Finansiell markedsrisiko

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene.

De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand er aksjemarkedsrisiko, kredittrisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko.

For livselskapene er de finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer.

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik Storebrand ikke treffes direkte av verdiendringer. Verdiendringer påvirker likevel Storebrands resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på Storebrands fremtidige inntekt og resultat.

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av tidligere års overskudd. Kundebuffer består i hovedsak av kursreserver og tilleggsavsetninger i Norge (ett års rentegaranti) og villkorad återbäring i Sverige. Storebrand må dekke eventuelle avvik mellom avkastning og rentegaranti hvis avkastning blir lavere enn rentegarantien og differansen ikke kan dekkes av kundebuffer eller avkastningen blir negativ.

For garanterte kundeporteføljer påvirkes risikoen av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. I 2018 har lange renter økt noe i Norge, men falt noe i Sverige. Korte pengemarkedsrenter har økt både i Norge og Sverige, men i Sverige er renten fortsatt negativ. Fripoliser har spesielt høy risiko i et lavrentescenario fordi det er svært begrensede muligheter til å endre pris eller vilkår. I Norge dempes effekten av lav rente de nærmeste årene av en stor andel amortisert kost porteføljer som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens.

Sammensetningen av eiendelene innenfor hver delportefølje følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer også retningslinjer og rammer for selskapets risikostyring, kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivatinstrumenter og krav til likviditet.

AKTIVAALLOKERING

(NOK mill.)	Kundeporteføljer m/ garanti	Kundeporteføljer u/ garanti	Selskapsporteføljer
Eiendommer til virkelig verdi	11%	2%	0%
Obligasjoner til amortisert kost	37%	0%	29%
Pengemarked	1%	5%	1%
Obligasjoner til virkelig verdi	30%	17%	70%
Aksjer til virkelig verdi	7%	76%	0%
Utlån til amortisert kost	13%	0%	0%
Annet	0%	0%	0%
Totalt	100%	100%	100%

For selskapsporteføljene ønsker Storebrand å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i korte- og mellomlange rentepapirer med lav kredittrisiko.

For kundeporteføljer uten garanti er det den forsikrede selv som står den finansielle risikoen, og den forsikrede kan selv velge risikoprofil. Storebrands rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen profiler tilpasset ulik risikoprofil og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

For garanterte kundeporteføljer er de største markedsrisikoene knyttet til aksjerisiko, renterisiko, kredittrisiko og eiendomsrisiko. Gjennom 2018 har det ikke vært vesentlige endringer i investeringsallokeringen. I Norge er mesteparten av kredittrisikoen knyttet til papirer som bokføres til amortisert kost. Det reduserer resultatrisikoen vesentlig.

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundebuffer, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

For selskapsporteføljer og garanterte kundeporteføljer er størstedelen av eiendeler i annen valuta enn hjemlandsvaluta valutasikret. Det begrenser valutarisikoen fra investeringsporteføljene.

Valutarisiko oppstår i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og også som følge av eierskapet i SPP. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljnivå, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppstod.

I konsernregnskapet vil verdien av eiendeler og resultater fra den svenske virksomheten påvirkes av endring i verdien av svenske kroner. Storebrand Livsforsikring AS har valutasikret deler av verdien av SPP, ved valutaterminer samt innlån i svenske kroner. Tabellen under viser valutaposisjoner pr. 31. desember 2018. Valutaeksponering er hovedsakelig knyttet til investeringer for den norske og svenske livsforsikringsvirksomheten

FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD I UTENLANDS VALUTA PER 31.12

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern				Storebrand Livsforsikring AS			
	Balanseposter eksklusive valutaderivater		Nettoposisjon		Balanseposter eksklusive valutaderivater		Nettoposisjon	
	Netto på balanse	Valuta-derivater Nettosalg	I valuta	I NOK	Netto på balansen	Netto salg	I valuta	I NOK
AUD	81	-130	-49	-301		-120	-120	-729
CAD	113	-286	-173	-1 099		-266	-266	-1 684
CHF	85	-102	-17	-149		-93	-93	-819
DKK	1 361	-197	1 164	1 571	1	-183	-182	-241
EUR	1 222	-1 353	-131	-1 294	753	-1 208	-454	-4 516
GBP	127	-198	-71	-776	1	-181	-179	-1 980
HKD	196	-785	-589	-652	3	-381	-378	-418
JPY	21 682	-37 419	-15 738	-1 242	261	-35 206	-34 946	-2 758
NZD	4	-8	-5	-27		-8	-8	-47
SEK	182 326	-471	181 856	177 620	23 056	-9 554	13 502	13 188
SGD	392	-30	362	302		-29	-29	-184
USD	3 120	-4 342	-1 223	-10 557	1 252	-3 909	-2 657	-23 010
NOK ¹⁾	27 368	-2 297	25 070	25 070	40 695		40 695	40 695
Forsikringsforpliktelse i valuta	-188 104	0	-188 104	-183 719	-466	0	-466	-455
Sum nettoposisjon valuta 2018				4 748				17 041
Sum nettoposisjon valuta 2017				9 205				19 312

¹⁾Aksje- og rentefond denominert i NOK med utenlandsk valutaeksponering i blant annet EUR og USD utgjør 22 milliarder kroner.

NÆRMERE OM GARANTERTE KUNDEPORTEFØLJER

Storebrand Livsforsikring:

Den årlige garanterte avkastningen til kundene følger grunnlagsrenten. I 2018 ble nye premier tatt inn til en grunnlagsrente på 2,0 prosent og oppregulering av pensjon skjer med 0,5 prosent grunnlagsrente.

Avsetninger til forsikringsfond per 31.12 fordeler seg prosentvis slik på ulike satser for årlig grunnlagsrente:

Rentegaranti i prosent	2018	2017
6 %	0,3 %	0,3 %
5 %	0,3 %	0,3 %
4 %	45,8 %	47,8 %
3,4 %	0,4 %	0,4 %
3 %	29,5 %	30,1 %
2,75 %	1,8 %	1,1 %
2,50 %	11,0 %	11,3 %
2 %	9,5 %	7,6 %
0,5 %	1,0 %	0,7 %
0 %	0,5 %	0,4 %

Tabellen inkluderer premiereserver eksklusiv IBNS

Gjennomsnittlig rentegaranti i prosent	2018	2017
Individuell kapitalforsikring	2,6 %	2,7 %
Individuell pensjonsforsikring	3,8 %	3,8 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,5 %	2,7 %
Fripoliser	3,3 %	3,4 %
Gruppelivsforsikring	0,1 %	0,1 %
Samlet	3,2 %	3,2 %

Tabell inkluderer premiereserve inklusive IBNS.

Det er 0 prosent rentegaranti på premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og tilleggsavsetninger.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Oppnår selskapet ett enkelt år en avkastning som er lavere enn den garanterte renten, kan inntil ett års garantert rente for den enkelte kontrakt dekkes av kontraktens tilleggsavsetning.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning med dagens rentenivå, er det nødvendig å ta investeringsrisiko, i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker den virkelige verdien av forsikringsforpliktelsen for solvensberegningen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt fram i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet. I den norske virksomheten vil økt rentefølsomhet fra investeringene gi økt risiko for avkastning under garanti. Risikostyringen skal derfor balansere risikoen for årets resultat (renteøkning) med reinvesteringsrisikoen hvis renten faller under garanti i fremtiden. Obligasjoner til amortisert kost er et viktig risikostyringsverktøy.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING

Den garanterte renten fastsettes av forsikringsselskapet og benyttes ved beregning av premien og den garanterte ytelsen. Den garanterte renten medfører ikke en årlig minimumsgaranti for avkastningen slik som i Norge.

Nye premier i individuell innskuddsbasert pensjon (IF) har en garanti på 1,25 prosent for 85 prosent av premien. Kollektiv ytelsesbasert pensjon (KF) er lukket for nytegning.

SPP bærer risikoen for at det oppnås en avkastning lik garantert rente på forsikringstagernes midler over tid og at størrelsen på kontraktens eiendeler er større enn nåverdien av forsikringsforpliktelsen. For IF oppnår SPP overskuddsdeling dersom avkastningen overstiger garantert rente. Kontraktene må ha bufferkapital intakt for at overskuddsdeling skal representere en netto inntekt for SPP. For KF kreves en viss konsolideringsgrad, det vil si at eiendeler er større enn nåverdien av forpliktelser med en viss presentsats, for at eier skal få overskuddsdeling (indekseringsavgift).

Dersom en forsikringskontrakt i selskapet har mindre eiendeler enn markedsverdien av forpliktelsen avsettes det et egenkapitaltilskudd som reflekterer denne underverdien. Dette benevnes latent kapitaltilskudd (LKT) og endringer i denne størrelsen resultatføres løpende. Når kontraktens eiendeler overstiger nåverdien av forpliktelsene, etableres en bufferstørrelse som benevnes villkorad återbäring (VÅB). Endringer i denne kundebufferen resultatføres ikke.

Kundeporteføljer fordelt på rentegaranti

Rentegaranti i prosent	2018	2017
5,20 %	13,0 %	13,4 %
4,5%-5,2%	0,4 %	0,4 %
4,00 %	1,6 %	1,5 %
3,00 %	47,0 %	49,4 %
2,75%-4,0%	7,0 %	7,1 %
2,70 %	0,1 %	0,1 %
2,50 %	6,9 %	7,2 %
1,60 %	0,0 %	0,1 %
1,50 %	4,1 %	4,0 %
1,25 %	4,6 %	4,9 %
1,25% *	5,1 %	2,8 %
0,5%-2,5%	4,3 %	4,6 %
0%	5,9 %	4,3 %
* 1,25 prosent på 85 prosent av premien		
Gjennomsnittlig rentegaranti	2018	2017
Individuell pensjonsforsikring	3,3 %	3,4 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,5 %	2,6 %
Individuell tjenstepensjonsforsikring	3,1 %	3,2 %
Samlet	2,82 %	2,90 %

I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene tilnærmet skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

SENSITIVITETSANALYSER

Tabellene viser verdifall for Storebrand Livsforsikring og SPPs investeringsporteføljer som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Beregningen er modellbasert, og resultatet avhenger av valg av stressnivå for den enkelte aktivklasseeiendeler og forutsetninger for diversifisering. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer per 31. desember 2018. Effekten av hvert stress endrer avkastningen i hver profil.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet eller bufferkapitalen direkte.

Størrelsen på stresset er det samme som benyttes for selskapets risikostyring. Stressene er aksjefall på 12 prosent, eiendomsfall på 7 prosent og økning i kredittpåslag på 60 basispunkter. For renter stresses både økning og fall på 50 basispunkter, og det mest negative benyttes. For resultatet er det renteøkning som er negativt, mens solvensposisjonen påvirkes negativt av rentefall.

Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko er mindre enn summen av enkeltstress fordi det er forutsatt diversifisering. Det er benyttet samme korrelasjon mellom stressene som for Solvens II.

Fordi det er momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer over en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe.

SENSITIVITETSANSLYSER

Resultatrisiko	Storebrand Livsforsikring		SPP Pension & Försäkring	
	(NOK mill.)	Andel av portefølje	(SEK mill.)	Andel av portefølje
Renterisiko	2 584	1,3 %	331	0,4 %
Aksjerisiko	1 336	0,6 %	1 111	1,3 %
Eiendomsrisiko	1 377	0,7 %	594	0,7 %
Kreditrisiko	710	0,3 %	736	0,8 %
Diversifisering	-849	-0,4 %	-385	-0,4 %
Resultat	5 158	2,5 %	2 387	2,8 %

Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebuffere være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Per 31.12.18 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

Basert på stresstesten, har Storebrand Livsforsikring en samlet markedsrisiko på 5,2 milliarder kroner kroner, som tilsvarer 2,5 prosent av investeringsporteføljen.

Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundebuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individuellkontrakter.

SPP PENSION & FÖRSÅKRING

Basert på stresstesten har SPP en samlet markedsrisiko på 2,4 milliarder kroner svenske kroner, som tilsvarer 2,8 prosent av investeringsporteføljen.

Buffersituasjonen for den enkelte kontrakt vil avgjøre om hele eller deler av verdifallet vil påvirke finansielt resultatet. Resultatet belastes bare for den delen av verdifallet som ikke kan avregnes mot kundebuffer. I tillegg kan finansielt resultat påvirkes negativt av redusert overskuddsdeling og bortfall av indekseringsavgift.

ØVRIGE VIRKSOMHETER

Øvrige selskaper i Storebrand Livsforsikring konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen da markedsrisikoen i disse er liten. Egenkapitalen til disse selskapene er investert med lav eller ingen allokering til risikable eiendeler, og produktene gir ikke opphav til direkte risiko for selskapet som følge av endringer av priser i finansmarkedet.

Note 10 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

For forsikringselskapene, spesielt livselskapene, er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Også for øvrige datterselskapene er det i tråd med lovkrav utarbeidet egne likviditetsstrategier. Disse strategiene spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet og det spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Strategiene definerer rammer for allokering til ulike typer aktiva, og medfører at selskapene har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov.

I tillegg til klare strategier og risikostyring av likviditetsbeholdningen i hvert enkelt datterselskap har morselskapet i konsernet etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. En særlig risiko er at finansmarkedene i perioder kan være lukket for nye låneopptak. Tiltak for å minimere likviditetsrisiko er å holde en jevn forfallstruktur på lånene, lave kostnader, en tilstrekkelig likviditetsbuffer og kredittavtaler med banker som selskapet kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSE

(NOK mill.)	0 - 6 mnd	6 - 12 mnd	1 - 3 år	3 - 5 år	Over 5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital	277	74	2 360	4 477	2 049	9 237	7 948
Annen kortsiktig gjeld	5 857					5 857	5 857
Ikke innkalt restforpliktelse limited partnership	5 818					5 818	
Sum finansielle forpliktelser 2018	11 952	74	2 360	4 477	2 049	20 912	13 805
Derivater knyttet til innlån 2018	-122	83	-76	-159	0	-274	0
Sum finansielle forpliktelser 2017	14 120	57	1 604	2 283	4 298	22 363	15 464

Avtalt restløpetid gir begrenset informasjon om selskapets likvidetsrisiko, da de aller fleste investeringsaktiva kan realiseres raskere i annenhåndsmarkedet enn den avtalte restløpetiden.

På ansvarlige lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

SPESIFIKASJON ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

(NOK mill.)	Nominell verdi	Valuta	Rente	Forfall/Call	Balanseført verdi
Utsteder					
Fondsobligasjoner					
Storebrand Livsforsikring AS	1 500	NOK	Flytende	2018	0
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	NOK	Flytende	2020	1 001
Storebrand Livsforsikring AS	1 100	NOK	Flytende	2024	1 100
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	SEK	Flytende	2022	977
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2023	3 255
Storebrand Livsforsikring AS	750	SEK	Flytende	2021	738
Storebrand Livsforsikring AS	900	SEK	Flytende	2025	877
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2018					7 948
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2017					8 591

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSER

(NOK mill.)	0 - 6 mnd	6 - 12 mnd	1 - 3 år	3 - 5 år	Over 5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital	277	74	2 360	4 477	2 049	9 237	7 948
Annen kortsiktig gjeld	4 813					4 813	4 813
Ikke innkalt restforpliktelse limited partnership	4 912					4 912	
Sum finansielle forpliktelser 2018	10 002	74	2 360	4 477	2 049	18 962	12 761
Derivater knyttet til innlån 2018	-122	83	-76	-159		-274	
Sum finansielle forpliktelser 2017	11 085	57	1 604	2 283	4 298	19 327	13 233

Avtalt restløpetid gir begrenset informasjon om selskapets likviditetsrisiko, da de aller fleste investeringsaktiva kan realiseres raskere i annenhåndsmarkedet enn den avtalte restløpetiden.

På ansvarlige lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

FINANSIERINGSAKTIVITETER - BEVEGELSER I LØPET AV ÅRET

(NOK mill.)	Ansvarlig lån
Balanse 1.1.18	8 591
Opptak av nye lån/gjeld	845
Innfrielse av lån/gjeld	-1 501
Endring i påløpte remter	-4
Valuta	15
Verdiendring/amortisering	3
Balanse 31.12.18	7 948

Note 11 - Kreditteksponering

Storebrand har risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter også tap på utlån og tap knyttet til manglende kontraktsoppfyllelse fra motparter i finansielle derivater.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor ratingkategorier besluttes av styrene i de enkelte selskapene i konsernet. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrater supplert med egne vurderinger.

Underliggende investeringer i fond forvaltet av Storebrand er inkludert i tabellene.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

KREDITTRISIKO FORDELT PÅ MOTPART

Rentebærende verdipapirer vurdert til virkelig verdi							
Debitorkategori etter garantist							
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	10 288	7 290	10 690	5 704		2 169	36 141
Selskapsobligasjoner	14 223	18 628	20 127	19 428	1 416	855	74 677
Strukturerte papirer				79			79
Verdipapiriserte obligasjoner	15 755	1 761	2 196	937	17	606	21 272
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	40 266	27 680	33 013	26 147	1 433	3 630	132 169
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand							3 774
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand							14 979
Sum 2018	40 266	27 680	33 013	26 147	1 433	3 630	150 922
Sum 2017	64 911	20 331	30 070	29 182	739	1 708	160 019

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost							
Debitorkategori etter garantist							
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	16 167	11 857	4 741	3 075		2 466	38 306
Selskapsobligasjoner	9 463	9 472	12 932	7 093		9 344	48 304
Strukturerte papirer							0
Verdipapiriserte obligasjoner	13 959	4 459	7 548				25 965
Sum 2018	39 589	25 788	25 220	10 168	0	11 810	112 575
Sum 2017	40 363	24 511	25 432	11 415	925	8 079	110 725

MOTPARTER

(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Derivater		4 040	1 963	26		876	6 904
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		1 570	513				2 082
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2018	0	2 470	1 450	26	0	876	4 822
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2017	0	3 063	709	24	0	73	3 868
Bankinnskudd		6 138	2 030	15	19	159	8 361
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		186					186
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2018	0	5 952	2 030	15	19	159	8 175
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2017	0	6 753	699	11	0	35	7 498

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's

NIG = Non-investment grade.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

KREDITTRISIKO FORDELT PÅ MOTPART

Rentebærende verdipapirer vurdert til virkelig verdi							
Debitorkategori etter garantist							
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	2 620	2 339	2 274				7 233
Finans- og foretaksobligasjoner	1 227	8 593	19 294	19 005	1 210		49 330
Verdipapiriserte obligasjoner							0
Obligasjoner utstedt av overnasjonale organisasjoner	2 372	1 731	2 196	925	16		7 241
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	6 220	12 663	23 764	19 931	1 226	0	63 803
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand							2 786
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand							4 334
Sum 2018	6 220	12 663	23 764	19 931	1 226	0	70 924
Sum 2017	23 606	2 939	18 788	23 489	699	643	73 401

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost							
Debitorkategori etter garantist							
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	16 167	11 857	4 741	3 075		2 466	38 306
Finans- og foretaksobligasjoner	9 463	9 472	12 932	7 093		9 344	48 304
Verdipapiriserte obligasjoner							0
Obligasjoner utstedt av overnasjonale organisasjoner	13 959	4 459	7 548				25 965
Sum 2018	39 589	25 788	25 220	10 168	0	11 810	112 575
Sum 2017	40 363	24 511	25 432	11 415	925	8 079	110 725

MOTPARTER

(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Derivater		3 134	641	19		508	4 302
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		1 570	513				2 082
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2018	0	1 564	128	19	0	508	2 213
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2017	0	1 232	143	24	-0	0	1 399
Bankinnskudd		4 079				159	4 237
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		186					186
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2018	0	3 893	0	0	0	159	4 051
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2017	0	4 060	0	0	0	35	4 095

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's

NIG = Non-investment grade.

MOTPARTSRISIKO DERIVATER

For å redusere motpartsrisiko på utestående derivattransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

(NOK mill.)	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	
Investeringer underlagt netting agreements	4 314	4 022	291	0	-1 598	1 889
Investeringer ikke underlagt netting agreements	508	512	-5			
Sum motparter 2018	4 822	4 535	286			
Sum motparter 2017	3 868	1 876	1 991	0	-928	2 919

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

(NOK mill.)	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	
Sum motparter 2018	1 712	3 398	-1 686	0	-1 598	-88
Sum motparter 2017	1 399	1 007	392	0	-875	1 267

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (FVO) - eksklusive rentefond

(NOK mill.)	2018	2017
Balanseført verdi maksimal eksponering for kredittrisiko ¹⁾	117 155	214 211
Netto kredittrisiko	117 155	214 211
Årets endring i virkelig verdi som skyldes endringer i kredittrisiko ¹⁾	-733	-139

1) Beløp er eksklusive rentefond

Storebrand har ingen tilknyttede kredittderivater eller sikkerhetsstillelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (FVO) - eksklusive rentefond

(NOK mill.)	2018	2017
Balanseført verdi maksimal eksponering for kredittrisiko ¹⁾	39 301	71 590
Netto kredittrisiko	39 301	71 590
Årets endring i virkelig verdi som skyldes endringer i kredittrisiko ¹⁾	-604	-213

1) Beløp er eksklusive rentefond

Storebrand har ingen tilknyttede kredittderivater eller sikkerhetsstillelser

UTLÅN

Utlånsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og få mislighold, og risikovurdering av debitor er omfattende og komplekst. Bedriftsmarkedsporføljen er i hovedsak sikret med pant i næringseiendom.

I personmarkedet er det hovedsakelig lån med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsevne sjekkes kundene i forhold til policyregler, og kundene scores i en scoringsmodell.

Gjennomsnittlig veid belåningsgrad for engasjementer med pant i boligeiendom er om lag 55 prosent. I overkant av 90 prosent av engasjementene er innenfor 70 prosent belåningsgrad og om lag 99 prosent er innenfor 80 prosent belåningsgrad. Om lag 59 prosent av boligengasjementene er innenfor 60 prosent. Porteføljen anses å inneha lav kredittrisiko.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

UTLÅN TIL AMORTISERT KOST OG UTLÅN TIL VIRKELIG VERDI

Engasjementer fordelt på kundegrupper

(NOK mill.)	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
Omsetning og drift av fast eiendom	7 839		7 839
Lønnstakere og andre	18 187	81	18 267
Andre	5 003	2	5 005
Sum	31 029	83	31 112
- Individuelle nedskrivninger	-50		-50
+ Gruppenedskrivninger			
Sum utlån til og fordringer på kunder 2018	30 980	83	31 062
Sum utlån til og fordringer på kunder 2017	26 531	105	26 631

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

SAMLET ENGASJEMENTSBELØP FORDELT ETTER GJENSTÅENDE LØPETID

(NOK mill.)	2018				2017			
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
Inntil 1 mnd	200			200	188			188
1 - 3 mnd	166			166	0			0
3 mnd - 1 år	1 383		1	1 384	442		10	452
1 - 5 år	7 607		29	7 636	6 448		21	6 469
over 5 år	21 673		53	21 726	19 465		68	19 533
Sum brutto engasjement	31 029	0	83	31 112	26 542	0	100	26 642

Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 2000 kroner.

KREDITTRISIKO OPPDELT ETTER KUNDEGRUPPER

(NOK mill.)	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer	Sum resultatførte verdiendringer i perioden
Utvikling av byggeprosjekter				
Omsetning og drift av fast eiendom				
Tjenesteytende næringer				
Lønnstakere og andre				
Andre		-50		-50
Sum 2018	0,0	-50	0	-50
Sum 2017	0	-11		-11

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Engasjementer fordelt på kundegrupper

(NOK mill.)	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
Utvikling av byggeprosjekter				0
Omsetning og drift av fast eiendom	3 885			3 885
Tjenesteytende næringer				0
Lønnstakere og andre	18 187		81	18 267
Andre	3 580		2	3 582
Sum	25 651	0	83	25 734
- Individuelle nedskrivninger	-17			-17
+ Gruppenedskrivninger				
Sum utlån til og fordringer på kunder 2018	25 635	0	83	25 717
Sum utlån til og fordringer på kunder 2017	21 426	0	100	21 526

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

SAMLET ENGASJEMENTSBELØP FORDELT ETTER GJENSTÅENDE LØPETID

(NOK mill.)	2018				2017			
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
Inntil 1 mnd				0	188			188
1 - 3 mnd	3 885			3 885				0
3 mnd - 1 år				0	328		10	338
1 - 5 år	18 187		81	18 267	3 335		21	3 356
over 5 år	3 580		2	3 582	17 587		68	17 655
Sum brutto engasjement	25 651	0	83	25 734	21 437	0	100	21 537

Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 2000 kroner

KREDITTRISIKO OPPDELT ETTER KUNDEGRUPPER

(NOK mill.)	Brutto mislighdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto mislighdte engasjementer	Sum resultatførte verdiendringer i perioden
Utvikling av byggeprosjekter				
Omsetning og drift av fast eiendom				
Tjenesteytende næringer				
Lønnstakere og andre				
Andre		-17		-17
Sum 2018	0	-17	0	-17
Sum 2017		-11		-11

Note 12 - Risikokonsentrasjoner

Det meste av risikoen for Storebrand konsern er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene i livselskapene. Disse risikoene er konsolidert i Storebrand Livsforsikring konsern som omfatter både Storebrand Livsforsikring AS, SPP Pension & Försäkring AB og virksomheten i Irland og på Guernsey (BenCo).

For livsforsikringsvirksomheten er de store risikoene ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Finansmarkedsrisikoen vil i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Forsikringsvirksomheten er eksponert mot kredittisiko knyttet til obligasjoner med stor geografisk og bransjemessig spredning. Finansmarkeds- og investeringsrisiko er i hovedsak knyttet til kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten. Risiko knyttet til negative utfall i finansmarkedet er beskrevet og kvantifisert i note 9, finansiell markedsrisiko.

En renteoppgang vil på kort sikt ramme avkastningen i livselskapene negativt.

Note 13 - Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer

Konsernet gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Børsnoterte finansielle instrumenter verdsettes basert på offisielle sluttkurser fra børs innhentet gjennom Reuters og Bloomberg. Fondsandeler er generelt verdsatt til oppdaterte offisielle NAV-kurser der slike finnes. Obligasjoner verdsettes som hovedregel basert på innhentede kurser fra Nordic bond pricing og Bloomberg. Obligasjoner som ikke kvoteres regelmessig vil normalt verdsettes basert på anerkjente teoretiske modeller. Dette gjelder primært obligasjoner denominert i norske kroner. Som grunnlag for slik verdsettelse benyttes diskonteringsrenter bestående av swaprenter tillagt en kredittpremie. Kredittpremien vil oftest være utstederspesifikk.

Unoterte derivater som valuta forwards, rente- og valutaswapper, verdsettes også teoretisk. Pengemarkedsrenter, swaprenter og valutakurser som danner grunnlag for verdsettelse hentes fra Reuters og Bloomberg. Verdsettelsen av valutaopsjoner og Swaptions leveres av Markit.

Konsernet gjennomfører løpende kontroll for å sikre kvaliteten på innhentede markedsdata fra eksterne kilder. Dette innebærer kontroll og rimelighetsvurdering av unormale endringer.

Konsernet kategoriserer finansielle instrumenter som verdsettes til virkelig verdi på tre forskjellige nivåer som er nærmere beskrevet nedenfor. Nivåene gir uttrykk for ulik grad av likviditet og ulike målemetoder. Selskapet har etablert verdsettelsesmodeller for å fange opp informasjon fra et bredt utvalg med godt informerte kilder med henblikk på å minimere usikkerhet knyttet til verdsettelsen.

NIVÅ 1: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ KVOTERTE PRISER I AKTIVE MARKEDER FOR IDENTISKE EIENDELER

Denne kategorien inkluderer børsnoterte aksjer som over den foregående 3 måneders perioden har hatt en daglig gjennomsnittlig omsetning tilsvarende ca. 20 millioner kroner eller mer. Aksjene anses på dette grunnlag å være tilstrekkelig likvide til å inngå i dette nivået. Obligasjoner, sertifikater eller tilsvarende instrumenter utstedt av nasjonal stat er generelt klassifisert på nivå 1. Når det gjelder derivater vil standardiserte aksjeindeks- og rentefutures omfattes på dette nivå.

NIVÅ 2: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ OBSERVERBAR MARKEDSINFORMASJON IKKE OMFATTET AV NIVÅ 1

Denne kategorien omfatter finansielle instrumenter som verdsettes basert på markedsinformasjon som kan være direkte observerbar eller indirekte observerbar. Markedsinformasjon som er indirekte observerbar innebærer at prisene kan være avledet fra observerbare relaterte markeder. Nivå 2 omfatter aksjer eller tilsvarende egenkapitalinstrumenter der markedskurser er tilgjengelig, men der omsetningsvolum er for begrenset til å oppfylle kriteriet for nivå 1. Normalt vil aksjene på dette nivå være omsatt i løpet av siste måned. Obligasjoner og tilsvarende instrumenter er generelt klassifisert på dette nivå. Videre er rente- og valutaswapper og ikke-standardiserte rente- og valutaderivater klassifisert på nivå 2. Fondsinvesteringer, med unntak av Private equity fond, er generelt klassifisert på nivå 2, og omfatter aksje-, rente- og hedgefond.

NIVÅ 3: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ INFORMASJON SOM IKKE ER OBSERVERBAR I HENHOLD TIL NIVÅ 2

Aksjer klassifisert på nivå 3 omfatter primært investeringer i unoterte/private selskaper. Dette omfatter blant annet investeringer i skog, eiendom, mikrofinans og infrastruktur. Private equity er generelt, gjennom direkte investeringer eller investeringer i fond, klassifisert på nivå 3.

De typer verdipapirer som er klassifisert på nivå 3 er nærmere omtalt nedenfor med henvisning til verdipapirtype og verdsettelsesmetode. Storebrand er av den oppfatning at den verdsettelse som er lagt til grunn representerer beste estimat på verdipapirenes markedsverdi.

AKSJER

Av aksjer på nivå 3 utgjør skog det meste av verdien. Det er gjennomført ekstern verdivurdering per 31.12 som danner grunnlag for verdsettelsen av selskapets investering. Verdivurderingen er basert på modeller som inkluderer ikke observerbare forutsetninger.

Alternative investeringer organisert som aksjeselskap (som mikrofinans, eiendom og infrastruktur) er aksjeinvesteringene verdsatt basert på verdjustert egenkapital rapportert fra eksterne kilder der det er tilgjengelig.

For direkte private equity-investeringer baseres verdsettelsen normalt enten på siste foretatte transaksjon eller en modell hvor selskap som har løpende virksomhet vurderes ved å sammenlikne nøkkeltall med grupper av tilsvarende børsnoterte selskap.

ANDELER

Av fondsandeler er det private equity-investeringer og eiendomsfond som utgjør majoriteten på nivå 3. Forøvrig finnes det også noen andre typer fond som infrastrukturfond og mikrofinansfond her. Hoveddelen av Storebrands private equity-investeringer er i form av private equity-fond. Disse fondsinvesteringene verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. De fleste fondene rapporterer kvartalsvis, mens noen rapporterer sjeldnere. Rapporteringen foregår typisk med et par måneders forsinkelse. Siste mottatte verdivurdering legges til grunn, justert for kontantstrømmer og markedseffekt i perioden fra siste verdivurdering fram til rapporteringstidspunktet. For private equity beregnes markedseffekten basert på verdiutviklingen i relevant indeks multiplisert med estimert beta mot relevante indeks.

Indirekte eiendomsinvesteringer er i hovedsak investeringer i fond med underliggende eiendomsinvesteringer hvor Storebrand har som intensjon å eie investeringene gjennom fondenes levetid. Verdivurderingen av eiendomsfondene gjøres på bakgrunn av opplysninger mottatt fra den enkelte fondsforvalter justert for kontantstrømmer i perioden fra siste verdivurdering fram til rapporteringstidspunktet. Estimerte verdier utarbeidet av fondsselskapene vil benyttes dersom det er tilgjengelig.

UTLÅN TIL KUNDER

Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer neddiskonteres over gjenværendeløpetid med gjeldende diskonteringsfaktor justert for markedsspread. Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente (mid swap) med en løpetid som tilsvarende gjenværende bindingstid på underliggende. Markedsspread som benyttes på balansedag fastsettes ved vurdering av markedsforsholdene, markedspris og tilhørende swaprente. Virkelig verdi på utlån til bedriftskunder med marginlån er imidlertid svakt lavere enn amortisert kost da enkelte lån løper med lavere margin enn de ville gjort dersom de var tatt opp per utgangen av 2018. Mindreverdien er beregnet ved å neddiskontere differansen mellom avtalt margin og dagens markedspris over gjenværende løpetid.

SELSKAPSOBLIGASJONER

Blant obligasjoner på nivå 3 befinner mikrofinansinvesteringer strukturert som lån seg. Dessuten finnes også et fåtall private equity investeringer organisert som lån her som er verdsatt til sist rapporterte verdi. Videre vil misligholdte lån ligge til antatt forventet utbetaling.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommene består hovedsakelig av kontoreiendom med lokalisering i Oslo og Stockholm og kjøpesentre i Sør-Norge.

Kontoreiendommer og kjøpesentre i Norge:

Ved beregning av virkelig verdi benyttes det i Storebrand en intern kontantstrømsmodell. Avkastningskravet har størst betydning ved beregning av virkelig verdi for investeringseiendommer. Netto kontantstrømmer for den enkelte eiendom diskonteres med et individuelt avkastningskrav. For kontoreiendommene er det estimert et fremtidig inntekts- og kostnadsbilde for de første 10 år, og beregnet en sluttverdi ved utløpet av det 10. året på basis av markedsleie og normal driftskostnad for eiendommen. I netto inntektsstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidig inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av fremtidig utvikling i markedsleien. De fleste nye kontrakter som inngås har en løpetid på fem eller ti år. Kontantstrømmene fra disse leieavtalene (kontraktisleie) inngår i verdiberegningene. For å estimere de langsiktige fremtidige ikke-kontraktfastsatte leieinntektene er det utviklet en prognosemodell. Modellen legger til grunn historiske observasjoner i Dagens Næringslivs eiendomsindeks (justert med KPI) samt markedsestimater. Det beregnes et langsiktig, tidsvektet gjennomsnitt av de årlige observasjonene hvor de eldste observasjonene vektet med lavest vekt. For ikke-kontraktfastsatt leie i det korte perspektiv sees det hen til dagens leiepriser og markedsforhold.

Det fastsettes et individuelt avkastningskrav for den enkelte eiendom. Avkastningskravet sees i sammenheng med den tilhørende kontantstrømmen for eiendommen. Den kunnskap som foreligger om markedets avkastningskrav herunder transaksjoner og takster, benyttes ved fastsettelsen av kontantstrømmen.

Avkastningskravet er oppdelt i følgende elementer:

- Risikofri rente
- Risikopåslag, justert for:
  - Type eiendom
  - Beliggenhet
  - Bygningsmessig standard
  - Miljøstandard
  - Kontraktvarighet
  - Leietakers kvalitet
  - Andre forhold som transaksjoner og oppfatning i markedet, ledighet samt generell kunnskap om markedet og den enkelte eiendom

Ekstern verdsettelse

For eiendommer i norsk virksomhet foretas det en metodisk tilnærming til utvalg av eiendommer som verdsettes eksternt hvert kvartal, slik at alle eiendommer vil ha en ekstern verdsettelse minimum hvert tredje år. I 2018 er det innhentet ekstern verdsettelse for eiendom til en verdi på 14 milliarder kroner (72 prosent av porteføljens verdi per 31.12.18).

For eiendommer i svensk virksomhet innhentes det eksterne verdsettelse. Kjøpesentre og handelslokale verdsettes årlig, mens andre heleide eiendomsinvesteringer verdsettes kvartalsvis. Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsvolum i aktuelle aksjer og obligasjoner i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer og obligasjoner i siste måleperiode.

VIRKELIG VERDI KLASSIFISERT ETTER NIVÅ

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum virkelig verdi 2018	Sum virkelig verdi 2017
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	23 039	333	602	23 974	23 316
- Andeler	127	125 132	7 849	133 108	132 780
Sum aksjer og andeler 2018	23 166	125 465	8 451	157 082	
Sum aksjer og andeler 2017	22 271	125 396	8 429		156 096
Utlån til kunder 2018 ¹⁾			5 708	5 708	5 104
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	13 530	19 342		32 872	47 460
- Selskapsobligasjoner		49 040	56	49 096	47 823
- Strukturerte papirer		79		79	81
- Verdipapiriserte obligasjoner		19 703		19 703	25 632
- Obligasjonsfond		45 851	3 321	49 172	39 023
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2018	13 530	134 015	3 377	150 922	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2017	23 792	136 119	108		160 019
Derivater:					
- Aksjederivater					
- Rentederivater		3 068		3 068	2 742
- Valutaderivater		-2 781		-2 781	-751
- Kredittderivater					
Sum derivater 2018		287		287	2 568
- herav derivater med positiv markedsverdi		4 822		4 822	3 868
- herav derivater med negativ markedsverdi		-4 535		-4 535	-1 876
Sum derivater 2017		1 991			1 991
Eiendommer:					
- Investerings eiendommer			28 266	28 266	24 161
- Eierbenyttet eiendom			1 420	1 420	2 863
Sum eiendommer 2018			29 686	29 686	
Sum eiendommer 2017			28 861		28 861

1) Omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner til virkelig verdi over resultatet

Bevegelser mellom kvoterte priser og observerbare forutsetninger

(NOK mill.)	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	6	87

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode

Bevegelser nivå 3

(NOK mill.)	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskapsobligasjoner	Obligasjonsfond	Investerings-eiendommer	Eierbenyttet eiendom
Balanse per 1.1.18	750	7 679	5 105	108		27 453	1 408
Netto gevinster/tap	-33	-2 397	48	10	134	-314	
Tilgang/kjøp	12	3 967	1 310		3 202	1 259	82
Salg/forfalt/oppgjør	-121	-1 347	-641	-60	-15		-2
Overført til/fra ikke observerbare forutsetninger til/fra observerbare forutsetninger							
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	-6	-53	-114	-1		-341	-68
Annet						209	
Balanse per 31.12.18	602	7 849	5 708	56	3 321	28 266	1 420

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.18 investert 4 376 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo. Investeringene er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum virkelig verdi 2018	Sum virkelig verdi 2017
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	1 310	78	451	1 839	19 179
- Andeler		42 251	5 340	47 591	44 256
Sum aksjer og andeler 2018	1 310	42 329	5 791	49 430	
Sum aksjer og andeler 2017	18 512	39 135	5 788		63 436
Utlån til kunder:					
- Utlån til kunder - bedrift			364	364	
Sum utlån til kunder 2018 ¹⁾			364	364	
Sum utlån til kunder 2017					
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	4 139			4 139	12 578
- Selskapsobligasjoner		25 832	25	25 857	25 138
- Verdipapiriserte obligasjoner		5 703		5 703	7 792
- Obligasjonsfond		34 658	567	35 225	27 893
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2018	4 139	66 193	592	70 924	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2017	12 569	60 790	42		73 401
Derivater:					
- Rentederivater		1 365		1 365	1 122
- Valutaderivater		-3 056		-3 056	-730
Sum derivater 2018		-1 691		-1 691	
- herav derivater med positiv markedsverdi		2 220		2 220	
- herav derivater med negativ markedsverdi		-3 910		-3 910	
Sum derivater 2017		392			392

1) Omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner til virkelig verdi over resultatet

Bevegelser mellom kvoterte priser og observerbare forutsetninger

(NOK mill.)	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	0,3	83
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode.

Bevegelser nivå 3

(NOK mill.)	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskapsobligasjoner	Obligasjonsfond
Balanse per 1.1.18	488	5 300		42	
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	-33	-141	20	6	48
Tilgang/kjøp	12	1 195	346		519
Salg/forfalt/oppgjør	-16	-1 014	-2	-23	
Overført fra ikke observerbare forutsetninger til observerbare forutsetninger					
Overført til ikke observerbare forutsetninger fra observerbare forutsetninger					
Annet					
Balanse per 31.12.18	451	5 340	364	25	567

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum virkelig verdi 2018	Sum virkelig verdi 2017	Balanseført verdi 2018	Balanse ført verdi 2017
Finansielle eiendeler							
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner							
Utlån til kunder - bedrift			6 981	6 981	6 202	6 999	6 210
Utlån til kunder - person			18 272	18 272	15 217	18 272	15 217
Obligasjoner holdt til forfall		15 679		15 679	16 933	14 403	15 128
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring		97 790		97 790	93 837	94 029	87 094
Sum 2018		113 469	25 253	138 722		133 703	
Sum 2017		110 771	21 418		132 189		123 649
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital		7 940		7 940	8 711	7 948	8 591
Sum 2018		7 940		7 940		7 948	
Sum 2017		8 711			8 711		8 591

SENSITIVITET FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOM TIL VIRKELIG VERDI

AKSJER

Det er primært investeringer i skog som er klassifisert som aksjer på nivå 3. Skoginvesteringer kjennetegnes blant annet ved svært lange kontantstrømsperioder. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig kontantstrøm som følge av fremtidig inntekts- og kostnadsvekst, selv om disse forutsetninger er basert på anerkjente kilder. Verdsettelse av skoginvesteringer vil likevel være særlig sensitivt overfor diskonteringsrente som legges til grunn i kalkylen. Selskapet baserer sin verdsettelse på eksterne verddivurderinger. Disse benytter et antatt markedsmessig avkastningskrav.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Verdiendring ved endret diskonteringsrente		Verdiendring ved endret diskonteringsrente	
	Økning + 25 bp	Reduksjon - 25 bp	Økning + 25 bp	Reduksjon - 25 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-56	57	-18	19
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-43	45	-18	20

ANDELER

Hoveddelen av disse investeringene er private equity fond som er investert i selskaper som prises mot sammenlignbare børsnoterte selskaper. Verdsettelsen vil derfor være sensitiv for svingninger i de globale aksjemarkedene. Private equity-porteføljen har en estimert beta mot MSCI World (Net – valutasikret til NOK) på omtrent 0,46.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring MSCI World		Endring MSCI World	
	Økning +10%	Reduksjon - 10%	Økning +10%	Reduksjon - 10%
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	455	-455	251	-251
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	323	-323	245	-245

Verdivurderingen for indirekte eiendomsinvesteringer vil være sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. Gjenværende indirekte eiendomsinvesteringene er ikke lenger belånt.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Verdiendring underliggende eiendommer		Verdiendring underliggende eiendommer	
	Økning +10%	Reduksjon - 10%	Økning +10%	Reduksjon - 10%
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	1	-1	1	-1
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	19	-19	19	-19

UTLÅN

Utlån vurderes til virkelig verdi. Verdien av disse fastsettes ved at fremtidige kontantstrømmer diskonteres med tilhørende swapkurve justert for en kundespesifikk kredittspread. Utlån fra SPP Pension & Försäkring AB vurderes til virkelig verdi. Verdien av disse fastsettes ved at fremtidige kontantstrømmer diskonteres med tilhørende swapkurve justert for en kundespesifikk kredittspread.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring markedsspread		Endring markedsspread	
	+ 10 bp	- 10 bp	+ 10 bp	- 10 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-33	33	-10	10
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-21	21	-4	4

SELSKAPSOBLIGASJONER

Verdipapirer registret som selskapsobligasjoner på nivå 3 er typisk mikrofinans fond, private equity debt fond, og konvertible obligasjoner. Disse prises ikke med diskonteringsrente slik obligasjoner vanligvis gjør, og derfor inngår disse investeringene i samme sensitivitetstest som private equity.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring MSCI World		Endring MSCI World	
	Økning +10%	Reduksjon - 10%	Økning +10%	Reduksjon - 10%
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	3	-3	1	-1
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	6	-6	2	-2

EIENDOMMER

Sensitivitetsvurderingen av eiendom gjelder både investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom. Verdivurderingen av eiendom er særlig sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. En endring på 0,25 prosent i avkastningskravet hvor alt annet holdes likt, vil medføre en endring av verdien på eiendomsporteføljen i Storebrand på om lag 4,5 prosent. I størrelsesorden 25 prosent av eiendommens kontantstrøm er knyttet til inngåtte leiekontrakter. Dette innebærer at endringene i de usikre delene av kontantstrømmen med 1 prosent medfører endring i verdi på 0,75 prosent.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring i avkastningskrav		Endring i avkastningskrav	
	0,25%	-0,25%	0,25%	-0,25%
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-1 373	1 522	-907	997
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-1 317	1 459	-956	1 061

Note 14 - Bransjenote resultatregnskap

(NOK mill.)	Kollektiv	Kollektiv	Gruppelivs	Individuell	Individuell	Skade-
	pensjon	pensjon		kapital-	rente/	
	privat	offentlig	forsikring	forsikring	pensjons-	forsikring
Premieinntekter for egen regning	14 911	235	732	2 093	564	307
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	4 333	32	27	100	267	11
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-3 347			-258	-230	
Andre forsikringsrelaterte inntekter	588		7	57	41	
Erstatninger for egen regning	-10 421	-125	-622	-1 326	-1 394	-159
- herav gjenkjøp	-148	-28		-56	-12	
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser -						
kontraktsfastsatte forpliktelser	757	-83	66	124	846	1
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser -						
særskilt investeringsportefølje	-4 220			-363	53	
Midler tilordnet forsikringskontraktene -						
kontraktsfastsatte forpliktelser	-353	-4		-55	-4	
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-962	-39	-66	-184	-140	-66
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-120		-31	-4	-1	-2
Resultat av teknisk regnskap 2018	1 167	16	114	184	1	92
Resultat av teknisk regnskap 2017	647	15	141	211	37	105

(NOK mill.)	Storebrand			Storebrand
	Livsforsikring AS	BenCo	SPP	Livsforsikring konsern
Premieinntekter for egen regning	18 843	90	9 635	28 568
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	4 769,5	102	1 370	6 207
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-3 835	77	-2 635	-6 398
Andre forsikringsrelaterte inntekter	693	208	1 337	2 238
Erstatninger for egen regning	-14 046	-1 054	-9 312	-24 413
- herav gjenkjøp	-244		-95	-244
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	1 710	272	2 047	4 028
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje	-4 530	414	-806	-4 922
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse	-415	-4		-419
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-1 456	-49	-920	-2 425
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-157	-18	-62	-237
Resultat av teknisk regnskap 2018	1 576	37	654	2 228
Resultat av teknisk regnskap 2017	1 156	26	642	1 778

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

(NOK mill.)	Med	Uten rett til	Investerings-	2018	2017
	overskudds-	andel av			
	deling	overskudd			
Premieinntekter for egen regning	221	447	1 425	2 093	2 256
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	60	39		100	175
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			-258	-258	555
Andre forsikringsrelaterte inntekter			56	57	55
Erstatninger for egen regning	-344	-177	-806	-1 326	-1 194
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	196	-69	-3	124	158
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje			-363	-363	-1 497
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse	-55			-55	-104
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-52	-82	-50	-184	-191
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-2	-2		-4	-3
Resultat av teknisk regnskap	25	157	3	184	211

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskuddsdeling	Investeringsvalg	2018	2017
Premieinntekter for egen regning	18	547	564	482
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	267		267	487
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		-230	-230	415
Andre forsikringsrelaterte inntekter	1	39	41	41
Erstatninger for egen regning	-1 051	-343	-1 394	-1 420
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	846		846	699
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		53	53	-518
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	-4		-4	-31
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-65	-75	-140	-119
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-1		-1	-0
Resultat av teknisk regnskap	10	-9	1	37

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Foretaks- pensjon uten investerings- valg	Fripoliser uten investerings- valg	Fripoliser med investerings- valg	Tjeneste- pensjon uten investerings- valg	Tjeneste- pensjon med investerings- valg	Pensjonsbevis uten investe- ringsvalg
Premieinntekter for egen regning	2 745	-135	298	102	198	
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	318	3 961		16		
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgpor- teføljen			-517		-20	
Andre forsikringsrelaterte inntekter	33	17	119		2	
Erstatninger for egen regning	-788	-5 794	-239	-279	-2	
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	-1 803	3 027		226		1
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			433		-175	
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	-39	-298	25	-20		-1
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-168	-258	-63	-12	-11	
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-32	-13		-2	-1	
Resultat av teknisk regnskap	267	507	56	33	-10	0

(NOK mill.)	Tjeneste- pensjons- ordninger uten rett til overskudd	Innskudds- pensjon med investerings- valg	Pensjonskapi- talbevis uten investerings- valg	Pensjons- kapitalbevis med investe- ringsvalg	2018	2017
Premieinntekter for egen regning	910	10 078	89	626	14 911	13 562
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	33				4 333	8 643
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		-2 054		-756	-3 347	7 229
Andre forsikringsrelaterte inntekter	21	212		185	588	454
Erstatninger for egen regning	-32	-2 359	-63	-865	-10 421	-10 502
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-666		-27		757	-4 087
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-5 616		1,139	-4 220	-13 218
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-20				-353	-407
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-117	-191		-143	-962	-891
Andre forsikringsrelaterte kostnader		-72			-120	-137
Resultat av teknisk regnskap	129	-2	2	186	1 167	647

Kollektiv pensjon offentlig

(NOK mill.)	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	2018	2017
Premieinntekter for egen regning	235	235	181
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	32	32	150
Andre forsikringsrelaterte inntekter		0	1
Erstatninger for egen regning	-125	-125	-297
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-83	-83	45
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-4	-4	-27
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-39	-39	-37
Andre forsikringsrelaterte kostnader		0	-1
Resultat av teknisk regnskap	16	16	15

Note 15 - Resultatanalyse fordelt per bransje

(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppelivs-forsikring	Individuell kapital-forsikring	Individuell rente/pensjons-forsikring	Skade-forsikring	Storebrand Livsforsikring AS		BenCo	SPP	Storebrand Livsforsikring konsern	
							2018	2017			2018	2018
Finansinntekter ¹⁾	2 184	78	44	-137	94	15	2 277	16 740	21	1 715	3 975	20 193
Garantert rente	-1 826	-73	-27	127	-144	-10	-1 954	-13 981	-30	-1 372	-3 356	-17 430
- herav tilført premiefond	-5						-5	-23			-45	-2 315
Avkastningsresultat	359	5	16	-10	-51	5	323	2 759	-10	344	618	2 763
Risikopremie	141	-5	690	592	-96	264	1 586	1 805	17	285	1 887	2 128
Risikotilskudd ¹⁾	392	6	-643	-318	123	-164	-603	-1 203	-3	-422	-1 028	-1 364
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾	43		50			6	98	1	0	-3	95	-1
Risikoresultat	576	1	97	274	27	106	1 081	604	14	-140	955	763
Administrasjonspremie ¹⁾	1 297	33	66	164	117	48	1 726	1 630	80	1 349	3 155	3 070
Driftskostnader	-962	-39	-66	-184	-140	-66	-1 456	-1 409	-49	-899	-2 404	-2 392
Administrasjonsresultat	336	-6	1	-19	-23	-18	270	222	31	450	751	678
Øvrig ²⁾	149			-6	-2		141	-4	2	0	143	-2
Pris på rentegaranti	252	17					269	279	0	0	269	279
Fortjenesteelement risiko	40	6					46	65	0	0	46	65
Bransjeresultat brutto	1 713	22	114	238	-48	92	2 130	3 925	37	654	2 782	4 547
Netto til/fra tilleggsavsetninger og langt liv	-193	-1		1	54		-139	-2 174			-139	-2 174
Avkastningsresultat tilført kunder	-158	-3					-162	-493			-162	-441
Risikoresultat tilført kunder	-194						-194	4			-194	4
Annen tilordning av overskudd til kunder				-55	-4		-58	-79			-58	-131
Eiers bidrag oppre-servering langt liv								-26				-26
Dekket fra risiko-utjevningfond												
Resultat av teknisk regnskap (til eier)	1 167	16	114	184	1	92	1 576	1 156	37	654	2 228	1 778
- herav avsatt til risikoutjevningfond	219	0					220	8			220	8

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 20) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 26) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningfond

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskuddsdeling	Uten rett til andel overskudd	Investeringsvalg	Storebrand Livsforsikring AS	
				2018	2017
Finansinntekter ¹⁾	75	46	-258	-137	744
Garantert rente	-82	-49	258	127	-711
Avkastningsresultat	-7	-3	-0	-10	33
Risikopremie	192	397	4	592	588
Risikotilskudd ¹⁾	-106	-208	-4	-318	-251
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾			-0	0	-1
Risikoresultat	85	188	0	274	336
Administrasjonspremie ¹⁾	52	53	59	164	166
Driftskostnader	-52	-82	-50	-184	-191
Administrasjonsresultat	1	-29	9	-19	-25
Øvrig ²⁾	-0		-6	-6	-0
Bransjeresultat brutto	79	157	3	238	345
Netto til/fra tilleggsavsetninger og langt liv	1			1	-30
Avkastningsresultat tilført kunder				-0	-2
Risikoresultat tilført kunder				-0	-0
Annen tilordning av overskudd	-55			-55	-101
Resultat av teknisk regnskap	25	157	3	184	211

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 20) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 26) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningfond

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskudds- deling	Uten rett til andel overskudd	Storebrand Livsforsikring AS	
			2018	2017
Finansinntekter ¹⁾	324	-230	94	942
Garantert rente	-375	230	-144	-816
Avkastningsresultat	-51	-0	-51	126
Risikopremie	-95	-1	-96	-91
Risikotilskudd ¹⁾	122	1	123	140
Risikoresultat	28	-0	27	48
Administrasjonspremie ¹⁾	49	68	117	118
Driftskostnader	-65	-75	-140	-119
Administrasjonsresultat	-16	-7	-23	-1
Øvrig ²⁾		-2	-2	
Bransjeresultat brutto	-40	-9	-48	173
Netto til/fra tilleggsavsetninger og langt liv	54		54	-106
Annen tilordning av overskudd	-4		-4	-30
Resultat av teknisk regnskap	10	-9	1	37

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 20) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 26) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningfond

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Foretakspensjon uten investere- ringsvalg	Fripoliser uten inv valg	Fripoliser med inv valg	Tjenestepensjon uten investere- ringsvalg	Tjenestepensjon med investere- ringsvalg	Pensjonsbevis uten investere- ringsvalg
Finansinntekter ¹⁾	706	4 709	-517	40	-20	1
Garantert rente	-740	-4 358	517	-18	20	
- herav tilført premiefond	-3					
Avkastningsresultat	-35	351	-0	22	0	1
Risikopremie	-64	-437	-60	-149		
Risikotilskudd ¹⁾	40	852	35	173		
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾	23					
Risikoresultat	-1	414	-25	24		-0
Administrasjonspremie ¹⁾	168	397	120	11	1	
Driftskostnader	-168	-258	-63	-12	-11	
Administrasjonsresultat	0	139	56	-1	-10	0
Øvrig ²⁾		149				
Pris på rentegaranti	243			9		
Fortjenesteelement risiko	39			0		
Bransjeresultat brutto	246	1 054	31	55	-10	1
Netto til/fra tilleggsavsetninger og langt liv	59	-249		-2		
Avkastningsresultat tilført kunder	-27	-91		-20		-1
Risikoresultat tilført kunder	-12	-207	25			
Annen tilordning av overskudd						
Eiers bidrag oppreservering langt liv						
Dekket fra risikoutjevningssfond						
Resultat av teknisk regnskap	267	507	56	33	-10	0
-herav avsatt til risikoutjevningssfond	12	207	0	0	0	-0

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 20) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 26) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningssfond

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Tjenestepen- sjons-ordnin- ger uten rett til overskudd	Innskuddspen- sjon med investerings- valg	Pensjonskapi- talbevis uten investerings- valg	Pensjonskapi- talbevis med investerings- valg	Storebrand Livsforsikring AS	
					2018	2017
Finansinntekter ¹⁾	71	-2 055	6	-756	2 184	14 789
Garantert rente	-51	2 054	-5	756	-1 826	-12 350
- herav tilført premiefond	-2				-5	-23
Avkastningsresultat	20	-1	1	-0	359	2 439
Risikopremie	851				141	360
Risikotilskudd ¹⁾	-707				392	-363
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾	20				43	12
Risikoresultat	163	0	0		576	10
Administrasjonspremie ¹⁾	81	190	2	329	1 297	1 196
Driftskostnader	-117	-191		-143	-962	-891
Administrasjonsresultat	-36	-1	2	186	336	305
Øvrig ²⁾					149	-3
Pris på rentegaranti					252	265
Fortjenesteelement risiko	2				40	60
Bransjeresultat brutto	149	-2	3	186	1 713	3 075
Netto til/fra tilleggsavsetninger og langt liv			-1		-193	-1 995
Avkastningsresultat tilført kunder	-20				-158	-411
Risikoresultat tilført kunder					-194	4
Annen tilordning av overskudd						
Eiers bidrag oppreservering langt liv						-26
Dekket fra risikoutjevningfond						
Resultat av teknisk regnskap	129	-2	2	186	1 167	647
-herav avsatt til risikoutjevningfond	0	0	0	0	219	8

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 20) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 26) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/Risikoutjevningfond

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

(NOK mill.)	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	Storebrand Livsforsikring AS	
		2018	2017
Finansinntekter ¹⁾	78	78	137
Garantert rente	-73	-73	-66
Avkastningsresultat	5	5	70
Risikopremie	-5	-5	-4
Risikotilskudd ¹⁾	6	6	4
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾		0	0
Risikoresultat	1	1	1
Administrasjonspremie ¹⁾	33	33	32
Driftskostnader	-39	-39	-37
Administrasjonsresultat	-6	-6	-5
Pris på rentegaranti	17	17	14
Fortjenesteelement risiko	6	6	5
Bransjeresultat brutto	22	22	86
Netto til/fra tilleggsavsetninger og langt liv	-1	-1	-44
Avkastningsresultat tilført kunder	-3	-3	-27
Resultat av teknisk regnskap	16	16	15
-herav avsatt til risikoutjevningfond	0	0	0

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 20) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 26) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/Risikoutjevningfond

Note 16 - Salg av forsikringer (nytegning)

(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Gruppelivs-forsikring	Individuell kapitalforsikring	Individuell rente/pensjons-forsikring	Skadeforsikring	Storebrand Livsforsikring AS
2018	96	3	817	148	9	1 073
2017	148	3	1 407	283	7	1 848

Salg består av nysalg og forbedringssalg med fradrag for forsikringer der første premie ikke blir betalt. Tilflyttede reserver (note 17) er ikke med i tallene.

Note 17 - Flytting av forsikringsforpliktelse

(NOK mill.)	Kollektiv pensjons-forsikring privat	Kollektiv pensjons-forsikring offentlig	Individuell kapital-forsikring	Individuell rente og pensjons-forsikring	Storebrand Livsforsikring AS	
					2018	2017
Mottatte midler						
Premiereserve	2 014		19	97	2 131	1 203
Tilleggsavsetning	-16				-16	-15
Flytting av premiereserver med videre	1 998		19	97	2 115	1 188
Premiefond						
Antall kontrakter/kunder	9 280		91	439	9 810	7 059
Fraflyttede midler						
Premiereserve	-2 870		-30	-17	-2 918	-3 793
Tilleggsavsetning	-5		-1	-0	-6	-30
Kursreserver	-6		-0	-0	-6	-6
Flytting av premiereserver med videre	-2 881		-32	-18	-2 930	-3 829
Premiefond						
Antall kontrakter/kunder	-8 914	-58	-130	-208	-9 252	-10 070

Note 18 - Netto finansinntekter

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Renter utlån	708	568	568	468
Renter bank	24	24	17	12
Renter obligasjoner og andre rentebærende papirer til virkelig verdi	2 268	3 082	1 557	2 203
Renter obligasjoner til amortisert kost	4 042	4 056	4 042	4 056
Renter derivater	1 159	1 322	266	149
Renteinntekt for øvrig	-637	-454	-449	-355
Utbytte	719	495	463	428
Sum renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	8 283	9 091	6 465	6 961
Verdiendring eiendom	457	1 474		
Verdiendring aksjer	-8 791	13 735	-3 155	6 209
Verdiendring obligasjoner og sertifikater	-1 456	-2 010	-1 046	-1 791
Verdiendring derivater	-215	-678	177	64
Verdiendring utlån	-27	-12	-2	0
Sum verdiendringer på investeringer	-10 032	12 510	-4 026	4 482
Realisert gevinst aksjer	1 895	2 687	1 674	2 353
Realisert gevinst obligasjoner og sertifikater	-354	2 349	-288	1 561
Realisert gevinst derivater	-1 594	397	-751	5
Realisert gevinst obligasjoner til amortisert kost	301	319	301	319
Realisert gevinst andre investeringer	163	124	43	96
Agio aksjer	924	-49	-89	148
Agio obligasjoner og sertifikater	635	89	551	59
Agio derivater	-1 569	-95	-2 265	-31
Agio obligasjoner til amortisert kost	33	17	33	17
Agio diverse	179	10	220	9
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	614	5 850	-570	4 538
Rentekostnader ansvarlig lån	-366	-452	-366	-437
Sum rentekostnader	-366	-452	-366	-437

Note 19 - Netto inntekter fra eiendommer

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern	
	2018	2017
Leieinntekter fra eiendommer ¹⁾	1 357	1 376
Driftskostnader (inkludert vedlikehold og reparasjoner) som gjelder eiendommer som har gitt leieinntekter i perioden ²⁾	-327	-294
Netto driftsinntekter eiendom	1 030	1 082
Endring i virkelig verdi investeringseiendommer	457	1 474
Sum inntekter eiendom	1 487	2 556
1) Herav eiendommer til eget bruk	74	184
2) Herav eiendommer til eget bruk	-29	-40

Note 20 - Andre forsikringsrelaterte inntekter

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Renteinntekter forsikring	5	2	5	2
Forvaltningsgebyrer	908	925		
Øvrige forsikringsrelaterte gebyrer	26	27		
Indekseringsavgift	6	7		
Pooling	51		51	
Returprovisjoner	971	847	614	531
Andre inntekter	270	156	22	18
Sum andre forsikringsrelaterte inntekter	2 238	1 963	693	551

Note 21 - Andre inntekter

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Renter på driftsbankonti	15	7	14	6
Driftsinntekter i selskaper utenom forsikring	145	134		
Kickback investeringsvalg	10		10	
Kompensasjon overtagelse pensjonskasse	37		37	
Amortisering av merkenavn	38		38	
Andre inntekter	25	39	6	10
Sum andre inntekter	270	179	105	16

Note 22 - Salgskostnader

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Lønn og personalkostnader egne salgsressurser	-315	-325	-190	-190
Andre salgskostnader egne salgsressurser	-230	-232	-77	-79
Provisjoner til eksterne distributører	-194	-169	-15	-14
Sum salgskostnader	-738	-726	-282	-283
Endring i aktiverte salgskostnader	27	8		

Note 23 - Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

Sparingen starter fra første lønnskroner

Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 96.883 pr 31.12.18)

I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G

Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2018 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb.

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

Pensjonen for ansatte i SPP i Sverige følger de Bankanställdas Tjänstepensionsplan (BTP).

SPP har en innskuddsbasert tjenstepensjon som kalles BTP1. Alle nyansatte fra og med 01.01.2014 meldes inn i denne pensjonsavtalen. I BTP1 betaler arbeidsgiveren en premie til pensjonssparing beregnet ut fra pensjongivende lønn opp til 30 "inkomstbaseløp". I forsikringen inngår alderspensjon med eller uten dødlighetsarv, uførepensjon og barnpensjon. Premien beregnes uavhengig av alder og beregnes primært ut fra månedslønnen. Premien betales månedlig i to deler, en fast del som er 2,5 prosent av pensjongivende lønn opp til og med 7,5 "inkomstbaseløp". Premiens valgfrie del er 2 prosent av lønn opp til og med 7,5 "inkomstbaseløp" samt 30 prosent av lønn mellom 7,5 og 30 "inkomstbaseløp".

Pensjonen i avtalen BTP2 (ytelsesbestemt tjenstepensjon som er en lukket ordning) utgjør 10 prosent av årslønnen opp til 7,5 "inkomstbaseløp" ("inkomstbaseløpet" utgjorde i 2018 SEK 62 500 og blir i 2019 SEK 64 400), 65 prosent av lønn i intervallet i 7,5 til 20 og 32,5 prosent i intervallet 20 til 30. På lønn som overstiger 30 "inkomstbaseløp" beregnes ingen alderspensjon. Full opptjeningstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Utover den ytelsesbaserte delen finnes også en mindre innskuddsdel innen BTP-planen. For denne del får den ansatte selv velge plasseringsform (tradisjonell forsikring eller fondsforsikring). Den innskuddsbaserte delen er 2 prosent av årslønn.

Ordinær fratredelsesalder er 65 år i samsvar med pensjonsavtalen mellom Bankinstituttens Arbetsgivarorganisation (BAO) og de arbeidsorganisasjoner som omfattes av BTP.

I SPP har administrerende direktør en pensjonsalder på 65 år. Administrerende direktør omfattes av BTP1. I tillegg har administrerende direktør en innskuddsbasert tilleggspensjon tegnet i SPP. Premien på denne forsikringen utgjør 20 prosent av lønn som overstiger 30 "inkomstbaseløp".

Pensjon til de ansatte i Nordben Life-and Pension Insurance Company LTD og Euroben Life and Pension LTD er dekket av en innskuddsordning. I tillegg er ansatte i Nordben dekket med en engangssum ved dødsfall i tjenestetiden.

BALANSEFØRTE PENSJONSFORPLIKTELSE ER FASTSATT SOM FØLGER

(NOK mill.)	2018	2017
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	982	953
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-871	-879
Netto pensjonsforpliktelse/-midler forsikret ordning	110	75
Øvre grense pensjonseiendel		
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	35	66
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	146	140

Pensjonseiendel på 3 millioner kroner ligger klassifisert som andre eiendeler.

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse som inngår i bruttoforpliktelsen.

BOKFØRT I BALANSEN:

(NOK mill.)	2018	2017
Pensjonseiendel	3	3
Pensjonsforpliktelse	148	143

ENDRINGENE I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

(NOK mill.)	2018	2017
Pensjonsforpliktelse 1.1	1 019	962
Periodens pensjonsopptjening	14	16
Rentekostnader på forpliktelsen	11	26
Estimatavik	33	32
Gevinst/tap ved avkortning	-1	
Utbetalt pensjon	-39	-60
Planendringer		
Pensjonsforpliktelse tilgang/avgang og omregningsdifferanser	-21	43
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler		
Pensjonsforpliktelse 31.12.	1 017	1 019

ENDRINGENE I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

(NOK mill.)	2018	2017
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	879	867
Forventet avkastning	20	25
Estimatavik	-5	-61
Gevinst/tap ved avkortning		
Innbetalte premier	25	29
Utbetalte pensjoner	-27	-31
Planendringer		
Pensjonsmidler tilgang/avgang og omregningsdifferanser	-20	51
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler		
Pensjonsmidler 31.12.	871	879

Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2019	13
Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2019	143
Forventede innbetalinger til AFP i 2019	10
Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2019	35

PENSJONSMIDLER HAR FØLGENDE SAMMENSETNING PER 31.12:

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2018	2017	2018	2017
Eiendommer til virkelig verdi	14 %	12 %	11 %	11 %
Obligasjoner til amortisert kost	36 %	32 %		
Utlån til amortisert kost	14 %	12 %		
Aksjer og andeler til virkelig verdi	12 %	15 %	8 %	8 %
Obligasjoner til virkelig verdi	24 %	27 %	81 %	81 %
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	1 %	0 %		
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %
Bokført avkastning på eiendelene	2,2 %	3,8 %	2,3 %	3,7 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av Storebrand Livsforsikring og SPP Pension & Försäkring AB ved utgangen av året .
Finansielle instrumenter verdsettes på tre forskjellige nivåer. Fordeling av de enkelte klasser av finansielle instrumenter på nivåer fremgår av note 13.

NETTO PENSJONSKOSTNAD I RESULTATREGNSKAPET, SPESIFISERT SOM FØLGER:

(NOK mill.)	2018	2017
Periodens pensjonsopptjening	14	16
Netto rentekostnad/avkastning	3	2
Gevinst/tap ved avkortning	-1	
Sum ytelsesbaserte ordninger	16	17
Periodens innbetaling til innskuddsordninger	110	103
Periodens kostnad til AFP (inkl. AGA)	9	10
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	135	130

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

(NOK mill.)	2018	2017
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	61	95
Tap (gevinst) - endring i andre økonomiske forutsetninger	-14	-10
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-26	-53
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	17	61
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	39	94

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREGNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE PER 31.12.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2018	2017	2018	2017
Diskonteringsrente	2,8 %	2,6 %	2,3 %	2,3 %
Forventet lønnsvekst	2,50 %	2,25 %	3,5 %	3,5 %
Forventet årlig regulering folketrygd	2,50 %	2,25 %	3,0 %	3,0 %
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner			2,0 %	2,0 %
Uførhetstabell	KU	KU		
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE	DUS14	DUS14

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2018.

De aktuarielle forutsetningene i Sverige følger bransjens felles dødelighetstabell DUS06 justert for selskapsspesifikke forskjeller. Fratredelseshyppigheten er beregnet til i gjennomsnitt 4 prosent per år.

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske -og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

For de norske selskapene som har gått over til innskuddspensjon fra 1. januar 2015 er det ikke beregnet sensitivitet, og tallene nedenfor viser sensitiviteten for de svenske selskapene.

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2018, og beregnet for hver enkelt når alle andre forutsetninger holdes konstante.

Sverige	Diskonteringsrente		Forventet lønnsvekst		Forventet årlig regulering av pensjoner	Dødelighet - endring i forventet levealder	
	1,0 %	-1,0 %	1,0 %	-1,0 %	1,0 %	+1 ÅR	-1 ÅR
Prosentvis endring i pensjon:							
Pensjonsforpliktelse	-10 %	12 %	0 %	-4 %	7 %	4 %	-4 %
Periodens netto pensjonskostnader	-12 %	14 %	8 %	-7 %	8 %	-10 %	-17 %

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

Sparingen starter fra første lønnskroner

Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 96.883 pr 31.12.18)

I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G

Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2018 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb.

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

BALANSEFØRTE PENSJONSFORPLIKTELSE ER FASTSATT SOM FØLGER

(NOK mill.)	2018	2017
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	23	27
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-45	-48
Netto pensjonsforpliktelse/-midler forsikret ordning	-22	-21
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	33	63
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	12	42

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse. Arbeidsgiveravgift inngår i bruttoforpliktelsen.

BOKFØRT I BALANSEN:

(NOK mill.)	2018	2017
Pensjonseiendel	22	
Pensjonsforpliktelser	33	42

ENDRINGENE I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

(NOK mill.)	2018	2017
Pensjonsforpliktelse 1.1	90	160
Periodens pensjonsopptjening	2	2
Rentekostnader på forpliktelsen	2	3
Estimatavik	-26	-45
Utbetalt pensjon	-11	-30
Pensjonsforpliktelse 31.12.	56	90

ENDRINGENE I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

(NOK mill.)	2018	2017
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	48	101
Forventet avkastning	1	2
Estimatavik	-5	-53
Utbetalte pensjoner		-3
Pensjonsmidler 31.12.	45	48
Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2019	1	
Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2019	57	
Forventede innbetalinger til AFP i 2019	8	
Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2019	9	

PENSJONSMIDLER HAR FØLGENDE SAMMENSETNING PER 31.12:

	Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017
Eiendommer til virkelig verdi	14 %	12 %
Obligasjoner til amortisert kost	36 %	32 %
Utlån til amortisert kost	14 %	12 %
Aksjer og andeler til virkelig verdi	12 %	15 %
Obligasjoner til virkelig verdi	24 %	27 %
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	1 %	0 %
Sum	100 %	100 %
Bokført avkastning på eiendelene	2,2 %	3,8 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av Storebrand Livsforsikring ved utgangen av året. Finansielle instrumenter verdsettes på tre forskjellige nivåer. Fordeling av de enkelte klasser av finansielle instrumenter på nivåer fremgår av note 13.

NETTO PENSJONSKOSTNAD I RESULTATREGNSKAPET, SPESIFISERT SOM FØLGER:

(NOK mill.)	2018	2017
Periodens pensjonsopptjening	2	2
Netto rentekostnad/avkastning	1	1
Sum ytelsesbaserte ordninger	2	3
Periodens kostnad til innskuddsordninger	69	68
Periodens kostnad til AFP (inkl. AGA)	8	10
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	79	81

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

(NOK mill.)	2018	2017
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	-1	
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-25	-45
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	5	53
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	-21	7

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREGNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE PER 31.12.

(NOK mill.)	2018	2017
Diskonteringsrente	2,8 %	2,6 %
Forventet lønnsvekst	2,5 %	2,25 %
Forventet årlig regulering folketrygd	2,5 %	2,25 %
Uførhetstabell	KU	KU
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2018.

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske -og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

For de norske selskapene som har gått over til innskuddspensjon fra 1. januar 2015 er det ikke beregnet sensitivitet.

Note 24 - Godtgjørelse og forpliktelser for ledende ansatte og tillitsvalgte

Geir Holmgren er administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring AS. Han har en lønnsgaranti på 12 måneder etter ordinær oppsigelsestid. Alle arbeidsrelaterte inntekter inklusive konsulentoppdrag kommer til fradrag.

Selskapet har ingen forpliktelser overfor styrets leder ved opphør eller endring av vervet. Selskapet betaler styreansvarsforsikringer for sine styremedlemmer.

Storebrand har etablert en bonusordning for ansatte. Bonusordningen er knyttet til selskapets verdiskapning, samt individuelle prestasjoner.

Tusen kroner	Ordinær lønn ¹⁾	Andre ytelser ²⁾	Total godtgjørelse opptjent i året	Årets pensjons- opptjening	Lønnsgaranti (mnd)	Lån ³⁾	Eier antall aksjer ⁴⁾
Geir Holmgren	4 275	228	4 503	763	12	8 273	54 722
Lars Aa. Løddesøl	5 159	218	5 377	952	18	7 006	83 521
Heidi Skaaret	4 279	180	4 460	764	12	3 366	54 473
Jostein Chr. Dalland	3 167	131	3 297	551	12		16 701
Wenche Annie Martinussen	3 183	158	3 341	565	12	9 163	13 969
Staffan Hansèn	4 934	33	4 967	1 152	12		55 034
Jan Erik Saugestad	5 743	153	5 895	1 050	12	1 200	44 378
Sum 2018	30 740	1 101	31 841	5 796		29 007	322 798
Sum 2017	28 716	1 125	29 841	5 056		28 302	235 297

1) En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års bindingstid. Kjøp av aksjer vil foregå en gang per år.

2) Omfatter bilgodtgjørelse, telefon, forsikring, rentefordel, andre trekkpliktige ytelser.

3) Ansatte kan låne inntil 7,0 millioner kroner til subsidierte rente, satt til 40 bp under enhver tids beste markedsrente. Overskytende lånebeløp følger markedsvilkår.

4) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jamfør regnskapsloven §7-26.

Tusen kroner	Godtgjørelse	Eier antall aksjer ¹⁾	Lån ²⁾
Styret			
Odd Arild Grefstad		141 634	6 934
Bodil Catherine Valvik	59		3 059
Jan Otto Risebrobakken		7 362	5 825
Peik Norenberg	80		
Hans Henrik Klouman	216		
Vibeke Hammer Madsen	216		
Martin Skancke ³⁾	720	16 414	
Kari Birkeland	98	2 229	3 027
Sigurd Nilsen Ribu	157	500	6 294
Sum 2018	1 546	168 139	25 139
Sum 2017	944	129 205	18 146

1) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jamfør regnskapsloven §7-26.

2) Ansatte kan låne inntil 7,0 millioner kroner til subsidierte rente, satt til 40 bp under enhver tids beste markedsrente. Overskytende lånebeløp følger markedsvilkår.

3) Martin Skancke sitter i styret til Storebrand ASA og Storebrand Livsforsikring AS.

Lån til ansatte i Storebrand Livsforsikring konsern er 790 millioner kroner.

Note 25 - Revisjonshonorarer

Storebrandkonsernet har byttet ekstern revisor i 2018. Revisjonskostnadene for 2018 omfatter kostnader til både PWC og Deloitte.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Lovpålagt revisjon	-6,0	-7,4	-1,9	-2,1
Andre attestasjonstjenester		-0,2		
Skatterådgivning	-0,3	-0,4	-0,1	-0,3
Andre tjenester utenfor revisjonen	-0,6	-0,2	-0,3	-0,1
Sum	-6,9	-8,2	-2,3	-2,6

Beløpene ovenfor er eksklusive merverdiavgift.

Note 26 - Andre forsikringsrelaterte kostnader

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Pooling	-15	6		19
Rentekostnader forsikring	-40	-38	-40	-38
Avkastningsskatt	-3	-3		
Tap på krav forsikring	-118	-119	-118	-119
Andre kostnader	-62	-100		
Sum andre forsikringsrelaterte kostnader	-237	-254	-157	-138

Note 27 - Andre kostnader

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Kostnader ansvarlig lån	-366	-452	-366	-437
Amortisering immaterielle eiendeler	-343	-391	-28	
Andre kostnader	-34	-83		-29
Driftskostnader andre selskaper enn forsikring	-130	-101	-25	
Sum andre kostnader	-873	-1 027	-419	-466

Note 28 - Skatt

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Betalbar skatt	20	19		
Endring utsatt skatt/ skattefordel	1 068	184	1 088	210
Sum skattekostnad	1 088	204	1 088	210

AVSTEMMING AV FORVENTET SKATTEKOSTNAD TIL FAKTISK SKATTEKOSTNAD

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Ordinært resultat før skatt	2 010	1 601	2 594	1 460
Forventet inntektsskatt med nominell skattesats	-503	-400	-649	-365
Skatteeffekten av :				
realisert/urealisert aksjer	-107	109	-107	4
mottatt utbytte	42	142	254	120
tilknyttede selskaper	3	3		
permanente forskjeller	28	437	-26	545
balanseføring/nedvurdering av utsatt skattefordel				
endring i skattesats	10	104		97
Overgangsregler knyttet til nye skatteregler	1 615		1 615	
Endring tidligere år		-190		-190
Skattekostnad	1 088	204	1 088	210
Effektiv skattesats ²⁾	-54 %	-13 %	-42 %	-14 %

BEREGNING AV UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT AV MIDLERTIDIGE FORSKJELLER OG UNDERSKUDD TIL FREMFØRING

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Skatteøkende midlertidige forskjeller				
Verdipapirer		15 160		15 160
Fast eiendom ¹⁾		10 452		10 452
Driftsmidler	8	8		
Gevinst-/tapskonto	30		30	
Annet	535	593	150	157
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	572	26 212	180	25 769
Skattereduserende midlertidige forskjeller				
Verdipapirer	-147		-147	
Driftsmidler	-14	-15	-11	-13
Avsetninger	-17	-10 657	-13	-10 650
Påløpt pensjon	-12	-43	-12	-42
Gevinst-/tapskonto	-5	-6	-4	-5
Annet	-14	-69		-69
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-208	-10 790	-187	-10 778
Fremførbare underskudd	-7 797	-16 142	-7 263	-15 685
Fremførbare godtgjørelse				
Sum fremførbare underskudd og godtgjørelse	-7 797	-16 142	-7 263	-15 685
Grunnlag for netto utsatt skatt/skattefordel	-7 433	-720	-7 269	-694
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen	-1 858	-391	-1 817	-381
Bokført i balansen:				
Utsatt skattefordel	1 942	486	1 817	381
Utsatt skatt	84	96		

1) Som en følge av nye skatteregler for pensjons- og livsforsikringsforetak er det i samsvar med IAS 12 konkludert med at det ikke lengre foreligger grunnlag for balanseføring av utsatt skatt tilknyttet midlertidige forskjeller på eiendom eid av kundemidlene. Etter overgangsreglene skal netto urealiserte gevinster tilknyttet kundemidlene inntektsføres skattemessig i 2018, der disse tidligere har gitt grunnlag for skattemessige fradrag gjennom forsikringsmessige avsetninger. Den samlede overgangseffekten av overgangsreglene medfører en skatteinntekt på om lag 1,6 milliarder kroner. Den effektive skattesatsen er også påvirket av at konsernet driver virksomhet i forskjellige land med ulik skattesats fra Norge. I tillegg vil skattekostnaden påvirkes av skatteeffekter knyttet til tidligere år.

2) Stortinget vedtok i desember 2018 å redusere selskapsskattesatsen fra 23 til 22 prosent med virkning fra 1. januar 2019. Samtidig ble det vedtatt å opprettholde satsen på 25 prosent for selskaper omfattet av finansskatten. I Storebrand-konsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/ skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelt selskap (22 eller 25 prosent).

USIKRE SKATTEPOSISJONER

A) I 2015 avviklet Storebrand Livsforsikring AS et heleid norsk datterselskap, Storebrand Eiendom Holding AS, med et skattemessig tap på omtrent 6,5 milliarder kroner, med en tilsvarende økning i det fremførbare underskuddet. I januar 2018 mottok Storebrand Livsforsikring et varsel om endring av ligningen for 2015 (datert 21. desember 2017) med påstand om at tapet er beregnet for høyt, men uten ytterligere kvantifisering. Storebrand Livsforsikring AS er uenig i argumentene som er anvendt og ga 2. mars 2018 sitt tilsvarende til skattemyndighetene. Varselet er uklart. På bakgrunn av varselet ble det i årsregnskapet for 2017 gjort en avsetning for en usikker skatteposisjon. Beste estimat på reduksjon i tapet, der Storebrands fortolkning av skatteetatens varsel er lagt til grunn, er omtrent 1,6 milliarder kroner (fremkommer som en reduksjon i det fremførbare underskuddet, og gir isolert sett en tilhørende økt skattekostnad for 2017 på omtrent 400 millioner kroner). Saken er fortsatt under behandling hos skattekontoret, men Storebrand Livsforsikring AS har ved avleggelse av årsregnskapet for 2018 fortsatt ikke mottatt ny informasjon. Den usikre skatteposisjonen er derfor videreført.

B) Ved beregning av netto gevinst etter overgangsreglene – se 1) over – er det benyttet tilsvarende metodikk som under A. for å beregne skattemessige verdier på eiendomsaksjer eid av kundemidlene. Ved å legge Storebrands fortolkning av skatteetatens syn til grunn, som beskrevet under A., er det tatt hensyn til at de skattemessige verdiene reduseres med omtrent 3,25 milliarder kroner. Dette medfører en tilsvarende reduksjon i det fremførbare underskuddet og en økning i skattegrunnlaget for 2018. Hadde man i årsregnskapet lagt Storebrands syn til grunn, og ikke behandlet det som en usikker skatteposisjon, ville skatteinntekten isolert sett vært omtrent 800 millioner kroner høyere for 2018.

Note 29 - Immaterielle eiendeler, goodwill og merverdi kjøpte forsikringsforpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Immaterielle eiendeler				2018	2017
	IT- systemer	Value of business in force	Andre immaterielle eiendeler	Goodwill		
Anskaffelseskost 1.1	486	9 890	675	797	11 849	11 183
Tilgang i perioden:	99		281			
Utviklet internt	44				44	10
Kjøpt separat	56				56	68
Kjøpt ved fusjon, oppkjøp eller lignende			281		281	
Avgang i perioden	-15				-15	0
Effekt av sikringsbokføring						
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-3	-221	-15	-17	-256	588
Andre endringer						
Anskaffelseskost 31.12	567	9 669	941	780	11 957	11 849
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1	-268	-6 535	-676		-7 479	-6 673
Nedskrivning i perioden	-7				-7	
Amortisering i perioden	-54	-315	-28		-397	-442
Avgang i perioden	15				15	0
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet		132	15		148	-363
Andre endringer						
Akk. av- og nedskrivninger 31.12	-315	-6 717	-688		-7 720	-7 478
Balansført verdi 31.12	252	2 952	253	780	4 237	4 370

SPESIFIKASJON AV IMMATERIELLE EIENDELER

(NOK mill.)	Levetid	Avskrivnings- sats	Avskrivnings- metode	Balanseført verdi 2018
Silver	10 år	10 %	Lineær	253
IT systemer	5 år/10 år	20%/10%	Lineær	252
Value of business inforce SPP	20 år	5 %	Lineær	2 952
Andre immaterielle eiendeler (merkevarenavn, kundelister mv)	5 år	20 %	Lineær	0

GOODWILL FORDELT PÅ VIRKSOMHETSKJØP

(NOK mill.)	Anskaffelseskost 1.1	Verdi i balansen 1.1	Tilgang/Adgang	Valutadifferanser ved omregning av utenlands enhet	Verdi i balansen 31.12
Goodwill ved kjøp av SPP	797	797		-17	780
Sum	797	797		-17	780

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	IT- systemer	Andre imaterielle	Sum 2018	Sum 2017
Anskaffelseskost 1.1	350		350	345
Tilgang i perioden:	44	281	324	6
Utviklet internt	44		44	6
Kjøpt separat		281	281	
Avgang i perioden	-15		-15	
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet				
Andre endringer				
Anskaffelseskost 31.12	379	281	660	350
Akk. av- og nedskrivninger 1.1.	-256		-256	-211
Nedskrivning i perioden	-7		-7	
Amortisering i perioden	-45	-28	-45	-45
Avgang i perioden	15		15	
Andre endringer				
Akk. av- og nedskrivninger 31.12.	-294	-28	-322	-256
Balanseført verdi 31.12.2018	85	253	338	94

(NOK mill.)	Levetid	Avskrivningssats	Avskrivnings- metode	Balanseført verdi 31.12
IT systemer	5 år	20 %	Lineær	85
Andre immaterielle eiendeler fra Silver ved oppkjøp	10 år	10 %	Lineær	253

IMMATERIELLE EIENDELER KNYTTET TIL OPPKJØP AV SPP

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2007 SPP Pension & Försäkring AB med datterselskaper. Hoveddelen av de immaterielle verdiene knyttet til SPP er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om goodwill og øvrige immaterielle eiendeler knyttet til SPP har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for de relevante kontantstrømgenererende enhetene. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. SPP anses som én kontantstrømgenererende enhet og utvikling i fremtidig administrasjonsresultat, risikoresultat og finansresultat for SPP vil påvirke bruksverdien.

I beregningen av bruksverdi har ledelsen benyttet styrebehandlede budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2019-2021). For perioden 2022-2028 har administrasjonen gjort vurderinger og fastsatt en årlig vekst per element i resultatoppstillingen. I beregning av terminalverdien benyttes en vekstrate tilsvarende Sveriges Riksbanks inflasjonsmål på 2,0 prosent. Hoveddriverne for resultatvekst på lang sikt vil være avkastning på forvaltningskapitalen, den underliggende inflasjonen og lønnsutviklingen i markedet (som driver premieveksten). Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 5,4 prosent. Avkastningskravet er beregnet med utgangspunkt i risikofri rente og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten.

Beregninger knyttet til fremtiden vil være usikre. Verdien vil påvirkes av ulike vekstparametere, forventet avkastning samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvarer bokført verdi.

IMMATERIELLE EIENDELER KNYTTET TIL OPPKJØP AV SILVER

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2018 Silver Pensjonsforsikring AS, selskapet er i 2018 fusjonert med Storebrand Livsforsikring AS. De immaterielle verdiene knyttet til kjøpet av Silver er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om immaterielle eiendeler knyttet til Silver har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for kontraktene i kjøpt virksomhet. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. Silver er integrert i Storebrand Livsforsikring sin virksomhet og inngår i hovedsak i sparesegmentet. I dette tilfellet ansees det som mer korrekt å estimere kontraktene bruksverdi isolert kontra samlet sparesegment som kontantstrømgenererende enhet.

Verdien på de overtatte porteføljene fra Silver er beregnet som neddiskontert verdi av fremtidig forventede kontantstrømmer til Storebrand. Beregningene er foretatt på den konkrete bestanden og er gjort i Storebrand sin kapitalmodell tilsvarende den som brukes for Solvens II. Beregningene baseres på et sett med realistisk satte forutsetninger, herunder antagelser om avkastning, fraflytting, kostander og inntektsutvikling. Antagelsene er senere vurdert mot faktiske erfaringer.

Beregninger knyttet til fremtiden vil være usikre. Verdien vil påvirkes av ulike vekstparametere, forventet avkastning samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på VIF som forsvarer bokført verdi.

Note 30 - Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Forpliktelser amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	8 175					8 175
Aksjer og andeler				157 082		157 082
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	94 029	14 403		150 922		259 353
Utlån til kunder	25 272			5 708		30 980
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	7 123					7 123
Derivater			4 822			4 822
Sum finansielle eiendeler 2018	134 599	14 403	4 822	313 712		467 535
Sum finansielle eiendeler 2017	120 653	15 128	3 868	321 220		460 868
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital					7 948	7 948
Derivater			4 535			4 535
Annen kortsiktig gjeld					5 816	5 816
Sum finansielle forpliktelser 2018			4 535		13 764	18 299
Sum finansielle forpliktelser 2017			1 876		15 464	17 341

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Forpliktelser amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	4 051					4 051
Aksjer og andeler				49 430		49 430
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	94 029	14 403		70 924		179 355
Utlån til kunder	25 271					25 271
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	2 507					2 507
Derivater			2 220			2 220
Sum finansielle eiendeler 2018	125 858	14 403	2 220	120 354		262 834
Sum finansielle eiendeler 2017	113 980	15 128	1 399	136 836		267 343
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital					7 948	7 948
Derivater			3 910			3 910
Annen kortsiktig gjeld					4 813	4 813
Sum finansielle forpliktelser 2018			3 910		12 761	16 672
Sum finansielle forpliktelser 2017			1 007		13 237	14 244

Note 31 - Eiendommer

EIENDOMSTYPE

(NOK mill.)	2018				
	2018	2017	Avkastningskrav % ¹⁾	Gjennomsnittlig varighet leie- kontrakt (år) ³⁾	KVM
Kontorbygg (inklusive parkering og lager):					
Oslo-Vika/Filipstad Brygge	7 201	6 838	4,0 - 4,45	4,9	93 952
Stor-Oslo for øvrig	4 102	3 935	3,95 - 6	4,3	85 253
Kontor i Sverige	693	1 259	4,5	6,0	16 886
Kjøpesenter (inklusive parkering og lager)					
Stor-Oslo for øvrig	635	611	7,6	0,0	38 820
Norge for øvrig	6 101	6 151	4,45 - 7,3	3,0	164 170
Handel Sverige ²⁾	2 131	1 909	5,7	5,0	84 769
Parkeringshus					
Parkeringshus Oslo	924	933	4,3	3,0	27 393
Parkeringshus i Sverige ²⁾		62	0,0	0,0	0
Øvrige					
Kultur-/konferansesenter i Sverige	224	264	6,8	14,0	18 757
Boligeiendommer i Sverige ²⁾	1 775	1 236	4,3	0,0	37 754
Hotell Sverige ²⁾	2 508	2 391	4,4	11,0	35 386
Service eiendommer Sverige ²⁾	1 923	1 814	5,0	11,0	64 103
Eiendommer Norge	50	50	0,0	0,0	0
Totalt investeringseiendommer	28 266	27 453			667 243
Eiendommer til eget bruk	1 420	1 408	4,0	3,0	19 442
Sum eiendommer	29 686	28 861			686 685

1) Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektive avkastningskrav (inklusive 2,5 prosent inflasjon)

2) Alle eiendommene i Sverige verdifurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)

3) Gjennomsnittlig varighet på leiekontraktene er beregnet forholdsmessig ut ifra verdien på de enkelte eiendommene

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.18 investert 4 376 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26.

Investeringene er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet.

Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26 investerer utelukkende i eiendommer som vurderes til virkelig verdi.

LEDIGHET

Norge

Ledigheten for utleibare arealer er 6,1 prosent (4,1 prosent) ved utgangen av 2018.

Ledigheten tilknyttet arealer som ikke er tilgjengelig for utleie på grunn av pågående utviklingsprosjekter er 6,6 prosent (9,3 prosent)

Ved utgangen av 2018 er totalt 12,7 prosent (13,3 prosent) av arealene for investeringseiendommer ledige.

Sverige

Ved utgangen av 2018 er det tilnærmet ingen ledighet for investeringseiendommer.

TRANSAKSJONER:

Kjøp: Det er avtalt ytterligere NOK 248 millioner i eiendomskjøp i SPP i 4. kvartal 2018 utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2018

Salg: Det er ikke avtalt ytterligere salg i Storebrand/SPP utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2018.

EIENDOMMER TIL EGET BRUK

(NOK mill.)	2018	2017
Balanse 1.1	1 408	2 863
Tilgang	6	120
Avgang		-2 225
Verdiregulering ført over balansen	39	69
Avskrivning	-13	-65
Oppskrivning på grunn av avskrivning	12	64
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-31	69
Andre endringer		514
Balanse 31.12	1 420	1 408
Anskaffelseskost IB	538	2 644
Anskaffelseskost UB	545	538
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-651	-586
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-664	-651
Eiendommer til eget bruk - selskap		
Eiendommer til eget bruk - kunder	1 420	1 408
Sum	1 420	1 408

Avskrivningsmetode:	Lineær
Avskrivningsplan og økonomisk levetid norske eiendommer:	50 år
Avskrivningsplan og økonomisk levetid svenske eiendommer:	100 år

Note 32 - Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

SPESTIFIKASJON FOR DATTERSELSKAPER MED VESENTLIG MINORITET INNREGNET I EGENKAPITALEN (TALL FOR 100%)

(NOK mill.)	2018		2017	
	BenCo	Værdals- bruket	BenCo	Værdals- bruket
Eiendeler	16 376	233	17 350	218
Gjeld	15 877	4	16 851	4
Egenkapital majoritet	449	172	449	160
Egenkapital minoritet	50	58	50	54
Eierandel minoritet	10	25	10	25
Stemmerett i prosent av totale aksjer	10	25	10	25
Driftsinntekter	486	20	891	17
Resultat etter skatt	30	11	20	10
Totalresultat	30	11	20	10
Utbytte betalt til minoritet	2		-2	-10

TILKNYTTETE SELSKAPER STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Forretningssted	Eierandel	Verdi i balansen 31.12
Norsk Pensjon AS	Oslo	25 %	0
Inntre Holding AS	Steinkjer	34 %	97
Storebrand Eiendomsfond Invest AS	Oslo	21,2 %	4 376
Handelsbodarna i Sverige Fastighets AB	Stockholm	50,0 %	30
Försäkringsgirot AB	Stockholm	25,0 %	3
Visit Karlstad	Karlstad	16 %	0
Tilknyttede selskaper Storebrand Livsforsikring konsern			4 506

FORDRINGER PÅ TILKNYTTETE SELSKAPER

(NOK mill.)	2018	2017
Handelsboden Örebro Rävgräva 4:4 AB		39
Sum		39

FORDRING PÅ SELSKAPER I SAMME KONSERN

(NOK mill.)	2018
Storebrand Finansiell Rådgivning AS	11
Storebrand Pensjonstjenester AS	0
Storebrand Eiendom Trygg AS	656
Sum	668

FORPLIKTELSER TIL SELSKAPER I SAMME KONSERN

(NOK mill.)	2018	2017
Storebrand Eiendom Utvikling AS	21	883
Storebrand Eiendom Vekst AS		97
Sum	21	980

INNETEKTER FRA DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	2018	2017
Resultatandel	315	201
Renteinntekter	1	0
Realisert verdiendring	0	88
Urealisert verdiendring	1	17
Sum	317	306

Alle transaksjoner med tilknyttede selskaper er inngått på markedsmessige vilkår.

AKSJER I DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.) Selskap	Eierandel i %	Stemme- andel i %	Bokført verdi 31.12	
			2018	2017
Aktuar Systemer AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker				6
Storebrand Pensjonstjenester AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	18	12
AS Værdalsbruket, 7660 Vuku	74,9	74,9	54	54
Storebrand Holding AB, Stockholm	100,0	100,0	12 487	12 505
Storebrand Finansiell Rådgivning AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	97	97
Storebrand Eiendom Trygg AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	12 760	12 386
Storebrand Eiendom Vekst AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	5 005	4 985
Storebrand Eiendom Utvikling AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	1 918	3 076
Benco Insurance Holding BV, Nederland	90,0	90,0	478	493
Foran Real Estate, Latvia ¹⁾				849
Storebrand Globale Aksjer AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	7 168	
Storebrand Global ESG AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	11 722	
Datterselskaper			51 709	34 463
Storebrand Eiendomsfond Invest AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	21,2	21,2	3 200	2 121
Norsk Pensjon AS, Hansteensgate 2, 0253 Oslo	25,0	25,0	1	1
Tilknyttede selskaper Storebrand Livsforsikring AS			3 201	2 122
Sum investering i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet			54 910	36 585

1) Aktuar Systemer AS har i løpet av 2018 fusjonert med Storebrand Pensjonstjenester AS.

2) Aksjene i Foran Real Estate er solgt i løpet av året.

INNTEKTER FRA DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	2018	2017
Resultatandel egenkapitalmetoden	-448	2 026
Mottatt utbytte og konsernbidrag	912	65
Realisert gevinst/tap		118
Urealisert valuta gevinst/tap	-47	345
Sum	417	2 554

Alle transaksjoner med tilknyttede selskaper er inngått på markedsmessige vilkår.

Note 33 - Obligasjoner til amortisert kost

UTLÅN OG FORDRING

(NOK mill.)	2018		2017	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	26 601	28 551	28 017	31 138
Selskapsobligasjoner	65 944	67 757	40 798	42 419
Strukturerte papirer	1 484	1 482	1 020	1 034
Verdipapiriserte obligasjoner			17 259	19 247
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	94 029	97 790	87 094	93 837
Modifisert durasjon		6,4		7,0
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,7 %	3,4 %	1,3 %	0,9 %

OBLIGASJONER HOLDT TIL FORFALL

(NOK mill.)	2018		2017	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner				
Selskapsobligasjoner	13 880	15 109	5 828	6 490
Strukturerte papirer				
Verdipapiriserte obligasjoner	523	570	9 300	10 443
Sum obligasjoner holdt til forfall	14 403	15 679	15 128	16 933
Modifisert durasjon		4,3		4,91
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,7 %	4,5 %	2,2 %	1,2 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert både på papirets balanseførte verdi og papirets observerte markedskurs (virkelig verdi). For rentepapirer uten observerte markedskurser er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir med hensyn til likviditet og kredittrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter.

Note 34 - Aksjer og andeler

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS Virkelig verdi	Storebrand Livsforsikring konsern Virkelig verdi
Aksjer i norske selskaper			
Aksjer i finans- og forsikringsselskaper			
DnB	981276957	166	194
Olav Thon Eiendomsselskap	914594685	3	3
Sum aksjer i finans- og forsikringsselskaper norske		169	197
Andre aksjer			
Equinor ASA	923609016	261	295
Mowi ASA	964118191	87	87
Norsk Hydro	914778271	71	84
Orkla	910747711	54	63
Telenor	982463718	163	176
Yara International	986228608	78	79
Andre norske aksjer		557	561
Sum andre aksjer norske		1 271	1 344
Aksjer i utenlandske selskaper			
Aksjer i finans- og forsikringsselskaper			
3I Group			1
Aegon NV			13
Aflac Inc.			27
Ageas (BE)			0
Allianz SE			46
Allstate Corp			22
American Express			30
American International Group			7
Ameriprise Financial			2
Amp Ltd.		0	5
ANF Immobilier			0
Assicurazioni General			5
ASX Ltd			0
Aust & Nz Bank Group			44
AvalonBay Communities Inc (REIT)			40
Aviva PLC			19
Axa		0	24
Banca Monte dei Paschi Siena			0
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.			5
Banco Comercial Portugues			0
Banco de Sabadell			0
Banco Espirito Santo			0
Banco Popular ESP			0
Banco Santander			18
Bank of America Corp			169

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Bank of East Asia			0
Bank of Montreal			45
Bank of New York Mellon			48
Bank of Nova Scotia			40
Barclays Bank			14
Barratt Developments Plc		0	16
BGP Holding			0
BNP Paribas		0	42
BOC Hong Kong Holdings			9
Boston Properties Inc (REIT)			44
British Land Co PLC (REIT)			6
Brookfield Asset Management			2
Brookfield Business Partners LP			1
Brookfield Property Partners LP			0
Canadian Imperial Bank of Commerce			24
Canadian Utilities Ltd A			1
Capitaland			19
Charles Schwab Corp			5
Chiba Bank			0
Chubb Ltd			9
Citigroup			106
City Developments			31
CK Hutchison Holdings Ltd			6
Comerica Inc			11
Commerzbank AG			6
Commonwealth Bank of Australia			83
Credit Agricole		0	23
Credit Suisse Group RG			5
Daiwa Securities			0
Danske Bank A/S			12
DBS Group Holdings Limited			5
Deutsche Bank			10
Deutsche Boerse			11
Discover Financial Services			12
Equity Residential (REIT)			3
ESG Re		0	0
Eurazeo SA			0
Fairfax Financial Holdings Inc			1
Fifth Third Bancorp			1
Franklin			0
Gecina SA (REIT)		0	26
Goldman Sachs			56
GPT Group (REIT)			13
Groupe Bruxelles Lambert			0
H&R Block			2
Hammerson PLC (REIT)			1

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Hang Lung Properties			3
Hang Seng Bank			13
Hartford Financial Services			13
Henderson Land			2
Hong Kong Exchanges & Clearing			27
HSBC Holdings (GBP)			93
Hufvudstaden A			5
Hysan Development			5
IGM Financial Inc			17
Industrivaerden A			8
Industrivaerden C			1
Ing-Groep			35
Insurance Australia Group			2
Intesa SanPaolo			17
Intesa Sanpaolo SPA			0
Intrium Justitia			0
Intrum AB			3
Investment AB Kinnevik (B)			11
Investor AB-B			27
J.P Morgan Chase and Co			240
JCDecaux SA			0
JM AB			2
KBC GROEP NV			34
Keppel Corp			0
Kerry Group Plc-A			1
Keycorp			2
Kungsleden			2
L E Lundbergforetagen AB - B			4
Land Securities Group PLC (REIT)			11
Legal & General Group			11
Legrand		0	39
LendLease Group			10
Lincoln National Corp			11
Lloyds Banking Group PLC			34
Loews Corp			1
Macquarie GP LTD			1
Manulife Financial			4
Marsh & McLennan Cos			11
Mastercard Inc			116
Mediobanca SpA			0
Metlife			4
Mirvac Group (REIT)		0	25
Mitsubishi Estate			7
Mitsubishi UFJ Holdings Group			28
Mitsui Fudosan			1
Mizuho Financial Group			25

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Moody's			3
Morgan Stanley			34
MS&AD Insurance Group Holdings			1
Muenchener Rueckversicherungs RG			38
National Australian Bank			53
National bank of Canada			1
New World Development			3
Nomura Holdings			22
Nordea Bank AB (SEK)			0
Northern Trust Corporation			27
Orix			20
Overseas-Chinese Bank			1
PNC Financial Services			53
Power Corp. of Canada			1
Progressive Corp			20
Provident Financial			0
Prudential			42
Prudential Financial Inc			31
QBE Insurance Group			0
RBS Holdings NV			0
Regions Financial			2
Resona Holdings			3
RioCan Real Estate Investment Trust (REIT)			1
Royal Bank of Canada			85
Royal Bank of Scotland			1
Royal Sun & Alliance Insurance			0
Sampo Oyj			0
Scentre Group (REIT)			1
Schroders			1
Segro PLC (REIT)			0
Shire PLC			16
Shizuoka Bank			0
Simon Property Group Inc (REIT)			3
Singapore Exchange			12
Skandinaviska Enskilda Banken A		0	55
Societe Generale			15
Standard Chartered			9
State Street			25
Stockland (REIT)			2
Sumitomo Mitsui Financial Group			4
Sumitomo Realty & Dev			0
Sun Life Financial Inc			7
Suncorp Group Holding		0	1
Suntrust Banks			2
Svenska Handelsbanken A		0	43
Swedbank AB (A shs)			48

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Swire Pacific			10
Swire Properties Ltd			14
Swiss Life RG			0
Swiss Re Ltd			20
Swiss Reinsurance			0
Taylor Wimpey			5
The Travelers Companies, Inc.			4
Tokio Marine Holdings, Inc.			22
UBS Group AG			47
Unibail-Rodamco SE (REIT)			0
UniCredit SPA			2
Unione di Banche Italiane SCPA (UBI Banca)			0
United Overseas Bank			1
Unum Group			0
Urban Edge Properties (REIT)			0
US Bancorp			42
Visa Inc - Class A shares			115
Vornado Realty Trust (REIT)			3
Wells Fargo			102
WELLS FARGO & CO DIVIDEND EQUALIZATION PFD			0
Westfield Corp (REIT)			2
Westpac Banking Corp			32
Wharf			1
XL Group Plc			0
Zions Bancorporation			8
Zurich Financial Services AG		0	5
Sum aksjer i finans- og forsikringsselskaper utenlandske		1	3 261
Andre aksjer			
3M CO			74
Abbvie			90
Adobe Inc			82
Alphabet Inc Class A		0	149
Alphabet Inc Class C			232
Amazon Com			337
American Water Works Co Inc		0	92
Amgen			63
Anthem Inc			63
Apple Inc			442
Astrazeneca (GBP)		0	63
AT&T Inc			137
Becton Dickinson & Co			65
Berkshire Hathaway B			90
BP Plc			85
Chevron Corp			94

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Cisco Systems		0	144
Coca-Cola			82
Colgate Palmolive			70
Comcast Corp A			108
Deutsche Telecom			70
Diageo			75
DowDuPont Inc			82
Eli Lilly & Co			98
Ericsson LM-B SHS		0	70
Exxon Mobil			142
Facebook Inc.			179
Hancock Timberland VIII Inc		327	327
Home Depot			144
Iberdrola			63
Intel			152
International Business Machines Corp			67
Linde PLC			100
McDonald's Corp			68
Medtronic PLC			109
Merck & Co			162
Microsoft			487
Nestle			193
NIKE Inc - B			77
Oracle Corporation			108
Pepsico Inc			138
Pfizer			177
Procter & Gamble			151
Qualcomm			67
Roche Holding Genuss			112
Royal Dutch Shell A (GBP)			89
Royal Dutch Shell B (GBP)			75
Sanofi		0	86
Starbucks Corp			74
Texas Instruments			80
Total SA			71
Toyota Motor			103
Union Pacific Corp			63
United Health Group			175
Verizon Communications			127
Walt Disney		0	124
Andre aksjer		69	12 439
Sum andre aksjer utenlandske		398	19 483
Sum aksjer		1 839	24 285
Herav børsnotert		1 387	22 223

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS Virkelig verdi	Storebrand Livsforsikring konsern Virkelig verdi
Fondsandeler			
			85
			77
			265
			87
			282
			65
			107
			657
		115	115
		231	231
			79
		96	96
		395	395
			234
		255	255
			84
			111
			572
			554
			106
		89	89
			241
			123
		24	186
			569
			188
			362
			351
			151
			366
			381
			930
			70
			87
			166
			175
			162
			164
			158
			861
			670
			66
			404
			536
			453

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Proaktiv 75 - B			101
Proaktiv 75 PM - B			102
Proaktiv 80 - A			3 584
Proaktiv 85 - A			2 722
Proaktiv 90 - B			1 015
Schroder Frontier Markets USD			482
Schroder ISF Emerging Europe A acc			66
SEB Likviditetsfond			358
Skagen Global Fund A		315	315
Skagen Kon-Tiki A		326	326
SPP Aktiefond Europa			487
SPP Aktiefond Global			288
SPP Aktiefond Stabil - class A		462	462
SPP Emerging Markets Plus			1 927
SPP Emerging Markets Plus – class A		3 869	4 818
SPP Emerging Markets SRI		1 448	7 521
SPP Europa Plus			509
SPP Generation 40-tal			112
SPP Generation 50-tal			4 539
SPP Generation 60-tal			3 147
SPP Generation 70-tal			70
SPP Generation 80-tal			436
SPP Global Plus - class A			892
SPP Global Solutions - class A			442
SPP Global Solutions A			1 944
SPP Grøn Obligationsfond			116
SPP Mix 100			10 684
SPP Mix 20			14 676
SPP Mix 50			6 386
SPP Mix 80			801
SPP Sverige Plus - class A			654
Statoil Aksjer Europa		160	160
Statoil Aksjer Norge		728	728
Statoil Aksjer Pacific		99	99
Statoil Aksjer USA		488	488
Storebrand Emerging Private Equity Markets 2007 B3		123	123
Storebrand Emerging Private Equity Markets B3		85	85
Storebrand Global ESG		1 245	1 245
Storebrand Global ESG Plus A		2 674	2 674
Storebrand Global Indeks B		786	786
Storebrand Global Indeks Valutasikret B		78	78
Storebrand Global Multifactor A		11 916	11 916
Storebrand Global Multifactor NOK			100

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS	Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Storebrand Global Multifaktor Valutasikret A		125	125
Storebrand Global Solutions A		2 281	2 281
Storebrand Global Value		303	303
Storebrand Indeks - Norge		5 016	5 016
Storebrand Indeks Alle Markeder A		1 393	1 393
Storebrand Indeks Nye Markeder A		198	198
Storebrand Indeks-Norge			516
Storebrand Int. Private Eq. 15 Ltd - Class B-2			100
Storebrand Int. Private Eq. 15 Ltd - Class B-4		486	486
Storebrand Int. Private Eq. 16 Ltd - Class B-3			66
Storebrand Int. Private Eq. 16 Ltd - Class B-6		532	532
Storebrand Int. Private Eq. 17 Ltd - Class B-6		199	199
Storebrand International Private Eq 18 Class B-6		113	113
Storebrand International Private Equity 13 - B-3			126
Storebrand International Private Equity 13 - B-4		384	419
Storebrand International Private Equity 14 - B-2			132
Storebrand International Private Equity 14 - B-4		642	642
Storebrand International Private Equity IX - B3		27	188
Storebrand International Private Equity V Ltd - B3		157	164
Storebrand International Private Equity VI Ltd -B3		165	171
Storebrand International Private Equity VII Ltd-B3		286	298
Storebrand International Private Equity VIII LtdB3		204	405
Storebrand International Private Equity X - B-3		288	432
Storebrand International Private Equity XI - B-3		722	930
Storebrand International Private Equity XII - B-3			157
Storebrand International Private Equity XII - B-4		562	562
Storebrand Norge Fossilfri		895	895
Storebrand Norge I		5 341	5 341
Storebrand Norwegian Private Equity 2007 Ltd. - B3		75	75
Storebrand Vekst		127	127
Storebrand Verdi A		162	162
Svenska Bostadsfonden Institution 1 AB			68
T.Rowe Price Global Natural Resources USD			492
T.Rowe Price US Large Cap Value USD			977
T.Rowe Price US Smaller Comp. USD			629
Tillväxt 75 - A			3 799
Viking Fonder Sverige			80
Wellington Global Health Care Equity Portfolio		148	148
Wellington Global Impact Fund			326
Öhman Sweden Micro Cap			238
Andre fondsandeler		754	2 658
Sum fondsandeler		47 591	132 798
Sum aksjer og fondsandeler		49 430	157 082

Note 35 - Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	2018	2017
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	32 872	47 460
Selskapsobligasjoner	49 096	47 823
Strukturerte papirer	79	81
Verdipapiriserte obligasjoner	19 703	25 632
Obligasjonsfond	49 172	39 023
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	150 922	160 019

	Storebrand Livsforsikring AS	SPP Pension & Forsikring AB	Euroben Life and Pension Ltd.
Modifisert durasjon	6,93	8,30	4,68
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,56 %	1,2 %	0,6 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets markedsverdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effekt for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter. Rentederivater er inkludert i beregning av modifisert durasjon og gjennomsnittlig effektiv rente.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	2018	2017
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	4 139	12 578
Selskapsobligasjoner	25 857	25 138
Verdipapiriserte obligasjoner	5 703	7 792
Obligasjonsfond	35 225	27 893
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	70 924	73 401

Note 36 - Derivater

Storebrand Livsforsikring gjør aktivt bruk av finansielle derivater. Finansielle derivater brukes generelt til å styre den totale investeringsrisikoen på en effektiv måte som sikrer potensialet for en langsiktig god risikoustert avkastning. Herunder brukes derivater til å fjerne uønsket risiko, samt å tilpasse investeringsporteføljen til selskapets forpliktelser på kort og lang sikt. Bruk av derivater tillater ofte en raskere, enklere og billigere måte å øke eller redusere risikoen på. I de enkelte aksje- og obligasjonsporteføljene benyttes finansielle derivater for å tilpasse den ønskede risikoeksponeringen innenfor gitte rammer for å implementere forvalters markedssyn. Definisjoner av ulike typer derivater er beskrevet under "Ord og uttrykk".

NOMINELT VOLUM

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til slike underliggende størrelser betegnet som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et visst uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater.

Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et visst uttrykk for risikoposisjoner. Nominelt volum for ulike instrumenter er imidlertid ikke nødvendigvis sammenlignbare med tanke på risikoeksponering. I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner.

En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiøkning ved økning i aksjekurser. For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiøkning ved rentenedgang - tilsvarende som for obligasjoner. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK. Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på daglige beregninger av brutto nominelt volum.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balan- seførte fin. eiendeler	Brutto balanse- ført gjeld		Nettoført fin. eiendeler gjeld i balansen	Nettobeløp hensyntatt nettingavtaler		Netto beløp
						Fin. eiendeler	Fin. gjeld	
Rentederivater	84 791	3 792	724					3 068
Valutaderivater	103 185	1 029	3 810			79		-2 781
Sum derivater 2018	187 976	4 822	4 535			79		287
Sum derivater 2017	146 488	3 868	1 877			1 280	806	1 991

1) Verdier per 31. desember

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balan- seførte fin. eiendeler	Brutto balanse- ført gjeld		Nettoført fin. eiendeler gjeld i balan- sen	Nettobeløp hensyntatt nettingavtaler		Netto beløp
						Fin. eiendeler	Fin. gjeld	
Rentederivater	50 209	1 487	122					1 365
Valutaderivater	91 218	732	3 788					-3 056
Sum derivater 2018	141 427	2 220	3 910					-1 691
Sum derivater 2017	98 265	1 399	1 007			1 199	806	392

1) Verdier per 31. desember

Note 37 - Varige driftsmidler

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Maskiner	Biler	Inventar	Eiendommer	2018	2017
Balanseført verdi pr. 1.1	5	1	11	487	504	458
Tilgang			2		2	11
Avgang			-1	-487	-487	-9
Verdiregulering ført over balansen					0	24
Tilgang via oppkjøp/fusjon		-1			-1	0
Avskrivning	-3		-3		-6	-16
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet					0	35
Andre endringer					0	1
Balanseført verdi pr. 31.12	3	0	8	0	12	504

AVSKRIVNINGSPLAN OG ØKONOMISK LEVETID:

Avskrivningsmetode:	Lineær
Maskiner/utstyr	3-10 år
Inventar	3-5 år
Eiendom	50 år

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Maskiner	Biler	Inventar	2018	2017
Balanseført verdi pr. 1.1	5		1	7	11
Tilgang				0	4
Avgang				0	0
Verdiregulering ført over balansen				0	0
Tilgang via oppkjøp/fusjon				0	0
Avskrivning	-3		-1	-3	-8
Opp-/Nedskrivning i perioden				0	0
Nedskrivning reversert i perioden				0	0
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet				0	0
Andre endringer	3	0	1	4	7

AVSKRIVNINGSPLAN OG ØKONOMISK LEVETID:

Avskrivningsmetode:	Lineær
Maskiner/utstyr	3-5 år
Inventar	5 år
Eiendom	50 år

Note 38 - Andre fordringer

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Kundefordringer - ikke forsikringsrelaterte	16	139		
Fordringer på meglere	334	659	169	428
Mottatte sikkerhetsstillelser	1 614	427	1 538	310
Fordring avkastningsskatt	269	281		
Beholdning skattekonto	3 115	1 546		
Andre kortsiktige fordringer	408	218	45	44
Sum	5 756	3 270	1 752	782

Note 39 - Forsikringsforpliktelse fordelt på bransjer

(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Grupplivsforsikring	Individuell kapitalforsikring	Individuell rente/pensjonsforsikring	Skadeforsikring	Storebrand Livsforsikring AS	
							2018	2017
Premiereserve	237 025	2 513	1 376	10 712	13 742		265 369	250 215
- herav IBNS	1 605	185	1 194	1 140	26		4 150	4 282
- herav ikke opptjent premieinntekt	1 520	12	118				1 651	1 643
Tilleggsavsetning	7 254	210		219	811		8 494	8 254
Kursreguleringsfond	2 123	66	21	8	20	7	2 245	3 707
Premiefond	1 495	150					1 645	1 990
Innskuddsfond	508						508	567
Pensjonistenes overskuddsfond	4						4	6
Villkorad återbäring							0	0
Andre tekniske avsetninger						622	622	631
- herav IBNS						562	562	573
Sum forsikringsforpliktelse	248 409	2 940	1 397	10 939	14 573	629	278 887	265 372

(NOK mill.)	BenCo		SPP Pension & Försäkring		Storebrand Livsforsikring konsern	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Premiereserve	13 802	14 264	161 218	166 982	440 389	431 462
- herav IBNS	45	66	688	796	4 883	5 145
- herav ikke opptjent premieinntekt					1 651	1 643
Tilleggsavsetning					8 494	8 254
Kursreguleringsfond					2 245	3 707
Premiefond					1 645	1 990
Innskuddsfond					508	567
Pensjonistenes overskuddsfond					4	6
Villkorad återbäring	1 781	1 579	6 462	5 663	8 243	9 176
Andre tekniske avsetninger					622	631
- herav IBNS					562	573
Sum forsikringsforpliktelse	15 584	15 843	167 680	172 645	462 151	455 794

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

(NOK mill.)	Med rett til andel av overskudd	Uten rett til andel av overskudd	Investeringsvalg	2018	2017
Premiereserve	2 234	1 631	6 847	10 712	10 392
Tilleggsavsetning	219			219	227
Kursreguleringsfond	5	3		8	29
Sum forsikringsforpliktelse	2 458	1 634	6 847	10 939	10 649

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

(NOK mill.)	Med rett til andel av overskudd	Investerings- valg	2018	2017
Premiereserve	9 582	4 160	13 742	14 379
Tilleggsavsetning	811		811	896
Kursreguleringsfond	20		20	77
Sum forsikringsforpliktelser	10 413	4 160	14 573	15 351

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Foretaks- pensjon uten investeringsvalg	Fripoliser uten investeringsvalg	Fripoliser med investeringsvalg	Tjeneste- pensjon uten investeringsvalg	Tjeneste- pensjon med investeringsvalg	Pensjonsbevis uten investerings- valg
Premiereserve	24 489	126 659	14 553	1 514	404	41
Tilleggsavsetning	1 814	5 351		89		
Kursreguleringsfond	773	1 252		26		
Premiefond	720	12		31		
Innskuddsfond	508					
Pensjonistenes overskuddsfond	4					
Sum forsikringsforpliktelser	28 308	133 275	14 553	1 659	404	41

(NOK mill.)	Tjenestepen- sjons-ordninger uten rett til overskudd	Innskudds- pensjon med investeringsvalg	Pensjons- kapitalbevis uten i nvesteringsvalg	Pensjons- kapitalbevis med investeringsvalg	2018	2017
Premiereserve	1 669	43 386	212	24 097	237 025	221 616
Tilleggsavsetning			1		7 254	6 933
Kursreguleringsfond	68		4		2 123	3 477
Premiefond	732				1 495	1 849
Innskuddsfond					508	567
Pensjonistenes overskuddsfond					4	6
Sum forsikringsforpliktelser	2 470	43 386	216	24 097	248 409	234 448

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

(NOK mill.)	Ytelsesbasert uten investeringvalg	2018	2017
Premiereserve	2 513	2 513	2 404
Tilleggsavsetning	210	210	199
Kursreguleringsfond	66	66	89
Premiefond	150	150	141
Sum forsikringsforpliktelser	2 940	2 940	2 833

Tabellen nedenfor viser forventede erstatningsutbetalinger (eksklusive gjenkjøp og uttak).

UTVIKLING ERSTATNINGSUTBETALINGER

(NOK mrd.)	Storebrand Livsforsikring AS	SSP	BenCo
0-1 år	15	6	1
1-3 år	33	12	3
Over 3 år	220	143	10
Sum	268	161	14

SKADEFORSIKRING

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS		2017
	2018		
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger	48		63
Sum eiendeler	48		63
Premiereserve	59		59
IBNS	562		573
Sum	622		631
Kursreguleringsfond	7		10
Sum forsikringsforpliktelser	629		641

KURSREGULERINGSFOND

(NOK mill.)	2018	2017	Endring 2018
Aksjer	1 776	3 037	-1 260
Rentebærende	469	670	-201
Sum	2 246	3 707	-1 462

Note 40 - Endring forsikringsforpliktelse

FORSIKRINGSFORPLIKTELSER - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSER

(NOK mill.)	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kurs- regule- ringsfond	Premie-, innskudds- pensjonis- tenes over- skudds-fond	Andre tekniske avsetninger skade-forsik- ringer	Sum Storebrand Livsforsikring AS	
						2018	2017
Inngående balanse	169 843	8 254	3 707	2 564	631	184 999	181 716
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse							
2.1 Netto resultatførte avsetninger	-335	60	-1 462	5	5	-1 726	3 241
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet	92			70		162	441
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	182			12		194	-4
2.4 Annen tilordning av overskudd	58					58	131
2.5 Justering av forsikringsforpliktelse fra andre resultatkomponenter							
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	-3	60	-1 462	88	5	-1 311	3 810
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse							
3.1 Overføringer mellom fond	11	134		-120		25	0
3.2 Overføringer til/fra selskapet	2 086	46		-375	-15	1 742	-552
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-9	-1				-10	26
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	2 087	180		-495	-15	1 758	-527
Utgående balanse	171 927	8 494	2 245	2 157	622	185 446	184 999

FORSIKRINGSFORPLIKTELSER - SÆRSKILT INVESTERINGSFORTEFØLJE

(NOK mill.)	Premiereserve	Storebrand	Storebrand
		Livsforsikring AS 2018	Livsforsikring AS 2017
Inngående balanse	80 372	80 372	65 144
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse			
2.1 Netto resultatførte avsetninger	4 530	4 530	15 232
2.2 Avkastningsresultat tilordnet kontraktene			
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene			
2.4 Annen tilordning av overskudd			
2.5 Justering av forsikringsforpliktelse fra andre resultatkomponenter			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	4 530	4 530	15 232
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse			
3.1 Overføringer mellom fond	-25	-25	
3.2 Overføringer til/fra selskapet	8 563	8 563	
2.6 Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	1	1	-3
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	8 539	8 539	-3
Utgående balanse	93 441	93 441	80 372

Note 41 - Andre forpliktelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Leverandørgjeld	205	175	69	49
Offentlige avgifter og skattetrekk	305	312	86	83
Mottatt sikkerhetsstillelser	1 680	2 037	5	21
Gjeld megler	258	919	110	911
Ekstern finansiering i Eiendommer	891	841		
Annen gjeld	659	625	97	1 044
Sum	3 999	4 908	367	2 108

Note 42 - Sikringsbokføring

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO OG KONTANTSTRØMSSIKRING AV KREDITTMARGIN

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

Storebrand benytter seg av kontantstrømssikring på kredittmargin. Sikringsobjektene er forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring, innregnes i totalresultatet. Andelen reklassifiseres senere til resultatet i takt med resultateffektene på sikringsobjektet.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt

(NOK mill.)	2018				2017				
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Ført over total- resultat	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Ført over total- resultat	
		Eiendeler	Gjeld			Eiendeler	Gjeld		
Renteswapper	2 273	1 121		-12	2 273	1 133		188	
Ansvarlig lånekapital	-2 238		3 255	-14	14	-2 238	3 227	-22	-154

1) Balanseførte verdier per 31.12.

VALUTA SIKRING AV NETTOINVESTERING STOREBRAND HOLDING AB

Storebrand har i 2018 benyttet kontantstrømssikring av valutarisiko knyttet til Storebrand sin nettoinvestering i Storebrand Holding AB. Det er benyttet 3 mnd rullerende valutaderivater, hvor spotelementet i disse er benyttet som sikringsinstrument. Det er i 2017 og 2018 tatt opp tidsbegrenset ansvarlig lån på totalt SEK 1 900 millioner. Lånene er benyttet som sikringsinstrument knyttet til sikringen av nettoinvesteringen i Storebrand Holding AB. Effektiv andel av sikringsinstrumentene er innregnet i totalresultatet. Det foretas en delvis sikring av nettoinvesteringen i Storebrand Holding AB og det forventes derfor at sikringseffektiviteten fremover vil være om lag 100 prosent.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt

(NOK mill.)	2018			2017		
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾	
		Eiendeler	Gjeld		Eiendeler	Gjeld
Valutaderivater	-5 302		222	-4 200		69
Innlån benyttet som sikringsinstrument	-2 650		2 588	-750		749
Underliggende objekter		9 242			5 862	

1) Balanseførte verdier per 31.12.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO OG KONTANTSTRØMSSIKRING AV KREDITTMARGIN

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbart til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

Storebrand benytter seg av kontantstrømssikring på kredittmargin. Sikringsobjektene er forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring, innregnes i totalresultatet. Andelen reklassifiseres senere til resultatet i takt med resultateffektene på sikringsobjektet.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt

(NOK mill.)	2018					2017				
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultat- ført	Ført over total- resultat	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultat- ført	Ført over total- resultat
		Eiendeler	Gjeld				Eiendeler	Gjeld		
Renteswapper	2 273	1 121		-12	2 273	1 133			188	
Ansvarlig lånekapital	-2 238		3 255	-14	14	-2 238		3 227	-22	-154

1) Balanseførte verdier per 31.12.

Note 43 - Sikkerhetsstillelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Avgitte sikkerhetsstillelser for derivathandel	4 055	2 249	3 110	1 185
Mottatte sikkerhetsstillelser for derivathandel	-1 669	-21	-5	-21
Sum mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser	2 385	2 228	3 104	1 164

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i daglig marginavregning på de enkelte kontrakter. Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

Note 44 - Betingede forpliktelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Ikke innkalt restforpliktelser vedrørende limited partnership	5 818	5 451	4 912	4 647
Gjeldsbrev til Silver Pensjonsforsikring i forbindelse med oppkjøp 1)		520		520
Sum betingede forpliktelser	5 818	5 971	4 912	5 167

1) Gjeldsbrevet er betinget av at selskapet settes i fri virksomhet

Storebrand Livsforsikring AS har ubenyttede kredittrammer i forbindelse med utlån til og fordringer på kunder. Se note 11 kreditteksponering.

Selskapene i Storebrand driver en omfattende virksomhet i Norge og utlandet og er gjenstand for kundeklager og kan bli part i rettsvister.

Note 45 - Transaksjoner med nærstående parter

Storebrand Livsforsikring har transaksjoner med øvrige selskaper i Storebrand konsernet, ledende ansatte samt aksjonærer i Storebrand ASA. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenestepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing.

Storebrand Livsforsikring AS har i løpet av 2018 kjøpt boliglån utstedt fra søsterselskapet Storebrand Bank ASA. Transaksjonene er gjennomført til markedsmessige betingelser. Verdien av porteføljen som er overført i 2018 er 8,1 milliarder kroner. Total verdi av porteføljen pr 31.12.18 er 28,8 milliarder kroner. Storebrand Livsforsikring betaler honorar til Storebrand Bank i forbindelse med forvaltning av lånene, beløpet for 2018 er 16 millioner kroner.

Interne transaksjoner mellom konsernselskaper er eliminert i konsernregnskapet, med unntak av transaksjoner mellom kundeporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS og andre enheter i konsernet. Se nærmere beskrivelse i note 1 Regnskapsprinsipper.

Se også note 24 Ledende ansatte og note 32 Konsernselskaper og tilknyttede selskaper.

(NOK mill.)	2018		2017	
	Kjøp/salg av tjenester	Fordringer/gjeld	Kjøp/salg av tjenester	Fordringer/gjeld
Konsernselskap:				
Storebrand ASA	18	0	29	0
Storebrand Bank ASA	48	-10	52	5
Storebrand Asset Management AS	-86	25	107	25
Storebrand Forsikring AS	131	41	148	28

Note 46 - Solvens II

Storebrand Livsforsikring er et forsikringsselskap regulert etter Solvens II.

Beregningene nedenfor er for Storebrand Livsforsikring AS (solo-beregning). Det er ikke krav om å rapportere solvensmargin for Storebrand Livsforsikring Konsern. Storebrand ASA rapporterer solvensmargin for Storebrand Konsern (gruppe-beregning).

Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet beregnes i henhold til Solvens II-forskriften § 46 (1)-(3) etter standardmetoden og inkluderer effekten av overgangsordningen for aksjer i henhold til Solvens II-forskriften § 58.

SOLVENSKAPITAL

(NOK mill.)	Total	31.12.18			31.12.217	
		Gruppe 1 ubegrenset	"Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3	Total
Aksjekapital	3 540	3 540				3 540
Overkurs	9 711	9 711				9 711
Avstemmingsreserve	18 881	18 881				22 088
<i>Herav effekt av overgangsordning</i>	0					4 513
Ansvarlige lån	7 780		1 089	6 691		8 547
Utsatt skattefordel	584				584	0
Risikoutjevningfond	234			234		143
Forventet utbetalt utbytte/konsernbidrag	-3 200	-3 200				-1 300
Total solvenskapital	37 530	28 932	1 089	6 925	584	42 728
Total solvenskapital tilgjengelig til å dekke minstekapitalkravet	31 314	28 932	1 089	1 293		37 928

SOLVENSKAPITAL- OG MARGIN

(NOK mill.)	31.12.18	31.12.17
Marked	18 688	20 336
Motpart	493	449
Liv	6 292	6 434
Helse	522	540
Skade	0	0
Operasjonell	1 007	990
Diversifisering	-4 526	-4 646
Tapsabsorberende skatteeffekt	-4 701	-5 015
Totalt solvenskapitalkrav forsikringselskap	17 775	19 088
Solvensmargin med overgangsregler	211,1 %	223,8 %
Minimumskapitalkrav	6 465	6 240
Minimumsmargin	484,4 %	607,8 %

Note 47 - Kapitalavkastning

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	2018		2017 ¹⁾		2016 ¹⁾		2015 ¹⁾	
	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning
Kollektivporteføljen totalt	3,2 %	2,4 %	4,5 %	5,1 %	5,7 %	4,5 %	5,1 %	4,2 %
Per portefølje:								
Kollektiv ytelse offentlig							3,4 %	2,5 %
Kollektiv ytelse privat	2,2 %	0,5 %	3,8 %	4,5 %	5,5 %	4,2 %	4,9 %	3,5 %
Sverige filial	4,4 %	1,1 %	6,1 %	5,7 %	4,2 %	3,3 %	5,5 %	4,5 %
Fripoliser samlet	3,5 %	2,9 %	4,7 %	5,4 %	5,7 %	4,7 %	5,4 %	4,8 %
Fripoliser profil 1	4,2 %	4,2 %	5,6 %	5,6 %	5,9 %	5,8 %	7,5 %	5,9 %
Fripoliser profil 2	3,9 %	3,7 %	4,9 %	4,9 %	5,8 %	5,1 %	5,5 %	4,9 %
Fripoliser profil 3	3,5 %	3,7 %	4,5 %	4,5 %	5,9 %	4,5 %	3,4 %	3,7 %
Fripoliser profil 4	2,9 %	1,6 %	4,5 %	4,9 %	5,4 %	4,0 %		
Fripoliser profil 5	3,2 %	2,1 %	4,3 %	5,3 %				
Fripoliser profil 6			4,3 %	6,4 %				
Individual	2,9 %	0,0 %	4,5 %	4,2 %	6,4 %	4,3 %	4,9 %	4,4 %

1) Endret sammenligningstall til å samsvare med tildeling i kontoføring for forsikringskunder.

(NOK mill.)	2014		2013	
	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning
Kollektivporteføljen totalt	5,2 %	6,3 %	3,0 %	4,6 %
Per portefølje:				
Kollektiv ytelse offentlig	4,3 %	4,2 %		
Kollektiv ytelse privat	5,4 %	6,6 %		
Kollektiv ytelse lav			3,8 %	4,2 %
Kollektiv ytelse standard			3,3 %	5,3 %
Sverige filial	6,5 %	6,9 %	3,7 %	5,1 %
Fripoliser samlet	5,4 %	6,4 %	2,2 %	4,0 %
Individual	4,1 %	5,8 %	4,9 %	5,4 %

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Kapitalavkastning selskapsporteføljen	2,5 %	4,6 %	4,7 %	3,0 %	5,0 %	4,2 %

Note 48 - Antall ansatte

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2018	2017	2018	2017
Antall ansatte per 31.12	1 317	1 294	719	731
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 294	1 324	718	752
Antall årsverk per 31.12	1 300	1 281	712	723
Gjennomsnittlig antall årsverk	1 279	1 309	710	742

Note 49 - Solgt/avviklet virksomhet

I desember 2018 ble det inngått avtale om salg av Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. Gjennomføring av transaksjonen er avhengig av myndighetsgodkjenninger og forventes gjennomført i 1. kvartal 2019.

Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS OG STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Livsforsikring Konsern for 2018 (årsrapporten 2018).

Regnskapet er avlagt i overensstemmelse med kravene årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper for morselskapet og i overensstemmelse med kravene i IFRS som godkjent av EU for konsernet samt norske tilleggskrav i verdipapirhandelloven.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet for 2018 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2018. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsberetningen en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, en rettviseende oversikt.

Lysaker, 12. februar 2019
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arlid Grefstad (sign.)
- styrets leder -

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Sigurd Nilsen Ribu (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
- administrerende direktør -

Til generalforsamlingen i Storebrand Livsforsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Storebrand Livsforsikring AS sitt årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, totalresultat, oppstilling over endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, totalresultat, oppstilling over endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Storebrand Livsforsikring AS per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Storebrand Livsforsikring AS per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Verdsettelse av forsikringsforpliktelsene i livsforsikring

Vi har fokusert på verdsettelsen av forsikringsforpliktelsene fordi det er vesentlige estimater i regnskapet.

Ved vår revisjon har vi vurdert og testet utformingen og effektiviteten av etablerte kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder,

Estimatene innebærer komplekse vurderinger av sannsynligheten for at forsikrede hendelser inntreffer, og usikkerhet knyttet til hvorvidt avsetningene er tilstrekkelig til å dekke de totale forpliktelsene overfor forsikringstakerne. Små justeringer av forutsetningene kan ha vesentlig betydning for størrelsen på estimatene.

Beregningen av forsikringsforpliktelsene vil i stor grad avhenge av god datakvalitet i forsikringssystemet og anvendelse av forutsetninger som er i tråd med regulatoriske bestemmelser og hensiktsmessige bransjestandarder.

Se note 1, 2, 8 og 39 til regnskapet hvor ledelsen gir en nærmere beskrivelse av forsikringsforpliktelsene, forutsetningene og estimatusikkerhet.

herunder selskapets interne reberegninger av forsikringsforpliktelsene. Vi undersøkte også om ledelsen hadde etablerte effektive kontroller som sikret god datakvalitet ved beregningen av forsikringsforpliktelsene. Dette inkluderte kontroller rettet mot datainnhenting, databehandling og avstemming av forsikringssystemene. De kontrollene vi valgte å bygge på fungerte effektivt.

Vi har også utført uavhengige kontrollberegninger for et utvalg av forsikringsforpliktelsene ved hjelp av våre egne aktuarielle modeller og sammenlignet mot selskapets beregninger. Vi benyttet våre egne aktuarer i dette arbeidet. Kontrollberegningene viste ikke avvik av betydning.

Vi har vurdert og utfordret ledelsens anvendelse av sentrale forutsetninger som dødsrisiko, uførhetsrisiko, opplevelsesrisiko, diskonteringsrente og andre aktuarielle forutsetninger som ligger til grunn for estimatet av forsikringsforpliktelsene. Det samme gjorde vi for den metoden og de modeller ledelsen benyttet. Vi benyttet våre egne aktuarer i deler av dette arbeidet. Våre funn er at forutsetninger, metoder og modeller var i tråd med bransjestandarder, regulatoriske bestemmelser og var anvendt konsistent.

Vi har også vurdert og kommet til at noteinformasjonen om forsikringsforpliktelsene er tilstrekkelig og dekkende.

Verdsettelse av investeringseiendom

Konsernet har investeringseiendom som i hovedsak består av kontor og handelseiendom. Vi har fokusert på investeringseiendom fordi det er et estimat på eiendelssiden i konsernets balanse og utgjør en betydelig del av konsernets balanse.

Disse eiendommene verdsettes til virkelig verdi og er klassifisert i nivå 3 etter IFRS 13. Verdsettelse av eiendommene innebærer bruk av forutsetninger som er gjenstand for skjønnsanvendelse fra ledelsens side. Viktige forutsetninger for verdien av den enkelte eiendom er i første rekke forventede fremtidige kontantstrømmer og avkastningskrav.

Grunnlaget for ledelsens estimat er en intern verdsettelsesmodell og eksterne

Ved vår revisjon har vi vurdert og testet utformingen og effektiviteten av etablerte kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder, herunder selskapets interne verdivurdering av investeringseiendom. Vi undersøkte særlig om ledelsen hadde etablert kontroller som skal sikre vurdering av markedsleie og avkastningskrav. Vi fant at det var etablert rutiner som sikrer at disse elementene regelmessig kontrolleres mot både eksterne verdsettelses- og markedsdata. De kontrollene vi valgte å bygge på fungerte etter vårt syn effektivt.

Vi har innhentet, lest og forstått den interne verdsettelsesmodellen. Vi kom til at modellen inneholder de elementer som regnskapsregelverket krevet og derfor er hensiktsmessig for bruk til å fastsette virkelig verdi på konsernets investeringseiendom. Vi kontrollerte om- og fant at modellen foretok matematisk riktige beregninger.

I vår vurdering av verdsettelsene har vi utfordret benyttede forutsetninger for forventede fremtidige

verdivurderinger. Ledelsen innhenter observasjoner av markedsdata fra ulike markedsaktører. Ledelsen vurderer rimeligheten av sine egne estimater gjennom innhentelse av verdsettelse fra eksterne verdsettere for et utvalg eiendommer på rullerende basis. Verdsetterne ble engasjert av selskapets ledelse.

For en nærmere beskrivelse av investeringseiendom, metoden som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen, se note 1, 2, 13 og 31 til regnskapet.

kontantstrømmer og avkastningskrav ved å sammenligne dem mot informasjon fra relevante eksterne kilder for et utvalg eiendommer. Bakgrunnen for vesentlige endringer i verdi fra tidligere perioder var gjenstand for diskusjoner med ledelsen. Vi fant at forutsetningene stemte godt overens med informasjon fra relevante kilder og at forklaringer på vesentlige endringer i verdi var basert på endringer i informasjonen fra relevante kilder.

Vi vurderte også verdsetternes kvalifikasjoner, kompetanse og objektivitet. Vi har gjennomgått engasjementsbrevne for verdsettelsesoppdragene for å vurdere hvorvidt det var klausuler eller honorarbestemmelser som kunne påvirke deres objektivitet eller på noen annen måte ha begrenset deres oppdrag. Vi fant ingen indikasjoner på slike forhold.

De interne verdifastsettelse sammenlignet vi mot de eksterne verdsetternes anslag på verdier for utvalgte eiendommer. Vi utfordret ledelsen på avvik av betydning og innhentet forklaringer til avvik. Vi fant forklaringene som rimelige.

Vi har også vurdert og kommet til at informasjonen om investeringseiendom var i henhold til kravene i regnskapsreglene og ga en dekkende beskrivelse av metoden som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen.

Verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi

Vi har fokusert på dette området både fordi finansielle eiendeler utgjør en betydelig del av eiendelene i balansen og fordi markedsverdien i enkelte tilfeller må estimeres ved hjelp av verdsettelsesmodeller som vil inneholde skjønn.

Mesteparten av de finansielle eiendelene som regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet er basert på kvoterte priser i aktive markeder (nivå 1 investeringer) eller er avledet fra observerbar markedsinformasjon (nivå 2 investeringer). For disse eiendelene er det viktig med rutiner og prosesser som sikrer et nøyaktig grunnlag for verdsettelsen.

For finansielle eiendeler som er verdsatt basert på modeller og enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare (nivå 3 investeringer), har vi

Ved vår revisjon har vi vurdert utforming og testet effektivitet av Storebrands etablerte kontroller over verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi. Dette omfattet særlig kontroller som sikret fullstendig og nøyaktig anvendelse av kvoterte markedspriser og andre observerbare stamdata, beholdnings- og transaksjonsavstemminger samt avkastningskontroller. De kontrollene vi har valgt å bygge på fungerer etter vårt syn effektivt.

For finansielle eiendeler som er verdsatt ved hjelp av modeller og bruk av enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare, har vi vurdert verdsettelsesprinsipper, modellene og forutsetningene, som ble anvendt. Vi fant at modellene og forutsetningene var hensiktsmessige og anvendt konsistent.

For et utvalg investeringer testet vi også at virkelig verdi var i samsvar med eksterne verdsettelse. Der det er relevant har vi tatt stilling til påliteligheten av kildene som benyttes. Våre tester avdekket ikke vesentlige avvik.

(3)

fokusert på både modellene og de forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen.

Se note 1, 2 og 13 til regnskapet for en beskrivelse av verdsettelse av finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over resultatet.

IT-systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi Storebrands finansielle rapporteringssystemer og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Eventuelle svakheter i automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller kan medføre problemer knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Det vises til note 7 i regnskapet for nærmere omtale av konsernets forvaltning og drift av IT-systemene.

Vi har også vurdert og funnet at noteinformasjonen om konsernets verdsettelsesprinsipper og virkelig verdi fastsettelse var tilstrekkelig og dekkende.

Storebrand har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi har opparbeidet oss en forståelse av konsernets styringsmodell og kontrollaktiviteter for IT-systemene som var relevante for den finansielle rapporteringen.

Vi har gjennomført testing av utvalgte generelle IT-kontroller rundt tilgangsstyring, endringshåndtering og IT-drift. For sentrale IT-systemer, har revisjonsteamet også utført testing av applikasjonskontroller. Vi konkluderte at vi kunne bygge på disse kontrollene i vår revisjon.

Storebrand benytter eksterne serviceorganisasjoner for å drifte og forvalte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere utforming og teste kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi har gjennomgått tilsendte rapporter og vurdert mulige avvik og tiltak.

Våre vurderinger og kontroller viser at vi kan bygge på de delene av Storebrands systemer som er relevante for finansiell rapportering og vår revisjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen.

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i ansvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 12. februar 2019

PricewaterhouseCoopers AS

Magne Sem

Statsautorisert revisor

Ord og uttrykk

GENERELT

Ansvarlig lånekapital

Ansvarlig lånekapital er lån som har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital er en del av kapitalen ved beregning av solvenskapital.

Durasjon

Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på kontantstrømmen til rentebærende papirer. Modifisert durasjon er beregnet på grunnlag av durasjon og uttrykker verdifølsomhet i forhold til underliggende renteendringer.

Egenkapital

Egenkapitalen består av innskutt egenkapital, opptjent egenkapital og minoritetsinteresser. Innskutt egenkapital omfatter aksjekapital, overkurs og annen innskutt egenkapital. Opptjent egenkapital omfatter annen egenkapital og andre fond.

Solvens II

Solvens II er et felles europeisk regelverk for regulering av forsikringsbransjen. Under solvens II vil størrelsen på kapitalkravet bli bestemt av hvor mye risiko selskapet er utsatt for.

FORSIKRING

Gjenforsikring (Reassuranse)

Overføring av en del av risikoen til et annet forsikrings-selskap.

IBNR-avsetninger (incurred but not reported)

Avsetninger for erstatninger for forsikringstilfeller som er inntruffet, men ennå ikke meldt til forsikrings-selskapet.

RBNS-avsetninger (reported but not settled)

Avsetninger for erstatninger for meldte, men ikke oppgjorte erstatninger.

LIVSFORSIKRING

KAPITALAVKASTNING

Bokført kapitalavkastning viser netto realiserte inntekter av finansielle eiendeler inklusiv verdiregulering på fast eiendom og valutakursendringer på finansielle eiendeler uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året. Markedsavkastning viser realiserte inntekter av finansielle eiendeler, verdiregulering av fast eiendom og årets endring i kursreserver, uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året målt etter markedsverdi.

KOLLEKTIVE KONTRAKTER

Kollektiv ytelsespensjon (defined benefit - DB)

Garanterte utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Produktet tilbys både innenfor privat og offentlig sektor. Dekninger er alders-, uføre- og etterlattepensjon.

Kollektiv innskuddspensjon (defined contribution - DC)

I kollektiv innskuddspensjon er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene er ukjente. Kunden bærer all finansiell risiko i oppsparingsperioden.

Kollektive ettårige risikodekninger

Disse produktene har garanterte utbetalinger ved død og uførhet, samt premiefritak ved uførhet.

Fripoliser (ytelse) og pensjonskapitalbevis (innskudd)

Dette er kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av pensjonsavtaler.

Grupplivsforsikring

Kollektiv livsforsikring der forsikringssummen utbetales som engangsbeløp ved død dersom avdøde var medlem av gruppen. Slik forsikring kan ha uførekapital-forsikring knyttet til seg.

Unit Linked

Livsforsikring med investeringsvalg hvor kunden selv kan påvirke risiko og avkastning gjennom valg av plassering i ulike fond. Gjelder både individuelle forsikringer og kollektiv innskuddspensjon.

INDIVIDUELLE KONTRAKTER

Individuell rente- eller pensjonsforsikring

Kontrakter med garanterte utbetalinger så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder.

Individuell kapitalforsikring

Kontrakter med engangsutbetaling ved oppnådd alder, død og uførhet.

Individuell fondsforsikring

Kapitalforsikring eller renteforsikring hvor kunden bærer den finansielle risikoen.

Kontraktsfastsatte forpliktelser

Avsetninger til premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser skal minst utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige nettopremier (prospektiv beregningsmetode). Tilleggsytelser som følge av tilført overskudd medregnes.

RESULTAT

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet er forskjellen mellom de premier som betales av kunder i henhold til tariff og selskapets faktiske driftskostnader. Inntektene består av gebyrer som er basert på størrelsen av kundemidler, premievolum eller antall i form av stykkpris. Driftskostnadene består av blant annet av personalkostnader, markedsføring, provisjoner og IT-kostnader.

Finansresultat

Finansresultatet består av netto finansinntekter fra finansielle eiendeler for kollektivporteføljen (kollektive og individuelle produkter uten investeringsvalg) fratrukket garantert avkastning.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

ØVRIGE BEGREPER

Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring

For nærmere beskrivelse av forsikringsmessige avsetninger og periodisering av premier og erstatninger se note 1- regnskapsprinsipper.

Soliditetskapital

I begrepet soliditetskapital inngår egenkapital, ansvarlig lånekapital, risikoutjevningfond, kursreguleringsfond, tilleggsavsetning, villkorad återbäring, over-/underverdi på obligasjoner til amortisert kost og opptjent resultat. Soliditetskapitalen regnes også ut i prosent av samlede kundefond eksklusiv tilleggsavsetninger og villkorad återbäring.

FINANSIELLE DERIVATER

Finansielle derivater omfatter et vidt spekter av instrumenter hvor verdier og verdiutvikling er avledet av aksjer, obligasjoner, valuta eller andre tradisjonelle finansielle instrumenter. I forhold til tradisjonelle instrumenter som aksjer og obligasjoner innebærer derivater mindre kapitalbinding og brukes som et fleksibelt og kostnadseffektivt supplement til tradisjonelle finansielle instrumenter i kapitalforvaltningen. Finansielle derivater kan brukes både til sikring av uønsket finansiell risiko og som et alternativ til tradisjonelle instrumenter for å ta ønsket risiko.

Aksjeopsjoner

Kjøp av aksjeopsjoner innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av aksjer til en fast kurs. Aksjeopsjoner kan også være knyttet til aksjeindekser i stedet for enkeltaksjer. Salg av aksjeopsjoner innebærer tilsvarende ensidige forpliktelser. I hovedsak benyttes børs-omsatte og clearede opsjoner.

Aksjefutures (aksjeindeks futures)

Aksjefutures kan være knyttet til enkeltaksjer, men er normalt knyttet til aksjeindekser. Aksjefutures er standardiserte terminavtaler som er børsnotert og gjenstand for clearing. Gevinster og tap beregnes daglig, og gjøres opp påfølgende dag.

Basisswapper

Basisswapper innebærer avtaler om bytte av hovedstol og rentebetingelser mellom ulike valuta. Ved avtalenes utløp byttes hovedstol tilbake til opprinnelig valuta. Basisswapper brukes blant annet for å sikre avkastning i en konkret valuta samt sikre valutaeksposering.

Fremtidige renteavtaler (FRA)

Fremtidige renteavtaler (FRA) innebærer avtaler om å betale eller motta forskjellen mellom en fast avtalt rente og en fremtidig rente på et fastsatt beløp for en bestemt periode frem i tid. Denne differansen gjøres opp i begynnelsen av den fremtidige perioden. FRA er spesielt velegnet til styring av kortsiktig renterisiko.

Kredittderivat

Med kredittderivat menes en finansiell kontrakt som overfører hele eller deler av kredittrisikoen knyttet til lån, obligasjoner eller lignende fra kjøperen av beskyttelsen (selgeren av risiko) til selgeren av beskyttelsen (kjøperen av risiko). Kredittderivater er omsettelige instrumenter som gjør det mulig å overføre kredittrisiko knyttet til bestemte aktiva til en tredje part uten å selge aktivaene.

Rentefutures

Rentefutures er knyttet til statsobligasjoner eller kortsiktige referanserenter. Rentefutures er standardiserte terminavtaler og er gjenstand for børsnotering og clearing. Gevinster og tap beregnes daglig og gjøres opp påfølgende dag.

Renteswapper/assetswapper

Renteswapper/assetswapper innebærer en tidsbegrenset avtale om bytte av rentebetingelser mellom to parter. Normalt er det tale om bytte av fast rente mot flytende rente. Instrumentet brukes for å styre eller endre renterisiko.

Renteopsjoner

Renteopsjoner kan være knyttet til pengemarkedsrenter eller obligasjoner. Kjøp av renteopsjoner knyttet til obligasjoner (også kalt for obligasjonsopsjoner) innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av obligasjoner til avtalte kurs. Renteopsjoner kan brukes som et fleksibelt instrument for styring av både kortsiktig og langsiktig renterisiko.

Valutaterminer/valutaswapper

Valutaterminer/valutaswapper innebærer avtaler om fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurs. Instrumentene brukes i hovedsak til å valutasikre verdipapirbeholdninger, bankbeholdninger, ansvarlig lån og forsikringsmessige avsetninger i valuta. Spotforretninger inkluderer også i disse instrumentene.

Valutaopsjoner

Valutaopsjoner gir innehaver en rett, men ingen plikt til fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurs. Valutaopsjoner brukes til å valutasikre ansvarlig lån i valuta.

Hovedkontor:
Professor Kohts vei 9
Postboks 474, 1327 Lysaker
Telefon 915 08 880
storebrand.no

